ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1855. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΦΥΛΛ. 120.

ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ ΝΥΚΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ.

(1 5 7 2)

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. ΡΙΘ'.)

—o—

Β'. ΤΟ ΣΥΝΘΗΜΑ.

— Ποῦ πηγαίνομεν; ἠρώτησεν ὁ Ἰάκωβος Σαβεραΐ, κατὰ τῆς μέλης καὶ τοῦ ὕπνου τοῦ ὁποίου μάτην ἐπάλαιεν ὁ δροσερὸς τῆς νυκτὸς ἀήρ. Ποῦ εἰμεθα; προσέθηκε, διστάζων περὶ τῆς διεύθύνσεως ἣν ἔμελλε νὰ λάβῃ.

— Πηγαίνομεν πρὸς ὕπνον, φαντάζομαι· ὑπέλαβεν ὁ Ἴβες Δε-Κουρσῶν, ὅστις ἠναγκάζετο νὰ ὑποστηρίζῃ τὸν συνοδοιπόρον του, φόβῳ μὴ πέσῃ κατὰ γῆς ἀπεκεκοιμημένος. Εὑρισκόμεθα πλησίον τοῦ Λούβρου. Δυσκολεύομαι ὅμως νὰ διακρίνω τὸ σταυροδρόμιον τοῦτο.

— Ἐὰν ἀπερχώμεθα διὰ νὰ κοιμηθῶμεν θέλομεν κερδίσει, σύντροφε, κάμποσα βήματα, ἐξαπλούμενοι ἐδῶ ἐπὶ τοῦ τάπητος τούτου.

— Ποίου τάπητος; ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ λιθροστρώτου; εἶναι ὀλιγώτερον μαλακὸν κλίνης νοσοκομείου, καὶ εἰς τοὺς ἐπαίτας ἐμπρέπει νὰ κοιμῶνται ἐπὶ τῶν ὁδῶν.

— Εἰς τὴν πίστιν μου ἔχασες τὸ γοῦστον σου! ὑπετονθόρυσεν ὁ Ἰάκωβος, ὀλισθήσας κατὰ τῆς γῆς. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ λίαν ἔντιμον εὑρίσκω τὴν κλίνην αὐτήν.

— Σήκω, Κύριε Σαβεραΐ, σὲ παρακαλῶ, διὰ τὴν τιμήν σου!.. Ἐάν τις σὲ ἴδῃ!

— Καὶ ὁ βασιλεὺς ἂς μὲ ἔδλεπε! ἀπεκρίθη ὁ εὐπατρίδης μεθυσμένος καὶ ἐξηπλωμένος ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου μένων.

— Ἐὰν ἵππος ἢ ἅμαξα διέλθῃ ἐντεῦθεν θέλεις καταπατηθῆ, χωρὶς οὐδὲ ἓν *βάρδα* νὰ δυνηθῇς νὰ εἴπῃς.

— Ἐς τὸν Θεόν μου! θὰ εὐχαριστηθῶ πολὺ ἐὰν ἱππεὺς χωριάτης ἢ ἁμαξηλάτης μοῦ θραύσῃ μίαν ἢ δύω τῶν πλευρῶν· θέλω ἐμέσει κατ' αὐτοῦ ὅλην τὴν

ὀργὴν, ἣν συνήλεξα τῇ ἑσπέρᾳ ταύτῃ κατὰ τῶν μεθύσων ἐκείνων, οἵτινες σὲ ὕβρισαν καὶ σὲ ἠπείλησαν. . .

— Αὔριον τοὺς ἐπανευρίσκομεν ἐν τῷ Πρεωκλέρκ. Ἀνάγκη ὅμως νὰ εὕρωμεν κλίνας ὅπως ὦμεν αὔριον εὐδιαθετοι καὶ ἀνδρεῖοι.

— Αὔριον λοιπὸν ἐν τῷ Πρεωκλέρκ· ἐπανέλαβεν ὁ Ἰάκωβος Σαβεραΐ, ὅστις ἤδη δὲν ἔβλεπε καὶ μόλις ἤκουε καὶ ἐννόει.

— Εἰς τὴν ψυχήν μου, Κύριε Σαβεραΐ, δὲν δύναμαι νὰ σὲ ἀφήσω ἐξεμῶντα τὸν οἶνον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ·

— Κοιμήσου λοιπὸν πλησίον μου. Ὁ κράββατος εἶναι ἀρκούντως εὐρὺς, ὅπως φέρῃ καὶ τοὺς δύω.

— Καὶ σὺ, Κύριε Σαβεραΐ, πῶς δύνασαι νὰ μὲ ἀφήσῃς περιπλανώμενον καὶ μόνον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἣν δὲν γνωρίζω;

— Διατί λοιπὸν δὲν ὡμίλειες ἐξ ἀρχῆς τοιουτρόπως; ὑπέλαβεν ὁ Σαβεραΐ, ἀγωνιῶν ὅπως ἐγερθῇ καὶ ἡμιθανὴς ἐξ οἴνου σταθῇ ἐπὶ τῶν ποδῶν, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Βρετανοῦ εὐπατριδοῦ· ἐμπρός!

— Μπράβο! ἐπιστρέφεις ὅθεν ἤλθομεν!... Δὲν εἶναι καλὸν νὰ γνωρίσῃ ἕκαστος ἡμῶν ποῦ διευθύνεται;

— Θέλω σὲ ὁδηγήσει εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ ἔπειτα θὰ σοὶ εἴπω καλὴν ἑσπέραν καὶ καλὴν νύκτα.

— Ἐὰν εὐχαριστῆσαι ἀφήσατέ με νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Βέθιζυ, ὅπου μένει ὁ Ναύαρχος, καὶ αὔριον, ἅμα ἀνατελλούσης τῆς ἡμέρας, θέλω ἀνέλθει εἰς τὸ προάστειον τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, ὅπου κατοικεῖ ἡ μήτηρ μου, διὰ νὰ τῇ ζητήσω τὰς ἑβδομήκοντα χιλιάδας φράγκων, ὅσας ἀπώλεσα παίζων μεθ' ὑμῶν.

— Ἑβδομήκοντα χιλιάδας φράγκα; ἐφώνησεν ὁ Σαβεραΐ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀφήρουν τὴν ἐν τῷ παιγνιδίῳ εὐτυχίαν οἱ ἀτμοὶ τοῦ οἴνου. Δὲν εὔχομαι περισσότερα!

— Θέλετε τὰ λάβει, ἀπεκρίθη στενάζων ὁ Κουρσῶν· εἶναι σχεδὸν ἡ προίξ τῆς ἀδελφῆς μου!

— Εἰς τὴν πίστιν μου! εἶναι ὡραία ἡ ἀδελφή σου! τὴν νυμφεύομαι!

— Δυστυχῶς δὲν σᾶς περιέμενε, καὶ αὔριον νυμφεύεται εἰς ἕνα τῶν ἀνδρειοτέρων εὐπατριδῶν τῆς βρησκείας μας.

— Λυποῦμαι, Κύριε Κουρσῶν· ὑπάρχων σύνοπλός σου ἐπεθύμουν νὰ γίνω καὶ ἀδελφός σου.

Ὁ Ἰάκωβος Σαβεραΐ ἐσύρετο ταλαντευόμενος ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Κουρσῶν καὶ ἀσθενῶς ἐπάλαιε κατὰ τοῦ βακχικοῦ ὕπνου, ὅστις ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀπέβαινε ἀκατάσχετος μᾶλλον καὶ ἐπιβλητικώτερος. Ἐφαίνετο μὲν δεικνύων τὴν ὁδὸν εἰς τὸν Κουρσῶν καὶ ὁδηγῶν αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον Βέθιζυ, ἀλλὰ κυρίως ἐπορεύετο εἰς τὴν τύχην καὶ εἰς τὰ τυφλὰ, ἀκολουθῶν ἑκάστοτε τὴν προσπίπτουσαν αὐτῷ ὁδὸν καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀποπλανώμενος ἐντὸς τοῦ δαιδάλου τῆς παλαιᾶς συνοικίας τοῦ Λούβρου. Ὁ Διαμαρτυρόμενος εὐπατρίδης, ὅτις ἐνόμιζεν, ὅτι ἔμελλε νὰ φθάσῃ ὁσονοῦπω εἰς τὸ τέρμα του, ἐσύρετο καὶ αὐτὸς εἰς τὰς διαρκεῖς ταύτας καὶ ἀδιακόπους παρεκτροπὰς τοῦ δρόμου, οὐδόλως παρατηρῶν ταύτας· διότι ὑπῆρχε βεβυθισμένος εἰς ῥεμβασμὸν σκυθρωπὸν καὶ ἐβάδιζε ὡς ὑπνοβάτης, χωρὶς νὰ σκεφθῇ οὐδὲ, ὅτι ὀφείλει νὰ εὕρῃ τὴν διέξοδον οὐδὲ, ὅτι ὀφείλει νὰ ἐξηγήσῃ πῶς δὲν ἔφθασεν εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Βέθιζυ. Ἐκ διαλειμμάτων ὅμως ἐστέναζε καὶ ἠσθάνετο τὰ δάκρυα ὑγραίνοντα τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἡ παραφορὰ καὶ ἡ ἔξαψις τοῦ παιγνιδίου ἔπαυσαν, καὶ μεθ' ὅλου τοῦ λογικοῦ του εὑρίσκετο ἤδη ἀπέναντι ζημίας, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ εἰμὴ θυσιάζων τῆς ἀδελφῆς του τὴν προῖκα. Δὲν ὡμίλει λοιπὸν πρὸς τὸν Σαβεραΐ, ὅτις, ὠφελούμενος τῆς εὐκαιρίας αὐτῆς, ἐκοιμᾶτο ὅπως ἐδύνατο, ῥυθμίζων τὸ βῆμα του κατὰ τὸ βῆμα τοῦ ὁδηγοῦ του καὶ ἀφηνόμενος, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ὅλως μηχανικὴν κίνησιν.

— Ἰδοὺ εἰσέτι τὸ Λούβρον! ἔκραξεν ὁ Κουρσῶν, ὅστις, ἐξερχόμενος τῆς ὁδοῦ τοῦ Παλαιοῦ Νομισματοκοπείου, εἰς τὸ μέρος ὅπου ὁ Ἑρρῖκος Γ'. ἔθηκε τὸν πρῶτον λίθον τῆς νέας γεφύρας τῷ 1578, διέκρινε τὸν Σαίναν πρὸ αὐτοῦ καὶ δεξιόθεν τὸ ἀνάκτορον τοῦ Μικροῦ Βουρβώνου, τοὺς πύργους καὶ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ Λούβρου, φωτιζομένας ὑπὸ σελήνης ὠχρᾶς, ἣν πυκνὰ νέφη ξανθόχροα ἐκάλυπτον, ὡς σάββανον.

— Τὸ Λοῦβρον; εἶπεν ὁ Σαβεραΐ, ὅτις ὅμως δὲν ἐξύπνησεν ὁλοτελῶς, εἰ καὶ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀπὸ μιᾶς ἤδη ὥρας ἐστρέψαμεν τὰ νῶτα πρὸς αὐτό.

— Καὶ μόλοντοῦτο ἰδοὺ τὸ ἔχομεν ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ μοὶ φαίνεται, ὅτι οὐδόλως εἴμεθα πλησίον τῆς ὁδοῦ Βέθιζυ.

— Τὸ οἰκοδόμημα, ὅπερ ἐκλαμβάνεις ὡς τὸ Λοῦβρον, δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ τὸ παλάτιον Βέθιζυ, ὅπου κατοικεῖ ὁ Κ. Ναύαρχος.

— Τί; δὲν διακρίνεις τὸ Λοῦβρον; καὶ κατὰ τὴν γνώμην σας λοιπὸν ὁ ποταμὸς ῥέει παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Βέθιζυ;

— Ποῖος ἔχει θάμβωσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, σὺ ἢ ἐγώ; ὑπέλαβεν ἐπιμόνως ὁ Ἰάκωβος Σαβεραΐ, παραιτῶν τὸν βραχίονα, τὸν ὑποστηρίξαντα αὐτὸν μέχρι τοῦδε καὶ μακρυνόμενος μὲ ἄνισα βήματα πρὸς τὸ Λοῦβρον. Ἀπέρχομαι νὰ ἐρωτήσω τὸν βασιλέα, ἐὰν τωόντι τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, ὅπερ βλέπω, δὲν εἶναι τὸ Λοῦβρον.

— Ἐγὼ λοιπὸν πρέπει νὰ τὸν ὁδηγήσω, ἔκρινε καθ' ἑαυτὸν ὁ Κουρσῶν, ὅστις διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐζήτει νὰ εὕρῃ τὸν δρόμον του· ἄφησε τὸν νοῦν του εἰς τὸν πυθμένα τῆς φιάλης.

— Ἀ! κλέφτη! Ἀ! προδότα! ἐκραύγασεν ὁ Σαβεραΐ, ὅστις ἐν τῇ καρκινικῇ πορείᾳ του ἐκτύπησε κατὰ τοῦ τοίχου οἰκίας τινὸς καὶ ἐμποδίσθη ἀπὸ τὸ κώλυμα τοῦτο, ὅπερ ἐπίστευε ζῶν καὶ ἐχθρόν. Θέλω σοὶ δείξει τί εἶναι τὸ ξίφος μου!

— Σαβεραΐ, φίλε μου, εἶπεν ὁ Κουρσῶν, πορευόμενος πρὸς αὐτὸν καὶ ἐμποδίζων αὐτὸν νὰ σύρῃ τὸ ξίφος· μεῖνε πρὸς στιγμὴν ἐδῶ ἕως οὗ ἐρευνήσω τὴν

ὁδόν· θέλω ἐπανέλθει ἅμα ἂν εὕρω τινα, ὅπως ὁδηγήσῃ ἡμᾶς.

— Ἀδελφὲ ἐν ὅπλοις! ἐναγκαλίσθητι με! ὑπεστενοθόρισεν ὁ Σαβεραΐ, ὅστις μόλις ἀπώλεσε τὴν ἰσορροπίαν καὶ ἔπεσεν ἐκτάδην πρὸ τοῦ τοίχου, παρασκευαζόμενος νὰ κοιμηθῇ ἕως τὴν ἐπαύριον. Ἂς πίωμεν ἀκόμη, ἂς πίωμεν, ἂς πίωμεν, ἂς πίωμεν!..

— Εἰς τὸ ἀνάθεμα τὸ κρασί! πρέπει νὰ τὸν μεταφέρωμεν εἰς τὴν κλίνην του... Δὲν δύναμαι νὰ φυλάξω αὐτὸν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς παραμένων ἐδῶ.. Ἐὰν τις ἀστὸς ἐφαίνετο... Οὐδείς! ὅλος ὁ κόσμος κοιμᾶται... ἐκτὸς ἴσως τῶν κλεπτῶν καὶ τῶν περιπόλων.. Ἀκούω κάτωθεν ἐκεῖ ἄνδρας διαβαίνοντας.. Ὁ Λογαγὸς Λόσς, ὅστις ἔμελλε νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Ναυάρχου δὲν κρατεῖ οὐδ' αὐτὸς τὸν λόγον του.

Ὁ Ἴδες Κουρσῶν ἠθέλησε νὰ πλησιάσῃ τὰ πρόσωπα, ἅτινα δὲν ἔβλεπε μὲν, ἀλλ' ἤκουσε μακρόθεν ἔτρεξε πρὸς τὸ μέρος τοῦτο, ἀλλ' ὁ θόρυβος τῶν βηματισμῶν καὶ τῶν φωνῶν, ὅστις τὸν ὡδήγησε, ἔπαυσεν ὁλοτελῶς, ὅτε περιεπλέχθη εἰς στενὰς καὶ λαβυρινθώδεις ὁδοὺς, τὰς παρὰ τῇ Ἀρσ-Μαριών. Ἐκρεμῶντο κανδύλαι ἐπὶ τῶν παραθύρων τῶν οἰκιῶν. αἱ ὁδοὶ δ' αὐταὶ, αἱ συνήθως τόσον σκοτειναὶ, ἐρωτίζοντο κάλλιον ἢ ἐν μεσημβρίᾳ πληρεστάτῃ, ἀλλὰ συνάμα ὑπῆρχον ἐρημοι καὶ σιωπηλαὶ, ὡς οὐδέποτε. Ἐκ διαλειμμάτων θύρα τις ἠνοίγετο καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς ἐκβαῖνον φάσμα ἐξηλείφετο αὐθωρεί. Ὁ Κουρσῶν ἐφώναζεν, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐλάμβανεν ἀπάντησιν. Ἅπαξ μόνον διέκρινε ἀρκεβούζεον ἐπὶ τῶν ὤμων ἀνδρὸς, ἐξελθόντος οἰκίας τινὸς καὶ ὑπεκφυγόντος χωρὶς κἂν νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν πρόσκλησίν του. Ἀπεπειράθη νὰ ἐξυπνήσῃ ἔμπορόν τινα ἐν τῷ καταστήματί του· ἐκτύπησε βιαίως τὰ παραθυρόφυλλα διὰ τῶν χαραγῶν τῶν ὁποίων διέκρινε φῶς· ἀλλὰ τὸ φῶς ἐσβέσθη καὶ τὸ μαγαζεῖον ἔμεινε κεκλεισμένον καὶ ἄφωνον. Ἤλπιζε μόλοντοῦτο νὰ ἀπαντήσῃ περιπόλους τινας. Κατὰ τὴν νύκτα ὅμως αὐτὴν ἡ περίπολος οὐδαμοῦ ἐφαίνετο. καὶ οἱ κλητῆρες, οἵτινες κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦσαν ἰσάριθμοι τῶν περιπόλων στρατιωτῶν, ἐκρατήθησαν κεκλεισμένοι εἰς τὰς Αὐλὰς τῶν θαυμάτων (Cours des Miracles).

Ἐσήμαινε τὴν πρώτην μετὰ μεσονύκτιον ὥραν τὸ ὡρολόγιον τοῦ Παλατίου. ὅτε ὁ Βρετανὸς εὐπατρίδης, ἀποθαρρυνθεὶς τῶν ἀνωφελῶν ἐρευνῶν του, βραδὺ ἐπέστρεφεν ἐπὶ τὰ ἴχνη αὐτοῦ καὶ βλέμμα ἐτασιτικὸν εἰσέτι ἔρριπτεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὁδῶν πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον, ὅθεν ἀνεχώρησε. Εὑρίσκετο ἤδη ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, εἰς τὴν ἄκραν τῆς ὁδοῦ τοῦ Παλαιοῦ Νομισματοκοπείου· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εὗρε τὸν Σαβεραΐ, ὃν εἶχεν ἀφήσῃ αὐτόθι κοιμώμενον, ἐνόμισε πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἀπεπλανήθη καὶ ὅτι δὲν ἔφθασεν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Ἡ ὄψις τοῦ Λούβρου. ὅπερ διέκρινεν ἐν τῷ μέσῳ εἴδους ὁμίχλης, τὸν ἐμπόδισε νὰ ζητήσῃ ἄλλως τὸν τόπον, ὅπου εἶχεν ἀφήσει τὸν συνοδοιπόρον του. Ἐφώνησεν ἐπαναληφθέντως τὸ ὄνομά του, παρήλλαξε τὰς πρώτας οἰκίας, τὰς ἐπὶ τῆς ἀμμώδους ὄχθης ὠκοδομημένας καὶ ἔφθασεν ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν, ὅπου ὁ Σαβεραΐ ἀπεκοιμήθη. Ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ εὗρε χρυσῆν τινα ἄλυσσιν, τὴν αὐτὴν ἣν ἀπὸ τοῦ τραχήλου του ἐξέβαλε καὶ περιέβαλεν τῷ ἑαυτοῦ ὁ Ἰάκωβος Σαβεραΐ. Ἡ ἄλυσσις αὕτη ἐτιμᾶτο πολλοῦ καὶ μετὰ βεβαιότητος ἐδύ ατό τις νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ὁ φέρων αὐτὴν δὲν προσεβλήθη ὑπὸ κλεπτῶν, καθόσον πρᾶγμα τόσον πολύτιμον εὑρίσκετο κατὰ γῆς καὶ ἐμαρτύρει, ὅτι οὐδεὶς εἶ ἐν αὐτό· ἐσυμπέρανε λοιπὸν ὁ Κουρσῶν, ὅτι ἡ ἄλυσσις αὕτη ἀπεσπάσθη τοῦ εὐπατριδοῦ, πεσόντος μεθυσμένου κατὰ γῆς. Τὴν ἐκρυψε λοιπὸν εἰς τὸν θύλακα αὐτοῦ, διότι οἱ κλείοντες αὐτὴν κρῖκοι ἐθραύθησαν, καὶ ὠρκίσθη νὰ μὴν τὴν ἐκβάλῃ τῶν χειρῶν του εἰς οἱανδήποτε περίστασιν. Αἱ τοῦ παιγνιδίου ἀναμνήσεις τὸν ἐλύπησαν καὶ ἀνεστέναζεν, ἀναπολῶν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ, ὅτι ὤφειλεν ἑβδομήκοντα χιλιάδας φράγκων τῷ Σαβεραΐ, ὅτι αὐτὸς δὲν τὰς εἶχε καὶ ὅτι ὑπεχρεοῦτο νὰ καταβάλῃ αὐτὰς τῇ ἐπομένῃ πρωΐᾳ. Ἡ κρίσις αὕτη τὸν ἀνήγαγε φυσικῶς εἰς ἀνάμνησιν τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς, του, τῆς ἀδελφῆς του πρὸ πάντων, ἥτις ἦλθεν αὐτῷ ὡς ἄγγελος ἀγαθὸς, ὅπως τὸν ἀποσπάσῃ τοῦ ἀπαισίου παιγνίου, τῆς ἀδελφῆς του, ἣν ἔμελλε νὰ ἀπογυμνώσῃ, ὅπως μὴ προσβάλῃ τὴν τιμήν του διὰ τῆς ἀρνήσεως χρέους ἐπὶ λόγῳ συνομολογηθέντος Μόνη καὶ ζωηροτάτη αὐτοῦ ἐνασχόλησις ὑπῆρξε τότε πῶς νὰ ἰδῇ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφήν του, πῶς νὰ ταῖς ὁμολογήσῃ τὸ σφάλμα καὶ τὴν δυστυχίαν του. πῶς νὰ ταῖς ζητήσῃ συγχώρησιν. Ἀσφαλισθεὶς δὲ περὶ τῆς τύχης τοῦ Σαβεραΐ, ὃν ἐπίστευσεν ἀναμφιβόλως εἰσελθόντα εἰς τὸ Λοῦβρον, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, ὅπου κατῴκει ἡ οἰκογένειά του, νὰ μὴν ἐπανέλθῃ δὲ εἰς τὸ παλάτιον Βέθιζυ, ὅπου διέμενε, καθὸ ἀνήκων εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ναυάρχου.

Περιέμενεν εἰσέτι στιγμάς τινας, περιπατῶν ἐπὶ τῆς ὄχθης, ἐλπίζων νὰ συναντηθῇ μετὰ τοῦ Ἰακώβου Σαβεραΐ· ἐφώνησε πολλάκις τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀλλὰ μόνη ἡ ἠχὼ τοῦ ποταμοῦ τῷ ἀπεκρίθη. Ἀπεφάσισε ὁριστικῶς νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸ προάστειον τοῦ Ἁγ. Γερμανοῦ, ὅπερ ἐφαίνετο ἄντικρυ τοῦ ποταμοῦ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὁποῖον ὑπεχρεοῦτο νὰ φθάσῃ διὰ περιδρόμου μακροῦ, ἐλλειποῦσης οἱαδήποτε λέμβου, μόνης δυναμένης νὰ σμικρύνῃ τὴν ἀπόστασιν. Μὴ γνωρίζων ὅμως ἐκτελῶς τὴν ὁδὸν διεύθυνθη τυχαίως πρὸς τὴν γέφυραν τοῦ Συναλλακτηρίου. Αἱ φωναὶ ὅμως αὐτοῦ εἰλκυσαν πρὸς αὐτὸν δύω καραβινοφόρους τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς, οἵτινες τὸν ἐπλησίασαν, τὴν δᾶδα ἀναμμένην κρατοῦντες, καὶ ἀπεμακρύνθησαν ἀφοῦ ἐν σιωπῇ τὸν ἠρεύνησαν. Φθὰς πλησίον τοῦ μεγάλου Σατελὲ, ἀντικρὺ τῆς γεφύρας, ἔπεσεν εἰς τὸ μέσον σωρείας ἐνόπλων ἐρχομένων βραδεῖ τῷ βήματι καὶ ἄνευ δαδῶν ἐκ τοῦ Δημαρχείου. Ὁ σωρὸς οὗτος τὸν περιεκύκλωσε πρὶν ἢ λάβῃ καιρὸν νὰ σύρῃ τὸ ξίφος του καὶ πεσῇ εἰς ἄμυναν. Οἱ περικυκλώσαντες μολοντοῦτο αὐτὸν δὲν εἶχον φοβερὰν ἐπιφάνειαν· ἦσαν ἐντιμα πρόσωπα ἀστῶν, ἐκφράζοντα ἀνησυχίαν μᾶλλον ἢ ἀπειλητικὰς καὶ ἐχθρικὰς διαθέσεις, καὶ τινες

μάλιστα ἐφαίνοντο μέχρι φόβου συγκεκινημένοι, ἐνῷ τὰ ὅπλα, ὅσα ἔφερον, προσέβετον ἔτι μᾶλλον εἰς τὸ κωμικὸν τῆς φυσιογνωμίας αὐτῶν καὶ δὲν ἐξήγγελον, ὅτι ἐσκόπουν νὰ τὰ μεταχειρισθῶσι. Οὕτω ὁ μὲν εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς περικεφαλαίαν ἐρθαρμένην σιδηρᾶν, ἄλλος πῖλον, ἄλλος σκοῦφον, ἄλλος ξῖφος ἐρθαρμένον, ἄλλος ἀρνεβούζιον ἄνευ πυρῶν καὶ ἄλλα τοιούτου εἴδους ὅπλα· ὅλοι ὅμως ἔφερον μαχαίρας καὶ ἐγχειρίδια. Ὁ ὁδηγὸς τοῦ σώματος μολοντοῦτο, εἰ καὶ μὴ δεικνύμενος ἦθος πολεμικωτέρου τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, διεκρίνετο τοὐλάχιστον διὰ τὴν στρατιωτικωτέραν ἐνδυμασίαν του.

— Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς φυλάττῃ, ἀδελφέ! εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς δεικνύων τὸ περὶ τὸν βραχίονα τοῦ Κουρσῶν τετυλιγμένον μανδύλιον καὶ τὸν προσηρτημένον λευκὸν σταυρὸν εἰς τὸν τοῦ Σαβεραῖ πῖλον, ὅνπερ κατὰ τύχην ἀντήλλαξεν ἐκείνῳ πρὸς τὸν ἐδικόν του. Εἶσθε ἐκ τῶν ἡμετέρων!

Ὁ Ἴβες Δε-Κουρσῶν παρετήρησε τότε μόνον τὸ σημεῖον τῆς ἑνώσεως, τὸν λευκὸν δηλαδὴ σταυρὸν ἐπὶ τοῦ πίλου καὶ τὸ λευκὸν μανδύλιον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, ὅπερ ἔφερον οἱ ἄνδρωποι οὗτοι, οὓς ἐξέλαβεν ὡς περιπόλους τῆς πολιτοφυλακῆς. Ἐπείσθη, ὅτι ἡ τύχη περιέβαλεν αὐτὸν τῷ αὐτῷ συνθήματι καὶ ἔσχε τὴν φρόνησιν νὰ μὴ τοῖς ζητήσῃ οὐδεμίαν ἐξήγησιν.

— Φαίνεται, ὅτι εἶσ'ε ἐκ τῶν αὐλικῶν; εἶπεν ὁ ἀρχηγός, ὅστις ἐξηκολούθει ἐξετάζων αὐτόν. Μὴ σᾶς στέλλωσιν εἰς τὸ Δημαρχεῖον;

— Ὄχι! πηγαίνω εἰς τὸ προάστειον τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ, ἀπεκρίθη ὁ Κουρσῶν, μὴν ἐννοῶν εἰσέτι τὸ κινδυνῶδες τῆς θέσεώς του.

— Οὐδὲν μετεβλήθη τῶν διαταγῶν τοῦ βασιλέως; Εἴδομεν τὸν αὐθέντην Δοῦκα τῆς Γυίζης διευθυνόμενον πρὸς τὸ Λοῦβρον. . . .

— Ὁ Δοὺξ τῆς Γυίζης εἶναι ἐκτὸς τῶν Παρισίων, ὑπέλαβεν ὁ Ἴβες Δε-Κουρσῶν· διότι, ἀνεχώρησεν, ὡς γνωρίζετε, ἀμέσως μετὰ τὸ ἔγκλημα τοῦ θεράποντός του Μωρεβέρ. . . . .

— Ὁμιλεῖς ὡς Οὐγενεῶτος, εἶπεν εἷς τῶν τῆς ὁμάδος. Ἐὰν ὁ Ναύαρχος ἀπέθνησκεν δὲν ἠθέλομεν εὑρίσκεσθε, εἰς ἣν ἤδη εὑρισκόμεθα θέσιν. . . .

— Σιωπή! διέκοψεν εἰπὼν ὁ διοικῶν, ὅστις πολὺν κατέβαλε κόπον, ὅπως κρατῇ τὸν χαλινὸν τῶν ἐνόπλων του. Ἐπειδὴ ἔρχεσθε ἐκ τοῦ Λούβρου, ἐρωτῶ ὑμᾶς, Κύριε, ἐὰν τὸ ὡρολόγιον τοῦ Παλατίου μετ' ὀλίγον θέλει σημάνει τὴν σφαγήν· ἐβαρύνθημεν περιμένοντες. Ἔπρεπε νὰ ἠχήσῃ κατὰ τὸ μεσονύκτιον· ἑπομένως ὅμως ἐδόθη τὸ σύνθημα διὰ τὴν πρώτην ὥραν, ὕστερον διὰ τὴν δευτέραν, καὶ ἤδη . . .

— Ἤδη, εἶπεν εἷς, δικηγόρος φαινομενος, ἤδη φαίνεται, ὅτι ἡ δίκη ἀνεβλήθη πρὸς συζήτησιν καὶ ἀπόφασιν διὰ τὴν ἑπομένην Κυριακήν.

— Τίς ἡ χρεία λοιπὸν νὰ στερῶσιν ἡμᾶς τοῦ ὕπνου, εἶπεν εἷς ἕτερος, καὶ νὰ κρατῶσι τὰς οἰκογενείας μας εἰς τὴν ἀπελπισίαν;

— Καταχρῶνται, εἶπε τρίτος, τῆς καλῆς πίστεως τῶν ἐργατῶν καὶ μᾶς περιπαίζουσι, νομίζω!

— Ἡ ὡραία σφαγὴ βραδύνεται εἰσέτι, ὅπως δοθῇ καιρὸς εἰς τοὺς Οὐγκενώτους πρὸς ἕξαψιν τοῦ ἐμφυλίου πολέμου!

— Καὶ οἱ ἀχρεῖοι Οὐγκενῶτοι, πιστεύσατέ μοι, ἐλουσι κάμει κατὰ τῶν καττολίκων, ὅσα οὗτοι σχεδιάζουσι κατ' αὐτῶν!

— Καλὴ ἑσπέρα, Κύριοι, εἶπεν ὁ ἄρχων Κουρσῶν, ὅστις μετὰ κόπου καὶ ἀγῶνος κατέστειλεν ἑαυτόν, ὅπως μὴν ὁμολογήσῃ ἑαυτὸν διαμαρτυρόμενον καὶ διαῤῥήδην ἐκφράσῃ τὴν ἀπαξίωσίν του. Ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ εὔχομαι νὰ σεβασθῆτε τὴν τιμὴν μᾶλλον τῆς ζωῆς.

— Κύριε, παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ διηγηθῆτε τῷ βασιλεῖ ὅ,τι εἴδατε, εἶπεν ὁ ὁδηγός, ὅστις τὸν ἠκολούθησε διὰ νὰ τῷ ὁμιλήσῃ ἰδιαιτέρως. Εἰμὶ ὁ βιβλιοπώλης Καῖρβερ, κατοικῶν ἐπὶ τῆς Γεφύρας τῆς Παναγίας, συνήθροισα δὲ τοὺς καλλητέρους καττολίκους τῆς συνοικίας καὶ τοὺς ὥρκισα νὰ μὴ φεισθῶσι τῆς ζωῆς οὐδενὸς Οὐγκενώτου, ἔστω καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ των.

— Μόνῳ τῷ Θεῷ τοῦ Ἰσραὴλ ἀπόκειται νὰ κρίνῃ καὶ τιμωρήσῃ ὑμᾶς! ἐψιθύρισεν ὁ Κουρσῶν, στρέψας τὰ νῶτα πρὸς αὐτόν, μὴ θέλων νὰ σύρῃ τὸ ξῖφος. Εἴθε ὁ Κύριος ἐξυπνήσῃ τοὺς ἀδελφούς μου!

Ἐῤῥίφθη ἤδη εἰς τὴν προστυχοῦσαν αὐτῷ ὁδὸν καὶ πολλὰς διῆλθε, τρέχων δρομαίως, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ αὐτάς, σκοπῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν Βέθιζυ, ὅπως εἰδοποιήσῃ τὸν Ναύαρχον περὶ τῆς ὑπὸ τῶν καττολίκων σκευωρουμένης συνωμοσίας, ἧς ἠγνόει τὴν ἔκτασιν, ἀλλὰ τῆς ὁποίας τὸν χαρακτῆρα ἀρκούντως ἐζωγράφιζεν αὐτῷ ἡ ὑπὸ τοῦ τμηματάρχου Καῖρβερ ἐκστομηθεῖσα λέξις *σφαγή* Ἐφοβεῖτο μὴ ἡ σφαγὴ ἀρχίσῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, πρὶν ἡ προφθάσῃ καὶ καλέσῃ εἰς τὰ ὅπλα τοὺς πρώτους τῆς θρησκείας. Ποῖα ἦσαν τὰ στιγματισθέντα θύματα; Τίνας ἐξελέξαντο ὡς δολοφόνους; Ὠνόμασαν τὸν βασιλέα καὶ τὸν δοῦκα τῆς Γυίζης! Αὐτοὶ λοιπὸν διεύθυνον τὴν αἱματόφυρτον αὐτὴν μηχανορραφίαν; Ὁ Κουρσῶν ἔτρεμεν καθ' ὅλον τὸ σῶμά του καὶ μόλις ἀνέπνεε, καταπιεζόμενος ἀπὸ τοσαῦτα αἰσθήματα φρίκης, ταραχῆς, ἀγωνίας καὶ ἀνυπομονησίας, ἐξαπτόμενα ἐν ἑαυτῷ. Ἔσπευδε τὸ βῆμα καὶ ἠσθάνετο, ὅτι εὑρίσκετο εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ καμάτου, εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ νὰ πέσῃ λειποθυμῶν. Ἀπὸ ἑνὸς βήματος, ἀπὸ μιᾶς στιγμῆς ἐκρέματο ἴσως τῶν ὁμοθρήσκων αὐτοῦ ἡ σωτηρία!

— Ὦ Θεέ μου! ἔλεγεν ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας αὐτοῦ, θέλω ἄρά γε φθάσει ἐγκαίρως; Ποῦ πηγαίνω; ποῦ εἶμαι; Οἱ δολοφόνοι ἀγρυπνοῦσι καὶ τὰ θύματα κοιμῶνται! Ὁ ναύαρχος οὐδὲν ὑποπτεύει τῆς ἀτίμου προδοσίας. . . . Καὶ ἡ μήτηρ μου, καὶ ἡ ἀδελφή μου! . . . . .

Ἐσκέφθη ἤδη περὶ τοῦ κινδύνου, ὅστις ἠπείλει δύω τόσω προσφιλῆ αὐτῷ ὄντα, καὶ ἀμέσως ἐσταμάτησε, παρ' ὀλίγον ἀνέβαινεν ἐπὶ τὰ ἴχνη αὐτου καὶ ἔτρεχεν εἰς ὑπεράσπισιν τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς του, ἣν ἐγκατέλιπε· ἀλλ' ἡ φωνὴ τῆς θρησκείας τῷ ὑπέμνησεν, ὅτι ὤφειλεν ἐν πρώτοις νὰ

σώσῃ τὴν ζωὴν τῶν ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ ἀδελφῶν του· διότι τῶν γυναικῶν ἔμελλον βεβαίως νὰ φεισθῶσιν ἐν σφαγῇ γενικῇ. Τὴν σφαγὴν λοιπὸν ταύτην ἀποστολὴν ἔχων νὰ ἐμποδίσῃ, τὸν ὑπέρτατον ἀρχηγὸν τῶν Διαμαρτυρομένων, τὸν ναύαρχον Κολινῦ ὤφειλε πρὸ παντὸς νὰ εἰδοποιήσῃ. Ἤρχισε λοιπὸν τρέχων κατὰ τὴν διεύθυνσιν, ἣν ἐνόμιζε φέρουσαν αὐτὸν πρὸς τὴν ὁδὸν Βέθιζυ. Διῆλθεν ἀσθμαίνων καὶ καταβεβλημένος πλείστας, ἅς τινες πρώτην ἤδη φορὰν διήρχετο καὶ μάτην ἐζήτει ν' ἀναγνωρίσῃ. Ἐξηντλημένος, ἐκπεπληγμένος, ἀφῃρημένος, ἠγνόει ποίαν νὰ ἐκλέξῃ μερίδα, ποίαν νὰ ἀκολουθήσῃ ὁδόν, ὅτε ἐνόμισεν, ὅτι εὑρίσκετο εἰς τὰ πέριξ τῆς ὁδοῦ Βέθιζυ. Αἱ οἰκίαι, τὰ σημεῖα τῶν μαγαζείων, φρέαρ τι, Παναγία τις εἰς τὴν γωνίαν σταυροδρομίου, ἐξύπνησαν ἀορίστους ἀναμνήσεις εἰς τὴν κεφαλήν του. Ἐλπίδος ἀκτὶς λάμπει ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀποθαῤῥύνσεώς του. Φθάνει εἰς τὸ τέρμα του. Ἀναλαμβάνει τὰς δυνάμεις του, μέλλει λοιπὸν νὰ φθάσῃ . . . Ἀλλὰ, στρέφων ὁδόν τινα, βλέπει ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν Βαστίλλην!

— Κύριε καὶ Θεέ! ὑπετονθόρησε κλίνων τὸ γόνυ καὶ ἑνόνων τὰς χεῖρας. Δὲν θέλεις λοιπὸν νὰ σώσω τοὺς πιστούς σου!

Ἤδη τὰ ὡρολόγια τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων σημαίνουσι τὴν δευτέραν ὥραν. Τὰ κωδωνοστάσια, διὰ τῶν καθαρῶν καὶ ἀργυρῶν ἤχων των, φαίνονται χαριέντως ἀνταποκρινόμενα ἀλλήλοις καὶ σχηματίζουσιν οὕτως ἄπειρον συμφωνίαν, ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτῆς ὁ κώδων τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ δονεῖται καὶ δίδει τὸ σημεῖον τῆς σφαγῆς!

Δ'. Ἡ ΣΦΑΓΗ.

Ὁ Ἰάκωβος Σαβεραῖ δὲν ἐκοιμήθη ἐπὶ πολὺ πρὸ τοῦ τοίχου, ὅπου ἐξηπλώθη. Μόλις ὁ Ἴβες Δε-Κουρσῶν ἀπεμακρύνθη καὶ ὁ Σαβεραῖ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ, ἠπόρει περὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἐπικρατούσης σιγῆς· διότι, εἰ καὶ κοιμώμενος, προσεκτικὸν εἶχε τὸ οὖς εἰς τὴν φωνὴν τοῦ νέου εὐπατρίδου, ὃν ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του, καὶ ὅστις μολοντοῦτο ὡδήγει αὐτόν, εἰ καὶ ἀνάγκην καὶ χρείαν ἀπαραίτητον ἔχοντα τῆς ὑποστηρίξεως του. Ἠνέωξεν ἐπ' ὀλίγου τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ κατεπλήχθη ἰδὼν ἑαυτὸν μόνον.

— Κύριε Κουρσῶν! ἐφώνησεν ἐπανειλημμένως διὰ φωνῆς ἀδιακρίτου ταῖ τρεμούσης. . . . Ἀπῆλθε νὰ παίξῃ καὶ νὰ πίῃ ἄνευ ἐμοῦ!. . . Τὸ τοιοῦτον εἶναι ἐπιβουλή. . . Αἴ. Κύριε σύνοπλε! ὡραία, ἀρκετὰ καλὰ μὲ ἐπρόδωκες καὶ μὲ ἄφησες!. . . Πίνεις, χαμένε! . . . . Διπλοῦν ἓξ! διπλοῦν! . . . . Καλά! νὰ τον ἔρχεται! . . . . ἐκεῖ! Κύριε Κουρσῶν. . . . Σταματήσετε ὀλίγον ἐὰν ἀγαπᾶτε . . . . περιμείνατέ με!.. Ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ καταδῶμεν εἰς τὸ Πρεωκλέρκ;

Δὲν κατώρθωσε νὰ ἀνορθωθῇ ἐπὶ τῶν ποδῶν του καὶ μετέπιπτεν ἀκαταπαύστως βαρύτερον ἅμα ἐπὶ τοῦ τοίχου δὲν ἐστηρίζετο. Μουγκρίζων καὶ βλασφημῶν μετὰ λυγμῶν οἰνωδῶν δὲν ἀπεθαῤῥύνετο τοῦ σχεδίου του τοῦ νὰ καταφθάσῃ τὸν Κουρσῶν. Ἡ ἀμετάθετος αὕτη ἰδέα ἐπέζη μόνη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀκράτου μέθης του. Τέλος κατώρθωσε νὰ ἐγερθῇ καὶ καρκηνοβατῶν νὰ ὁδεύσῃ πρὸς τὸ Λοῦβρον, ὅπερ μολοντοῦτο δὲν ἔδλεπε καὶ δὲν ἀνεγνώριζεν εἰσέτι, εἰ καὶ δᾷδες τινες ἐφώτιζον τὰς ἐπάλξεις καὶ τοὺς πύργους τοῦ ἐν σκότει βαθυτάτῳ βεβυθισμένου τούτου ὄγκου. Τὸ ἔνστικτον τῆς συντηρήσεως, ὅπερ ὁδηγεῖ πάντοτε τῶν μεθύσων τὸν βίον, τὸν ἐμπόδισε νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸν ποταμὸν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς προκυμαίας, παρ' ἣ ἐβημάτιζε. Πολλὰ ἠγωνίσθη καὶ πολλὰ ἔκαμε βήματα, ἀλλὰ μόλις κατώρθωσε νὰ εὑρεθῇ ἐπὶ τέλους ἐντεῦθεν τῆς μεγάλης πύλης τοῦ παλαιοῦ Λούβρου, τῆς βλεπούσης πρὸς τὸν Πύργον τοῦ Νέσλ καὶ ἀνταποκρινομένης σχεδὸν εἰς τὴν πύλην τοῦ σημερινοῦ Λούβρου, κατέναντι τῆς Γεφύρας τῶν Τεχνῶν.

Ἡ μέθη του μολοντοῦτο δὲν ἠλαττώθη. Τοὐναντίον μάλιστα τόσον ἐξαλισμένος καὶ καταβεβλημένος ὑπῆρχεν, ὥστε δὲν ἐνθυμεῖτο πλέον τὸν Κουρσῶν καὶ περιεπάτει πλέον ψηλαφητὰ ὡς τυφλὸς, ἄνευ σκοποῦ καὶ ἄνευ σχεδίου. Καθ' ὁδὸν ἀπήντησε μικρόν τι πρόσκομμα, ὅπερ αὐθωρεὶ τὸν ἀνέτρεψε καὶ τὸν ἔῤῥιψεν ἐκτάδην κατὰ γῆς μετὰ μεγάλης βίας, καὶ προσέκρουσεν κατὰ τῶν σωμάτων τεσσάρων στρατιωτῶν Καλβηνιστῶν, φονευθέντων διὰ τοῦ ξίφους ὑπὸ τῶν φυλάκων τῆς θύρας, διότι προσήγγιζαν τὸ Λοῦβρον, ὅπως κατασκοπεύσωσι τί ἐν αὐτῷ ἐγίνετο. Ὁ Ἰάκωβος Σαβεραῖ οὐδόλως παρετήρησεν τὸ πρόσκομμα, ὅπερ μάτην ἐζήτει νὰ ὑπερθῇ· ἐνόμισεν, ὅτι παλαίει πρὸς ἀνθρώπους φράσσοντας αὐτῷ τὴν δίοδον καὶ ἠρξατο μαχόμενος κατὰ τῶν πτωμάτων τούτων, ὑβρίζων τε καὶ κτυπῶν αὐτά, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι δὲν ἀπεκρίνοντο οὐδ' εἰς τὰς ὕβρεις οὐδ' εἰς τὰ κτυπήματά του.

— Ξεσπαθώσατε, ξεσπαθώσατε λοιπόν! ἐκραύγαζεν αὐτὸς σφαδάζων ὡς δαιμονιζόμενος. Ἄθλιοι, ἀχρεῖοι, ὄντα ψωραλαῖα, ἄνανδροι! Ἡ πανοῦκλα, ἡ κασίδα (κνυδς), ἡ λέπρα νὰ σᾶς πιάσῃ ἀπὸ τὸν λαιμόν!. . . Εἰς τὸν Θεόν μου, θὰ σᾶς κόψω τὰ αὐτιά, ἄθλια ὄντα. . . . Ὧλα! ἐδῶ Κύριε Κουρσῶν! τρύπησον αὐτοὺς μὲ τὸ ξῖφος σου πέρα καὶ πέρα, φίλε μου! . . . Εὖγε! κτύπα εἰς τὰ γεμάτα, κάμε τους κόσκινον! . . . Ἀκόμη! Ἀκόμη! . . . Ὦ πόσον ὡραῖα τὸ κατωρθώσαμεν!

Ἐπείσθη λοιπὸν, ὅτι ὁ Ἴβες Δε-Κουρσῶν ἔσπευσεν εἰς βοήθειάν του, ἐνῷ οἱ ἐναντίοι του, δέσαντες τὰς χεῖρας του, ἐπεχείρουν νὰ τὸν κλέψωσι· διότι ὁ ἦχος χρυσῶν τινων νομισμάτων πεσόντων τοῦ θήλακος αὐτοῦ, τῷ ἀνέμνησαν, ὅτι ἔφερε σημαντικὴν χρημάτων ποσότητα. Καὶ τότε ἤρχισε μανιωδῶς ὑπερασπιζόμενος ταύτην· ἀλλ' ἀντὶ νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ξῖφος του κατὰ τῶν φανταστικῶν ἐχθρῶν του, εἶχε τοὺς δύω βραχίονας μέχρι πυθμένος βεβυθισμένους ἐντὸς τῶν θηλάκων, κρατῶν ἀσφαλῶς ὅσα ἐν τῷ παιγνιδίῳ ἐκέρδισε χρήματα. Αἱ χεῖρες του, συσταλεῖσαι καὶ ἀναίσθητοι καταστᾶσαι, τῷ ἐφαίνοντο δεδεμέναι· ἐπειδὴ δὲ ἡ μέθη καὶ ἡ ταραχὴ παρέλυον ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ σώματός του, δὲν ἐῤῥά-

δυνε νὰ φανταστῇ, ὅτι τῷ ἔδενον τοὺς πόδας διὰ σχοινίων καὶ ὅτι τῷ ἔφραττον τὸ στόμα. Μόνην τὴν κεφαλὴν ἐκίνει ἐλευθέρως, καὶ ἕρπων περιεπλήχθη ὑπὸ τὰ νεκρὰ καὶ αἱματόφυρτα ταῦτα πτώματα, ἅτινα ἐβάρυνον ἐπ' αὐτοῦ δι' ὅλου τοῦ ὄγκου των καὶ τὸν κατέπνιγον. Ἐκινεῖτο πανταχόθεν, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῶν φρικτῶν τούτων δεσμῶν, οὓς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἠσθάνετο ἔτι μᾶλλον συσφιγγομένους. Τρίζων τοὺς ὀδόντας, ἀφρίζων, ἀσθμαίνων ἐξηντλεῖτο εἰς ἀπηλπισμένας κινήσεις, ἕως ὅτου τέλος, καταντήσας εἰς ἀτελῆ ἀκινησίαν καὶ σχεδὸν ὅλως καταπνιγεὶς ὑπὸ τῶν ἐπ' αὐτοῦ πτωμάτων, δὲν ἐδυνήθη νὰ ὑποφέρῃ ἐπὶ πλέον τὰς ἀγωνίας τοῦ στενοχωροῦντος αὐτὸν φρικώδους ἐφιάλτου. Ἐνόμισεν, ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ θανάτου, ἐξέβαλε κραυγὰς παραπόνου καὶ ἐλειποθύμησε, παραδίδων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ τοῦ συνόπλου αὐτῷ εἰς τοὺς ἀγγέλους τοῦ Παραδείσου.

Αἱ κραυγαὶ τοῦ Ἰακώβου Σαβεραῖ ἐγένοντο ἀφορμὴ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ Λούβρου ἐνωματία τῶν λογχοφόρων τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς, οἵτινες ἐπεσκέφθησαν τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Ἀνεγνώρισαν τὰ τέσσαρα πρῶτα θύματα, ἅτινα ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου πρὸ ὀλίγου ἐξήπλωσαν, πρὸ τοῦ ἐξώστου τῶν αἰθουσῶν τοῦ βασιλέως ἐν τῷ νέῳ Λούβρῳ, ἀλλὰ δὲν παρετήρησαν συνάμα, ὅτι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν τεθνεώτων ηὔξησε διὰ πέμπτου πτώματος, ὅπερ δὲν ἠμελεσύλλησαν καθὼς τὰ ἄλλα. Ἤρξαντο νὰ κεντῶσι τὰ σώματα ταῦτα διὰ τῶν κοντῶν αὐτῶν· εὐτυχῶς ὅμως ὁ Σαβεραῖ, μὴ κτυπηθεὶς, ἐξελήφθη οὕτω ὡς τεθνεώς.

— Νά! αὐτοὶ οἱ κολασμένοι ὠρύοντο χθὲς καὶ προχθές! . . . . . εἶπεν εἷς τῶν λογχοφόρων λυσσῶν περὶ αὐτούς.

— Μὰ ταῖς οὐραῖς τῶν πενταχοσίων διαβόλων! εἶπεν δεύτερος λογχιστής, δεικνύων τὰς κνήμας τοῦ Σαβεραῖ, προκυπτούσας κάτωθεν τῶν πτωμάτων ὑπὸ τὰ ὁποῖα κατεπνίγετο: ἰδοὺ εἷς τῶν γαλαντόμων μας, ὅστις ἐφύλαξε τὰ ὑποδήματά του! Μήπως λογαριάζῃ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ εἰσέτι ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Βελζεβοὺλ, τοῦ αὐθέντου του;

Ὁ λογχιστὴς οὗτος ἠθέλησε νὰ ἐκβάλῃ τὰ πέδιλα τοῦ ὑποτιθεμένου νεκροῦ· ἀλλ' ἐνῷ ἔσυρεν αὐτὰ τμῆμα αὐτῶν ἔμεινεν εἰς τὰς χεῖράς του· τοσοῦτον ἤδη ὥριμα καὶ μεταχειρισμένα ὑπῆρχον· ἀλλὰ καὶ δύω χρυσᾶ δουκάτα, οὐχὶ μακρὰν ἐρριμένα, ἀπέσπασαν ὁλοτελῶς τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων λογχιστῶν, τῶν ὁποίων ἤδη ἡ πλεονεξία ἔβραζεν. Καὶ τοῦ εὑρήματος τούτου ὅλοι ἐζήτουν νὰ μεθέξωσι, παρ' ὀλίγον δὲ ἤρχοντο εἰς αἱματηρὰν πάλην.

Τὸ παράθυρον τοῦ ἐξώστου τοῦ βασιλέως ἠνεώχθη τότε καὶ δύω θαλαμηπόλοι, φέροντες δᾷδας ἀνημμένας, προέβησαν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου πολλῶν ἄλλων προσώπων, ἅτινα ἐπλησίασαν τὰς κιγκλίδας ὅπως θεωρήσωσι τὸ Παρίσιον. Ἡ λάμψις τῶν δαδῶν ἐρώτισε πρόσωπον πελιδνὸν καὶ ἀπαίσιον, φέρον τὴν σφραγίδα τοῦ πεπρωμένου καὶ συντεταραγμένον ὑπὸ βιαίων παθῶν παλαιόντων μετὰ τῆς συνειδήσεώς του. Ἅμα τὸ πρόσωπον τοῦτο ἐφάνη, οἱ λογχισταὶ, οἵτινες ἐφιλονείκουν, ἔφυγον ἐν ἀταξίᾳ καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ Λούβρον. Τὸ πρόσωπον τοῦτο ἦν ὁ Κάρολος Θ', συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς βασιλομήτορος, τοῦ ἀδελφοῦ του δουκὸς τῆς Ἀνδεγαβίας, τοῦ δουκὸς τοῦ Νεβέρου, τοῦ Ταββάνης καὶ τοῦ Κόμητος Ῥέτς. Ὁ Βασιλεὺς σιωπῶν ἐθεᾶτο τὴν πόλιν ἥτις ἐφαίνετο ὡς δι' ἑορτὴν φωτιζομένη καὶ ἐπληροῦτο ἠχων ἀδιακρίτων· αἴφνης ὁ μέγας κώδων τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ τοῦ ἀπὸ Ὠξεροᾶ ἐσήμανε:

— Τί εἶναι τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Κάρολος, ὅνπερ ἤθελέ τις ἐκλάβει ὡς ἐξυπνήσαντα ληθαργίας τινος εἰς τὸν ἦχον τοῦ κώδωνος τούτου. Κυρία μου καὶ Μήτηρ μου δὲν ἔδωκα ἐγὼ διαταγήν; . . . .

— Ἐγὼ, ὑπέλαβεν Αἰκατερίνη ἡ τῶν Μεδίκων, ὅταν διετάξατε νὰ καθαρίσωσι τὸ Λούβρον τῶν Οὐγενώτων εὐπατριδῶν, οἵτινες ἐν αὐτῷ κατῴκουν, διέταξα νὰ σημάνωσι τὸν κώδωνα τῶν ἐπικηδείων τοῦ Ναυάρχου. Αὐθέντα! θέλετε βασιλικῶς ἐκδικηθῆ, σᾶς βεβαιῶ καὶ ἤδη αἰσθάνεσθε βεβαίως, ὅτι εἶσθε ἀληθῶς βασιλεύς.

— Σᾶς ὑπερευχαριστῶ, Κυρία, διὰ τὰς ἀγαθὰς ὑπὲρ ἐμοῦ διαθέσεις σου. Αὐτὸς ὁ Κύριος ἔστω μοι μάρτυς, ὅτι πλύνω τὰς χεῖράς μου δι' ὅσα ἂν γείνωσι . . . Ἔλαβον μέτρα πρὸ πάντων ὅπως μὴ χυθῇ αἷμα ἐντὸς τοῦ Λούβρου, τῆς ἀπαραβιάστου κατοικίας τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας;

— Κατὰ τὴν διαταγήν ἡμῶν, αὐθέντα, ἔφεν ὁ Κόμης τοῦ Ῥέτς, ποινὴ θανάτου ἐπιβάλλεται κατὰ παντὸς τοῦ τολμήσοντος νὰ μιάνῃ τὴν κατοικίαν Ὑμῶν διὰ φόνου.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΚΤΥΠΩΜΑΤΩΝ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΦΡΑΓΙΔΟΛΙΘΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. ΡΙΘ.)

—o—

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ.

Ἐπειδὴ μεταξὺ ἐκτυπουμένης τῆς περιγραφῆς, ἐπλουτίσθη ἡ συλλογὴ τῶν ἐκτυπωμάτων, προστεθέντων αὐτῇ ἑτέρων ἑβδομήκοντα περίπου, ὧν τὰ τεσσαράκοντα ἓξ ὀφείλονται εἰς τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη, εἰς ὃν ἀνήκουσιν οἱ ἰσάριθμοι σφραγιδόλιθοι, ἐκρίθη εὔλογον νὰ προσαρτηθῇ ἐν τέλει καὶ τούτων πάντων ἡ περιγραφή. Καὶ συνεχίζεται μὲν ὁ αὔξων ἀριθμὸς, προσσημειοῦται δὲ καὶ ἕτερος δεικνύων τὴν κατάταξιν, ἤτοι τὴν τάξιν εἰς ἣν πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ περιγραφὴ ἑκάστου ἐκτυπώματος ἐν τῇ προηγουμένῃ συλλογῇ.

538. [μετὰ τὸν ἀρ. 26]. Ἀπόλλων ὄρθιος, ἀντωπός· στηρίζεται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος ἐπὶ κίονος ἐφ' οὗ λύρα. ἐπ. Η. τ. ς. μ. 10. πλ. 7.

539. [μετὰ τὸν ἀρ. 26]. Ἀπόλλων γυμνὸς, ὄρθιος, πρὸς ἀριστερὰν, δαφνοστεφής· κρατῶν τῇ δεξιᾷ φοίνικα καὶ στέφανον μετὰ λημνίσκων στηρίζεται ἐπὶ τρίποδος ὄπισθεν κειμένου, ἐφ' οὗ ναΐδιον. ἐπ. Ζ'. τ. δ. μ. 16. πλ. 9. λιθ. συριακὸς (grenat oriental).

540. [μετὰ τὸν ἀρ. 38]. Ὁ Ἀκταίων, γονυπετὴς κάτω, ἐρείδεται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς, τὴν δὲ δεξιὰν ἀνατείνει· κάτωθι τὸ τόξον καὶ ἡ φαρέτρα, ὄπισθεν δένδρον, ἀριστερόθεν κύων θηρευτικός. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 14. πλ. 16. λίθ. ἴασπις, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

541. [μετὰ τὸν ἀρ. 47]. Προτομὴ Παλλάδος πρὸς δεξιάν· τὸ ὄπισθεν τοῦ κράνους σχηματίζει κεφαλὴν Σιληνοῦ. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 12. πλ. 10. λίθ. ἀχάτης γαλακτόχρους κυρτός, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

542. [μετὰ τὸν ἀρ. 67]. Ἄρης ὄρθιος, βαδίζων πρὸς δεξιάν, φορῶν κράνος καὶ θώρακα, κρατῶν δόρυ καὶ φέρων τρόπαιον ἐπ' ὤμων (οὕτως ἐνίοτε εἰκονίζεται ὁ Ῥωμύλος) ἐπ. Ζ. τάξ. δ'. μ. 18. πλ. 13. λίθ. ἴασπις, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

543. [μετὰ τὸν ἀρ. 77]. Ἀφροδίτη ἡ ἀνίκητος (Venus victrix), ὀρθία, πρὸς δεξιάν· τῇ δεξιᾷ στηρίζεται ἐπὶ κίονος ἔχουσα δόρυ, τῇ δὲ ἀριστερᾷ κρατεῖ κράνος, πρὸ τῶν ποδῶν ἡ ἀσπίς. ἐπ. Ζ'. τ. Ε'. μ. 11. πλ. 8.

544. [μετὰ τὸν ἀρ. 79]. Ἡ αὐτὴ παράστασις. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 9. πλ. 6. λίθ. ἴασπις κεραμόχρους, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

545. [μετὰ τὸν ἀρ. 92]. Ἑρμῆς γυμνὸς, ὄρθιος, πρὸς δεξιάν, στηρίζει τὸν ἀριστερὸν βραχίονα ἐπὶ κίονος καὶ κρατεῖ; κεφαλὴν κριοῦ, τῇ δὲ ἀριστερᾷ ὄπισθεν κρατεῖ κηρύκειον. ἐπ, Ζ'. τάξ. ε μ. 12. πλ. 13. λίθ. ἴασπις, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

546. [μετὰ τὸν ἀριθ. 95]. Ἑρμῆς ὄρθιος, πρὸς ἀριστεράν, κρατεῖ βαλάντιον τῇ ἀριστερᾷ ἐφ' ἧς ἵσταται ἀλέκτωρ, τῇ δὲ δεξιᾷ κηρύκειον· κάτωθεν πρὸ τῶν ποδῶν αἴξ· ὄπισθεν σκορπίος, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν λύχνος. ἐπ. Η'. τάξ. ε'. λίθ. σάρδιος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

547. [μετὰ τὸν ἀριθ. 107]. Προτομὴ ἀντωπὸς Βάκχου τοῦ ἰνδικοῦ (ἑρμοειδής), ἀμπελοστεφοῦς. ἐπ. τ. τάξ. Θ'. μ. 15. πλ. 12. λίθ. συριακὸς (grenat oriental), τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

548. [μετὰ τὸν ἀριθ. 109]. Βάκχος νεανικὸς, γυμνὸς, ὄρθιος, πρὸς ἀριστεράν· κρατεῖ τῇ ἀριστερᾷ ὄπισθεν θύρσον, τείνει τὴν ἑτέραν πρὸς Σατυρίσκον παριστάμενον· ὄπισθεν δὲ τούτου δένδρον. ἐπ. Ζ'. τάξ δ. μ. 11. πλ. 9. λίθος ἀχάτης δίχρους, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

549. [μετὰ τὸν ἀριθ. 115]. Σάτυρος γυμνὸς, ὄρθιος, ἐπιστρέφων πρὸς δεξιάν, κρατῶν τῇ ἀριστερᾷ προσωπίδα, τῇ δὲ δεξιᾷ ἐρειδόμενος ἐπὶ κίονος, καὶ ἔχων καλαύροπα. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 19 πλ. 13. λίθ. ὄνυξ, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

550. [μετὰ τὸν ἀριθ. 133]. Προτομὴ Βάκχης, ἀντωποῦ, ἀνθοστεφοῦς, ἑκατέρωθεν βότρυς ἐν εἴδει πλοκάμων καταπίπτοντες. ἐπ. (;) Ζ'. τάξ. ε. μ. 13 πλ. 18. λίθ. σάρδ. τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

551 [μετὰ τὸν ἀριθ. 136]. Ἐν τῷ μέσῳ Μαινὰς ἡμίγυμνος, ἐκβεβακχευμένη, κλασαυχενίζουσα, γονυπετὴς ἐπὶ βάθρου βωμοειδοῦς ἀνθεμίοις κεκοσμημένου, στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς, κρατεῖ τῇ ἀριστερᾷ εἰδώλιον Ἀθηνᾶς παιζούσης τὸν διπλοῦν αὐλὸν. Ἔμπροσθεν ἑρμῆς Πανὸς πριαπίζοντος· ὄπισθεν Σάτυρος ἐν λουτῆρι καθήμενος πίνει κρατῶν θύρσον (παράβαλε Μυλλέρ. Β. 568 καὶ 559 καὶ τὸν ἀριθμ. 137 τῆς παρούσης συλλογῆς, οὗ ἡ λίθος εἶναι παραποίησις τῆς παρούσης) ἐπ. ς'. (;) τάξ. δ. μ. 24. πλ. 21. λίθ. ἴασπις κεραυόχρους, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

552. [μετὰ τὸν ἀρ. 147]. Δύω συμπεφυκότα πρόσωπα γερόντων γενειητῶν· κάτωθεν ἐν τῷ μέσῳ ῥόπαλον· ἄνωθεν ἐπικαθῆται λέων πρὸς δεξιάν· ὑπὲρ αὐτὸν δὲ ἵπταται ψυχή· δεξιόθεν στάχυς. ἐπ. Ζ'. ταξ. ε'. μ. 13. πλ. 11. λίθ. σάρδιος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

553. [μετὰ τὸν ἀρ· 148]. Ἀριστερόθεν Σάτυρος, ὄρθιος, πρὸς δεξιάν, φορῶν θερίστριον καὶ νεβρίδα· ἔμπροσθεν δὲ αὐτοῦ Βάκχη ὀρθία, ἐνδεδυμένη, κρατοῦντες ἀμφότεροι εὐλαβῶς ἀγγεῖον δίωτον. ἐπ. Ζ'. ταξ. ΣΓ'. μ. 16. πλ. 12. λίθ. σάρδιος τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

554. [μετὰ τὸν ἀρ. 161]. Δεξιόθεν Ἔρως μορμολυττόμενος, ὄρθιος, πρὸς ἀριστεράν, φορῶν ἀσπίδα, καὶ μέγα μορμολύκειον, ὡς φόβητρον καταλῆγον εἰς πτηνόν, κρατοῦν εἰς τὸ ῥάμφος δίλωρον μάστιγα, φοβίζει ἕτερον Ἔρωτα, ἔμπροσθεν αὐτοῦ φεύγοντα καὶ ἐπιστρέφοντα τὴν κεφαλὴν, ὅστις φαίνεται ἔντρομος καὶ τοι κρατῶν ῥόπαλον. ἐπ. Ζ' τάξ. δ'. μ. 16. λιθος σαρδώνυξ δίχρους, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

555. [μετὰ τὸν ἀρ. 206]. Κεφαλὴ Γοργόνος, ἀντωπός. ἐπ. Η. ταξ. ΣΤ'. μ. 9. πλ. 8. λιθ. σαρδώνυξ κυρτός.

556. [μετὰ τὸν ἀρ. 208]. Τύχη ὀρθία, πρὸς ἀριστεράν, κρατεῖ πηδάλιον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ κέρας Ἀμαλθείας. ἐπ. Ζ. ταξ. δ'. μ. 11. πλ. 12. λιθ. σάρδιος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

557. [μετὰ τὸν ἀριθ. 228. Πρόσθες ὡς ἐπίμετρον, ὡροσκόπιον] α) Ἔμπροσθεν· ἄνωθι, ἐν τῷ μέσῳ Ζεὺς καθήμενος ἐπὶ δίφρου, πρὸς δεξιάν, καὶ κρατῶν σκῆπτρον· ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἡ Ἥρα ὀρθία τείνουσα αὐτῷ τὴν χεῖρα, ὁ Ποσειδῶν κρατῶν τρίαιναν, ὁ Ἑρμῆς κρατῶν κηρύκειον καὶ ὁ Ἥφαιστος κρατῶν σφύραν, πάντες ὄρθιοι πρὸς ἀριστεράν. Ἀριστερόθεν δὲ τοῦ Διὸς ἡ Παλλὰς, ὀρθία, ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς ἀσπίδος, τείνουσα τὴν χεῖρα, ὁ Φοῖβος (ὡς Ἥλιος) ἀκτινωτὸς, ἡ Ἄρτεμις (ὡς Σελήνη), ἔχουσα ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἡμισέληνον καὶ φοροῦσα φαρέτραν, καὶ ὁ Ἄρης, πάντες ὄρθιοι πρὸς δεξιάν. Κάτωθεν δὲ τοῦ θρόνου τοῦ Διός, ἀετὸς κρατῶν εἰς τοὺς ὄνυχας κεραυνόν· ἐκατέ-

ρωθεν δὲ αὐτοῦ Λ V Λ. ΙΗ Υ) ε. Ζ. ἐπ. Α. τάξ. δ'. μ. 14. πλ. 18.

6) ὄπισθεν (ἀντιγραφὲν κατὰ τὴν λίθον).

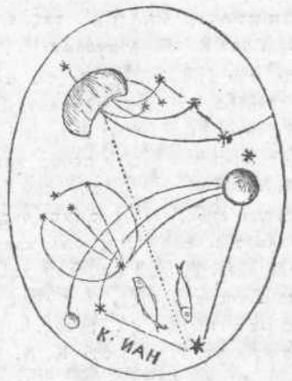

Ὡροσκόπιον, ὅπερ, κατὰ τὴν γνώμην φίλου ἀστρονόμου, εἰκονίζει τὸν ἀστερισμὸν Ὑδροχόον (καὶ ὑδρία ὑπὸ τῶν ἀρχαίων λεγόμενον καὶ λατινιστὶ amphora, ἀμφορεύς), ἄνωθεν πρὸς ἀριστερὰν κείμενον, μετὰ τῶν προσανηκόντων ἀστέρων καὶ ἄλλων παρακειμένων. Γραμμὴ δὲ ἐστιγμένη διήκει ἀπὸ τοῦ ὑδροχόου πρὸς τὸν ἀμέσως κάτωθεν ἑπόμενον ἀστερισμὸν τοῦ Ζωδιακοῦ (τοὺς Ἰχθῦς). δεξιόθεν δὲ τῆς γραμμῆς ταύτης σφαῖρα, καὶ ἀριστερόθεν κάτωθεν ἑτέρα μικροτέρα· μεταξὺ δὲ ἑκατέρωθεν τῆς γραμμῆς, δύω ἰχθῦς (σύμβολον τοῦ φερωνύμου ἀστερισμοῦ), ὑπ' αὐτοὺς δὲ Κ. ΝΑΗ. Οἱ δὲ ἀστέρες καὶ αἱ σφαῖραι συνδέονται διὰ τόξων καὶ εὐθειῶν. ταξ. δ'.

Ἡ ἐστιγμένη γραμμὴ φαίνεται, ὅτι εἰκονίζει τὴν ἐκλειπτικήν, αἱ δὲ λοιπαὶ γρσμμαὶ σενδέουσιν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς πινάκων, τοὺς κυριωτέρους ἀστέρας ἑκάστου ἀστερισμοῦ, πρὸς εὐχερεστέραν ἀντίληψιν καὶ μνήμην τοῦ σχήματος αὐτοῦ. Ἀλλὰ τῶν σφαιρῶν ἡ ἔννοια μένει ἀνεξήγητος· εἶναι δὲ ἴσως πιθανόν, ὅτι σημαίνουσι σύνοδον δύω πλανητῶν.

Σημειωτέον δ' ἐν γένει, ὅτι τὸ ὅλον σχῆμα ἐπιπολαίως πως παριστᾷ τὴν θέσιν τῶν ἀστέρων ὅθεν καὶ ὁ ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τῆς ἐποχῆς εἰς ἣν ἀνήκει, ὡς ἐκ τῆς τότε θέσεως τῆς ἐκλειπτικῆς, ἥτις ἐνταῦθα, διὰ τῆς ἐστιγμένης γραμμῆς εἰκονίζεται, ἀποβαίνει ἀδύνατος. Ὡς ἔγγιστα δὲ ἡ ἐποχὴ τοῦ ὡροσκοπίου τούτου δὲν φαίνεται ἀρχαιοτέρα τοῦ τέλους τοῦ ιγ'. αἰῶνος Μ. Χ. ταξ. δ'. μ. 24. πλ. 19. λιθ. ὄνυξ. Ἀλλ' ἡ ἐποχὴ τῆς ἔμπροσθεν ἐπιφανείας α), ἧς ἡ παράστασις ἀνήκει εἰς τὸ κατὰ τὸν Γ'. Μ. Χ. αἰῶνα θρησκευτικὸν σύστημα τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, εἶναι ὡς φαίνεται ἀρχαιοτέρα (Ζ)· διότι κατὰ τὸν ιγ'. αἰῶνα αἱ μὲν παραδόσεις τῆς ἀρχαίας σφραγιδογλυφίας πανταχόθεν εἶχον ἐκλίπει, ἐπεκράτει δὲ πανταχοῦ ὁ χριστιανισμός. Ὅθεν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐπὶ ἀρχαιοτέρου σφραγιδολίθου ἐχαράχθη κατὰ τὸν ιγ'. αἰῶνα τοῦτο τὸ ὡροσκόπιον.

558. [μετὰ τὸν ἀριθ. 231]. Νέμεσις (τὸ ἄνω ἥμισυ τοῦ σώματος) πρὸς ἀριστερὰν, πτερωτή· κρατεῖ τῇ δεξιᾷ ἄκροις δακτύλοις τὴν ἐσθῆτα, τὴν δεξιὰν ὑπερέχει τροχοῦ. (;) ἐπ. ς τάξ. β'. μ. 17. πλ. 12. λίθος ἴασπις κεραμόχρους, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

559. [μετὰ τὸν ἀριθ. 236. ὑπὸ τὸ 8). Θεός, ὄρθιος, φορῶν χιτῶνα, πρὸς ἀριστερὰν, μὲ κεφαλὴν ἀκτινωτὴν, κρατῶν τῇ ἀριστερᾷ ἀνειμένῃ, διὰ τοῦ ὤμου, μάστιγα, τὴν δ' ἑτέραν ὑψῶν ἐμπρός· κάτωθι ΚΑΜ [; Καμαρεῖτις. ὡς ἀναγινώσκεται ὄπισθεν τῶν νομισμάτων τῆς ἐν Καρίᾳ Νύσσης (Ἀδριανοῦ, Ἀντωνίνου τοῦ εὐσεβοῦς, Μάρκου Αὐρηλίου) καὶ τῆς ἐν Φρυγίᾳ Ἀγκύρας (Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς), ἅτινα παριστῶσι τὸν θεὸν Μῆνα, ἱστάμενον καὶ κρατοῦντα τῇ δεξιᾷ φιάλην, τῇ δ' ἀριστερᾷ πέλεκυν· (ἀραβιστὶ Καμὰρ σημαίνει τὴν Σελήνην). β' ἐπ. Eckel Doctrina num. σελ. 131]. ἴσως λοιπὸν ὁ εἰκονιζόμενος εἶναι τοπικός τις θεὸς ἀντίστοιχος τῷ Μηνί. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 15. πλ. 12. λίθος ἴασπις πράσινος μὲ ἐρυθρὰ στίγματα.

560 [μετὰ τὸν ἀριθ. 239]. Ἥλιος ἐλαύνων τέθριππον, οὗ ἑκατέρωθεν δύω ἵπποι, ἀνατείνων τὰς χεῖρας καὶ κρατῶν τῇ ἀριστερᾷ μάστιγα (παραβαλε νομίσματα Πρόβου). ἐπ. Ζ'. τ. δ μ. 12. πλ. 14. λ. ἀχάτης λευκός, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

561. [μετὰ τὸν ἀριθ. 242]. Τρίτων περιβάδην ἐποχούμενος ἐπὶ θαλασσίου τέρατος, πρὸς δεξιὰν, οὗ τὸ μὲν σῶμα ἵππου, ἡ δὲ οὐρὰ ἰχθύος, ὁ δὲ λαιμὸς κύκνου, ἡ δὲ κεφαλὴ δράκοντος. Ὁ δὲ Τρίτων κρατεῖ τῇ μὲν ἀριστερᾷ τὸν λαιμὸν τοῦ τέρατος τούτου, τῇ δὲ δεξιᾷ δίλωρον μάστιγα· κάτωθεν κύματα λευκὰ (ἐπὶ λευκῆς στιβάδος) ἐπὶ κυανῆς θαλάσσης. ἐπ. ς. τάξ. γ'. μ. 10. πλ. 11. ὄνυξ δίχρους, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

562. [μετὰ τὸν ἀριθ. 255]. Νίκη ὀρθία πρὸς ἀριστερὰν, πτερωτὴ. φοροῦσα κράνος (ὡς Ἀθηνᾶ Νίκη), κρατοῦσα τῇ ἀριστερᾷ κέρας Ἀμαλθείας, τῇ δὲ δεξιᾷ πηδάλιον καὶ στάχυς (τὰ σύμβολα τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Τύχης). ἐπ. Α'. τάξ. ε. μ. 13. πλ. 10. μίγμα ἀρχαῖον, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

563. [μετὰ τὸν αὐτὸν ἀριθμόν]. Προτομὴ Διὸς Ἄμμωνος, πρὸς ἀριστερὰν, ἀκτινωτή. ἐπ. Ζ. τάξ γ'. μ. 14. πλ. 11. λίθος σαρδόνυξ.

564. [μετὰ τὸν ἀριθ. 264 ὑπὸ τὸ 6] Προτομὴ Διὸς Σεράπιος πρὸς δεξιὰν, ἐπ. Ζ'. τ. ε. μ. 10. πλ. 9. λιθ. ἀχάτης κυρτός, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

565. [μετὰ τὸν ἀριθ. 266]. Προτομὴ Διὸς Σεράπιος, μοδιοφόρου, πρὸς ἀριστερὰν· κάτωθεν ἀριστερόθεν ῥάβδος, δεξιόθεν σφαῖρα. ὑπ' αὐτὴν δὲ ἀγγεῖον· ἐπ. Ζ. τάξ. δ'. μ. 9. πλ. 5. λίθος σάρδιος.

566. [μετὰ τὸν ἀριθ. 266]. Προτομὴ Διὸς Σεράπιος μοδιοφόρου, πρὸς ἀριστερὰν· πέριξ ΤΕΡΤΥ ΛΛΑ (Τερτύλλα). ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 11. πλ. 8. λίθος ἴασπις ἐρυθρός.

567. [μετὰ τὸν ἀριθ. 266]. Προτομὴ Διὸς Σεράπιος, πρὸς δεξιὰν, μοδιοφόρου· ἑκατέρωθεν I O V N. ἐπ. Ζ'. τάξ. ἑ. μ. 8. π. 6. λίθ. σάρδιος, τοῦ Κ. Ἰβάνοφ.

568. [μετὰ τὸν ἀριθ. 268]. Συγκείμεναι προτομαὶ πρὸς ἀριστερὰν Διὸς Σεράπιος, ἐστεμμένου καὶ φοροῦν-

Περιγραφὴ ἐκτυπωμ: ἀρχ: σφραγιδος: ἀνεκδ: Πίναξ Β' (Παιδ: φυλ: 116-20)

ἀρ: 426.
ΓΑΓΔΕΣΙΜΟΣ

ἀρ: 453.
ΚΡΕΩΝΤΙΔΑΕΜΙ

ἀρ: 511 (β)
Κ Κ
Θ Ω

ἀρ: 512.
ΩΦΑ
ΦΩΦ
ΑΦΨΙ
ΙΞ

ἀρ: 513.
ΑΔΟΝΑΙ | ΙΑΩ
ΑΒΡΑΣΑΞ | ΘΕΝΟΡ

ἀρ: 515 (β) (α)
ΡΑΜΑ | ΑΜΑΖ | ΜΑΖΑ
ΖΑΓΑ | ΑΓΑΖ | ΓΑΣΑ
ΣΑΒΑ | ΑΒΑΡ | ΒΑΡΑ
ΑΒΑΡ | ΒΑΡΑ | ΑΡΑΜ
ΑΜΑΖ | ΜΑΖΑ | ΑΓΑΖ
ΑΓΑΣ | ΓΑΣΑ | ΑΣΑΒ
β)
ΑΖΑΓΑΣ
ΑΒΑΡΑΜ ΖΑ
ΓΑΣΑΒΑΡΑΜΑ
ΑΓΑΣΑΒΑ ΡΑΜ
ΑΖ ΓΑΣΑΒΑ
ΡΑΜΑΖΑ ΑΙ
ΑΒΑΡΑΜΑΖ
ΑΓ ΣΑΒΑ
ΡΑΜΑΖΑ
ΓΑ

ἀρ: 516.
ΑΒΡ
ΑΣΑ
ΞΣ
ΕΜΕ
ΕΕΙΛΙ

ἀρ: 517 (ἀνεγραμ)
ΙΤΑΛΑΜΗΝΙ
ΘΕΩΕΝΗΝ
ΤΒΕΣΣΕΙΝ
ΟΦΗΝ

ἀρ: 518 (β)

ἀρ: 520 (ἀνεγραμ)
ΛΕΒΑΜ
ΗΙΩΟΕ
ΑΛΗΟΕΙ

ἀρ: 521
α)
ΜΑΡΩΝΘΥΡΙΓΕ
ΙΩΥΣΟΡΟΟΡΜΕ
ΙΦΕΙΓΑΡ
ΦΩΦΟ
ΟΙΟΙ

ἀρ 522.
α)
ΥΟΩΜΑΑ
β)
ΤΗΣΠΑΣΧΟΥ
ΣΗΣΤΟΩΝΗΜ
Α

ἀρ 523.
ΝΟΙΗΞΙΗΑΙ
ΩΗΙΗΩ
Ζ Ξ

ἀρ: 524
ΑΜΥΔΕΙ
ΤΑΘΗΣΩΝ
ΟΔΕΧΕΙ
ΘΑΣΠΙΑΣ
ΘΡΑΙ

ἀρ: 525
ΣΘΟΝΒ
ΑΣΑΗΜΑ
ΑΑΚΤΟΝ
ΒΑΛΑΚΑ
ΜΥΛΟΜΥ
ΑΒΡΑΜΥ
ΜΑΩΑΒ
ΙΑΜΜΑ

ἀρ: 526
Α
ΒΛΑΝ
ΑΦΑΝΑ
ΛΒΑΣΕΓΕ
ΓΓΕΝ ΒΑΦ
ΦΑΡΑ
ΓΓΗΣ

ἀρ: 527
ΘΕΔΣΙΟΣ
ΕΜΙΣΑΜΑ
ΜΕΜΕΑΝ
ΟΙΓΕ

τος μόδιον, καὶ Ἴσιδος φορούσης τὸν συνήθη κόσμον, ὡς ἀπαντᾶται ἐπὶ Πτολεμαϊκῶν νομισμάτων· ἐπ. Ζ. τάξ. ἑ. μ. 12. πλ. 11. λίθος σμάραγδος, κυρτός, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

569. [μετὰ τὸν ἀριθ. 269]. Ζεὺς Σέραπις, μοδιοφόρος ἐπὶ θρόνου, πρὸς ἀριστερὰν, κρατεῖ σκῆπτρον, τῇ δὲ δεξιᾷ φιάλην. κάτωθι ὁ Κέρβερος· ἐπ. Η'. τάξ ς'. μ. 14. πλ. 11. λίθ. σάρδιος.

570. [μετὰ τὸν ἀριθ. 270]. Ζεὺς Σέραπις, ἐπὶ θρόνου καθήμενος, ἀντωπὸς, κρατῶν τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον· δεξιόθεν ὁ Ἁρποκράτης ὄρθιος, ἀντωπὸς, κατὰ τὸ σύνηθες σχῆμα· ἀριστερόθεν Τύχη κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας καὶ πηδάλιον. ἐπ. Ζ. τ. δ. μ. 12. πλ. 15. λίθ. ἀχάτ. κηλιδωτὸς, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

571. [μετὰ τὸν ἀριθ. 271] Ὁ Ἁρποκράτης ὄρθιος, πρὸς ἀριστερὰν, κρατῶν τῇ ἀριστερᾷ κέρας Ἀμαλθείας, τὴν δὲ δεξιὰν φέρων πρὸς τὴν ὄψιν. ἐπ. Η. τάξ. δ'. μ. 10. πλ. 8. λίθος ὄνυξ, κυρτὸς, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

572. [μετὰ τὸν ἀριθ. 276 ὑπὸ τὸ ζ]. Προτομὴ Ἴσιδος πρὸς δεξιὰν, φορούσης δίσκον μεταξὺ δύω κεράτων κριοῦ, ὧν ὑπέρκειται ψὴνθ. ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 11. πλ. 6.

573. [μετὰ τὸν ἀρ. 290]. Προτομὴ Ἡρακλέους, πρὸς δεξιὰν, γενειήτου. ἐπ. Ζ. ταξ. δ. μ. 6 τ. 5. λιθ. ὄνυξ. κυρτὸς τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

574. [μετὰ τὸν ἀρ. 292]. Ἡρακλῆς, ὄρθιος, πρὸς ἀριστερὰν, κρατῶν τῇ ἀριστερᾷ λεοντῆν, τῇ δ' ἑτέρᾳ ῥόπαλον· (παράβαλε νομίσματα Αἰτωλῶν). ἐπ. Η. ταξ. ε. μ. 13. πλ. 9. λιθ. σάρδιος κυρτὸς, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

575. [μετὰ τὸν ἀρ. 392. ὑπὸ τὸ . 6]. Κάδμος, ὀκλαζῶν πρὸς ἀριστερὰν, φορῶν κράνος καὶ κρατῶν ἀσπίδα· ἔμπροσθεν ὁ δράκων ὄρθιος. ἐπ. Ζ'. ταξ. γ. μ. 11. πλ. 10. λιθ. ὑάκινθος τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

576. [μετὰ τὸν ἀρ. 323]. Ἥρως τοῦ Τρωϊκοῦ κύκλου (Ὀδυσσεὺς), φορῶν πῖλον, ὄρθιος, γυμνὸς, πρὸς δεξιὰν· κρατεῖ τῇ δεξιᾷ κάτωθεν μάχαιραν, τῇ δ' ἑτέρᾳ τὴν χλαῖναν καὶ ἀμφίβολόν τι σύμβολον. ἐπ. Ζ. ταξ. γ. μ. 22. πλ. 17. λιθ. ἴασπις κεραμόχρους, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

577. [μετὰ τὸν ἀρ. 331. ὑπὸ τὸ α)]. Εἰκονικὴ προτομὴ γέροντος γενειήτου, φοροῦντος διάδημα, πρὸς ἀριστερὰν. Κατὰ τὸν χαρακτῆρα ὁμοιάζει τὰς κατ' ἰδέαν εἰκόνας τῶν ἑπτὰ πρώτων βασιλέων τῆς Ῥώμης. ἐπ. Ζ'. ταξ. γ. μ. 12. π. 11. λιθ. ἀχάτ. τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

578. [μετὰ τὸν ἀρ. 332, πρόσθες *αὐτοκράτορες*]. Αὐτοκράτωρ ἐπὶ δίφρου ὀκλαδίου καθήμενος πρὸς δεξιὰν, φορῶν παραζώνιον καὶ κρατῶν σκῆπτρον· ἔμπροσθεν αὐτοῦ γονυπετὴς ἀνὴρ προσφέρει αὐτῷ κεφαλὴν (πολεμίου), ὄπισθεν δύω ὁπλῖται ὄρθιοι· νέον. ἐπ. δ'. μ. 18. πλ. 19. λίθ. σάρδιος.

579. [μετὰ τὸν ἀρ. 335]. Προτομὴ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου πρὸς δεξιὰν, φοροῦντος διάδημα. Διακρίνεται τὸ ἄνω τοῦ θώρακος· παρατηρεῖται τὸ ἀνάσιλλον τρίχωμα καὶ ἡ ἀνάτασις τοῦ αὐχένος· ἐν πᾶσι δὲ ἐπιφαίνεται ὁ χαρακτὴρ τοῦ λυσιππείου ἀνδριάντος καὶ ἁρμόζει τὸ γνωστὸν δίστιχον «*Αὐδασοῦντι δ' ἔοικεν ὁ χάλκεος, εἰς Δία λεύσσων. Γῆν ὑπ' ἐμοὶ τίθεμαι, Ζεῦ, σὺ δ' Ὄλυμπον ἔχε.* Ἡ μὲν τεχνοτροπία καλλίστη, ἡ δ' ἀπεργασία ἔχει τι μεγαλότεχνον, ἄνευ πολλῶν λεπτομερειῶν. ἐπ. Δ. ταξ. θ. μ. 12. πλ. 12. λίθος σάρδιος, εὑρεθεὶς ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδακίας, τοῦ Κ. Ἰβάνοφ.

580. [μετὰ τὸν ἀρ. 336]. Προτομὴ Κικέρωνος πρὸς ἀριστερὰν. ἐπ. ς. ταξ. α'. μ. 21. πλ. 19.

581. [μετὰ τὸν ἀρ 347]. Προτομὴ εἰκονικὴ αὐτοκράτορος πρὸς δεξιὰν (; Μάρκου Αὐρηλίου)· ὅποπτον· (; Ζ) ταξ. γ'. μ. 20. πλ. 15. λίθος. ἀχατης πράσινος. τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

582 [μετὰ τὸν ἀρ. 353]· Προτομὴ εἰκονικὴ φιλοσόφου γενειήτου πρὸς δεξιὰν· ὄπισθεν ΣΕΛΕΥΚ (τὰ Σ καὶ Ε σεληνοειδῆ). ἐπ. Ζ. ταξ γ. μ. 17. πλ. 15. λιθ. ὄνυξ. τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

583. [μετὰ τὸν ἀρ. 364]. Προτομὴ εἰκονικὴ γυναικὸς πρὸς δεξιὰν· ἡ κόμη εἶναι περιέργως διεσκευασμένη ὡς ἐπὶ τοῦ Τίτου, ἀλλ' ἔτι φορτικώτερον· ἐπιγρ. ΛΑ ΚΗ (Δακη). ἐπ. Ζ'. ταξ. δ'. μ. 10. πλ. 9. λιθ· σάρδιος.

584. [μετὰ τὸν ἀρ. 369]. Ἀνὴρ νέος, ὄρθιος, ἀντωπὸς, ἐπιστρέφων, πρὸς δεξιὰν· ἔμπροσθεν αὐτοῦ σχῆμα ὄρθιον μὲ κεφαλὴν ; κυνὸς, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ σώματος ἐν εἴδει μομίας εἶναι εἰλιγμένον μὲ ἱμάντας. ἐπ. Ζ. ταξ. ε'. μ. 10. πλ. 8. λιθ. ὄνυξ δίχρους.

585. [μετὰ τὸν ἀρ. 376 πρόσθες δ) *μαντεία*]. Ἀνὴρ ὄρθιος, φορῶν χλαμύδα, πρὸς δεξιὰν, κρατεῖ τῇ δεξιᾷ μέγαν κλάδον κάτω ῥέποντα, τῇ δ' ἑτέρᾳ φιάλην ἐν ᾗ ;ὄρος· φαίνεται δὲ, ὅτι παριστᾷ μάντιν. ἐπ. Ζ. ταξ· δ. μ. 15. πλ. 12. λιθ. ἴασπις κεραμόχρους, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

586. [μετὰ τὸν ἀρ. 377]. Ἀνὴρ καθήμενος, γονυπετὴς, στηρίζεται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς, τὴν δ' ἑτέραν ἐπὶ τοῦ γόνατος ἀναπαύει (ἀθλητής). ἐπ. Η. ταξ. δ'. μ. 9. πλ. 11. λιθ. ἀμέθυστος κυρτὸς, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

587. [μετὰ τὸν ἀρ. 380.] Μαχητὴς, γυμνὸς, ὄρθιος, πρὸς ἀριστερὰν, φορῶν κράνος· ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κάτωθι ἡ ἀσπὶς· ἔμπροσθεν δὲ αὐτοῦ ἀμφορεὺς, ἐξ οὗ ἐξέρχεται ῥάβδος· ὑπεράνω δὲ ἀμφίβολον σχῆμα. ἐπ. Η. ταξ. δ. μ. 12. πλ. 8. λιθ. ὄνυξ, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

588. [μετὰ τὸν ἀρ. 381]. Δύω μονομάχοι, φοροῦντες κράνη, κρατοῦντες ἀσπίδας καὶ ξίφη, ἀντικρὺ ἀλλήλων παλαίουσιν. Ἡ ἐργασία, κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν τρόπον, ἀναμιμνήσκει τὰ νομίσματα τοῦ Τιτουρίου γένους (gentis Tituriae). ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 12. πλ. 11. λίθ. σάρδιος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

589. [μετὰ τὸν ἀρ. 382]. Παράστασις ἱπποδρόμου Ῥωμαϊκοῦ· ἐν τῷ μέσῳ φαίνεται τὸ τειχίον (ἡ Spina) ὁριζοντίως διαιροῦν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λίθου· ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἡ νύσσα (meta), ἔτι δὲ διάφορα συνήθη σχήματα. Ἑκατέρωθεν τῆς νύσσης δύω ἁρματοδρόμοι ἐλαύνοντες ζυνωρίδας, πρὸς δεξιὰν. Ἑτέρωθεν δὲ, κάτωθεν τοῦ τειχίου ἕτεροι δύω ἁρματοδρόμοι ἐλαύνοντες ζυνωρίδας πρὸς ἀριστερὰν. ἐπ.

Ζ. τάξ. δ. μ. 10 πλ. 11. λίθ. σάρδιος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

590. [μετὰ τὸν ἀρ. 386]. Μαχητής, ὄρθιος, γυμνός, πρὸς ἀριστερὰν, φορῶν κράνος, στηρίζεται διὰ τῆς δεξιᾶς ἐπὶ λόγχης, τῇ ἑτέρᾳ δὲ κρατεῖ ἀσπίδα. ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 12. πλ. 8. σαρδώνυξ τοῦ Κ. Ν Δραγούμη.

591. [μετὰ τὸν ἀρ. 392 ὑπὸ τὸ α)]. Κυνηγὸς, ὄρθιος, ἀντωπὸς, κρατῶν τῇ δεξιᾷ δόρυ ἐκτείνει τὴν δεξιάν· ἔμπροσθεν αὐτοῦ τρέχει κύων. ἐπ. Η. τ. ζ'. μ. 11. πλ. 13. λίθ. ἴασπις ἐρυθρός.

592. [μετὰ τὸν ἀρ. 397 ὑπὸ τὸ γ'.)]. Ποιμὴν, ὄρθιος, πρὸς δεξιὰν, κρατῶν καλαύροπα· ἔμπροσθεν αὐτοῦ δένδρον καὶ αἴξ πρὸς αὐτὸ ἀναπηδῶσα. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 8. πλ. 5. λίθ. ὄνυξ μὲ λευκὰς καὶ μελαίνας στιβάδας, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

593. [μετὰ τὸν ἀρ. 409]. Ἀετὸς ὄρθιος, ἀντωπὸς, ἐπιστρέφων πρὸς δεξιὰν, κρατεῖ καὶ σπαράσσει λαγωὸν (παράβαλε νομίσματα Χαλκίδος). ἐπ. ς. τάξ. γ'. μ. 8. πλ. 10. λίθ. ἴασπις ἐρυθρός.

594. [μετὰ τὸν ἀρ. 426]. Βοῦς ἐπιστρέφουσα πρὸς ἀριστερὰν, κάτωθι μόσχος θηλάζων (παράβαλε νομίσματα Δυῤῥαχίου). ἐπ. Β. τάξ. γ. μ. 11 πλ. 10. λίθ. ὑάκινθος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

595. [μετὰ τὸν ἀρ. 429]. Γρὺψ βαδίζων πρὸς ἀριστερὰν, ἀναπεπταμένας ἔχων τὰς πτέρυγας. ἐπ. ς. τάξ. γ. μ. 23. πλ. 27. λίθ. κρύσταλλος, σκαραβαῖος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

596. [μετὰ τὸν ἀρ. 445]. Ἱππόκαμπος θέων ἐπὶ τῶν κυμάτων πρὸς δεξιὰν. ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 12. πλ. 15.

597. [μετὰ τὸν ἀρ. 449]. Ἵππος βαδίζων πρὸς δεξιὰν, κύπτων κάτω τὴν κεφαλήν· πέριξ ἀστράγαλος. ἐπ. Ζ. τάξ. γ. μ. 11. πλ. 12 λίθ. ὄνυξ, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

598. [μετὰ τὸν ἀρ. 475]. Σύμπλεγμα ζώων· ἄνωθεν θηρίον καταβιβρῶσκον δορκάδα κάτωθεν ἱσταμένην· κάτωθεν δὲ αὐτῆς ἕτερον θηρίον ὕπτιον καταβιβρῶσκον αὐτὴν (παράβαλε τὰ Μηλιακὰ) ἐπ. Β. τάξ. ἑ. μ. 19. πλ. 19. λιθ. ὄνυξ, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

599. [μετὰ τὸν ἀρ. 478]. Ἴς πρὸς δεξιὰν ἱσταμένη· κάτωθεν ἐννέα χοιρίδια θηλάζοντα· ἄνωθεν ΑΙΝ ΧΡΑΤ· κάτωθεν δὲ ΠΑ ΑΛΒ. νέον. τάξ. ἑ. μ. 14. πλ. 21. λίθος ἀργιλλώδης τετραγωνικὸς. τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

Τὸ κακότεχνον τοῦτο ἔργον παρελήφθη ἐν τῇ συλλογῇ, διότι ἀνακαλεῖ τὴν χυδαίαν καὶ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος διαδεδομένην πρόληψιν, ὅτι ἡ ἀρχαιότης παρέδωκεν ἡμῖν ἀνεκτίμητον σφραγιδόλιθον τὴν προκειμένην εἰκονίζοντα παράστασιν· Ὅτι ὁ ἀφυὴς οὗτος τεχνίτης τὴν πρόληψιν ἐκείνην εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν εἶναι προφανές· ἀλλ' ἀγνοῶ τὴν πηγὴν τῆς παραδόσεως, ἥτις δύναται νὰ ἔχῃ σχέσιν τινα πρὸς τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος, ἢ καὶ νὰ πηγάζῃ ἐξ ἱστορικῆς τινος ἀγνώστου σήμερον περιστάσεως.

600. [μετὰ τὸν ἀρ. 488]. Γοργόνειον. ἐπ. Ζ. τάξ. δ'. μ. 8. πλ. 6 λίθ. σάρδιος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

601. [μετὰ τὸν ἀρ. 510]. α) Ἔμπροσθεν· Ζεὺς καθήμενος ἐπὶ δίφρου πρὸς δεξιὰν, κρατῶν τῇ ἀριστερᾷ φιάλην, τῇ δὲ δεξιᾷ σκῆπτρον· ἔμπροσθεν τῆς ὄψεως ἀστὴρ, πρὸ τῶν ποδῶν ἀετός· πέριξ (κιονηδὸν, ἀντιστρόφως] ΒΟ ΗΘ ΕΙ ΟΣ (Βοήθειος) Μ Ο Ι Θ: — μ. 27. πλ. 19.

β) ὄπισθεν ἐπιγραφὴ ἀντιστρόφως· ΑΒΡ ⁝ ⁝ ΑΙΑΙΑ ΑΡΧΑΙΩΘ ΑΒΡΑΣ ΙΑΙΩ. ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 21. πλ. 19 λίθ. κρύσταλλος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

602. [μετὰ τὸν ἀρ. 516]. α) ἔμπροσθεν· ὁ Θεὸς Ἀβράξας μὲ κεφαλὴν ἀλέκτορος πρὸς ἀριστερὰν, κρατῶν τῇ ἀριστερᾷ μάστιγα, τῇ δὲ δεξιᾷ ἀσπίδα ἐφ' ἧς ΣΑΙ· ἐπὶ δὲ τοῦ κάτω μέρους τοῦ κορμοῦ ΟΝΠΥ. Οἱ δὲ πόδες τοῦ Ἀβράξα εἶναι ὄφεις ἑκατέρωθεν ἐκτεινόμενοι, ἐπὶ κεφαλῆς δι' ἑκάστου σφαῖρα.

β) Ὄπισθεν ΚΟΝΚΟΦΗΗ ΣΣ καὶ ἐν ὀκταπλεύρῳ μικρῷ Χ. κάτωθι δὲ ἐν τετραγώνῳ χιαστὶ διαγωνίως διῃρημένῳ, ἄνω Χ, κάτω Λ, δεξιόθεν Ψ, ἀριστερόθεν Θ. ἐπ. Ζ. τάξ. ἑ. μ. 17. πλ. 14. λίθος ἴασπις πράσινος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

603. [μετὰ τὸν ἀριθ. 524]. α) Ἔμπροσθεν· σεῖστρον, πέριξ ὅρις δάκνων τὴν οὐράν, ὑπὸ τὸ σεῖστρον πλαγίως σχῆμα ἀποτελοῦν πλατὺ Π οὗ ἡ ὁριζοντία γραμμὴ, ἑκατέρωθεν ἐπεκτεινομένη, φέρει ἄνωθεν κατὰ τὰ ἄκρα δύω μικρὰς καθέτους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἑτέρας δύω μικροτέρας· ἄνωθεν δὲ Ο τετραγωνικόν· μ. 10. πλ. 8.

β) Ὄπισθεν ἐπιγραφὴ ἀντιστρόφως ΦΑΟΝΧ. ἐπ. Ζ'. τάξ. ἑ. μ. 9. πλ. 10. λίθος ἀχάτης γαλατόχρους, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΡΩΜΑΙΟΙΣ ΑΡΧΩΝ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. ΡΙΣΤ'.)

—o—

§ 11. Δήμαρχοι (tribuni plebis).

Ὅτε τὸ πλῆθος ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἀπειργόμενον καὶ ὑπὸ χρεῶν πιεζόμενον, ἐκίνησε στάσιν ἐν ἔτει 494 π. Χ. (1), ἐγένετο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν πατρικίων συνδιαλλαγὴ ἐπὶ τῷ ὅρῳ, ὥστε νὰ καταστα θῇ νέα τις ἀρχὴ, ἡ *δημαρχία* (tribunatus plebis), ἥτις κατά τινα νόμον (*lex sacrata*) (2) ἦν *sacrosanctus* (ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστος). Ἐξελέγοντο δὲ οἱ δήμαρχοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν ταῖς λοχιτισιν ἐκκλησίαις (comitia centuriata), ἀπὸ δὲ τοῦ 471 ἐν ταῖς φυλετικαῖς (comit. tributa). Ὁ δ' ἀριθμὸς αὐτῶν ἦν τὸ μὲν πρῶτον 2 ἢ 5, ἀπὸ δὲ 457 ἔτους 10, οἵτινες κατά τινα μεταγενεστέραν νομικὴν διάταξιν ἅπαντες ὑπὸ τοῦ δήμου ἐξελέγοντο ἄνευ προσαιρέσεως ἀλλήλων (cooptatio).

Οἱ δήμαρχοι, κυρίως εἰπεῖν, δὲν ἦσαν ἄρχοντες τοῦ δήμου, οὐδ' εἶχόν τινα διοικητικὸν κλάδον ἐκ τῆς ὅλης κυβερνήσεως, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς διαμαρτυρίας ἢ ἐνστάσεως (intercessio) αὐτῶν ἀντέπρατ τον πρὸς τὰς τῶν πατρικίων ἀξιώσεις, ὑπὲρ τῶν δημοτικῶν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον προσεποιήσαντο τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνάγειν πατρικίους ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν δημοτικῶν, καὶ κατ' ὀλίγον τὸ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ προτάσεως νομοσχεδίων εἰς τὰς φυλετικὰς ἐκκλησίας. Ὅτε δὲ οἱ μεταξὺ πατρικίων καὶ δημοτικῶν ἀντίθεσις κατὰ τὴν πολιτικήν της σημασίαν ἐξηφανίσθη, ἡ τῶν δημάρχων διαμαρτυρία ἐσκόπει κυρίως τὴν ἀναστολὴν τῆς ἐπὶ τὰ δίκαια τοῦ δήμου ἐπεμβάσεως τῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἐδηλοῦτο ἢ ἐν βουλεύμασι τῆς βουλῆς (senatus consulta), ἢ ἐν δόγμασιν ἢ προγράμμασι τῶν ἀρχῶν· εἰς δὲ τὴν διαμαρτυρίαν ταύτην ἐνίοτε προσετίθουν κῦρος διὰ τῆς τῶν κτημάτων δημεύσεως ἢ προσωπικῆς κρατήσεως. Πρὸς τούτοις οἱ δήμαρχοι εἶχον εἴσοδον εἰς τὴν βουλὴν καὶ ἠδύναντο συγκαλεῖν αὐτὴν ἐν δέοντι. Εἷς δὲ μόνος δήμαρχος ἠδύνατο διὰ τῆς διαμαρτυρίας αὐτοῦ τὰς τῶν ἄλλων ἀποφάσεις κωλύειν (3)· διὸ καὶ ἡ ἀντίπαλος φατρία ἐχρῆτο πολλάκις τούτῳ, ὅπως ποιήσῃ ἄκυρον τὴν διαμαρτυρίαν τῶν δημάρχων. Ἀλλ' ὁ *Τιβέριος Γράκχος* ἐκ τῶν περιστάσεων ἀναγκασθεὶς κατώρθωσε παρὰ τῷ δήμῳ τὴν ἀπόλυσιν δημάρχου τινὸς οὕτω διαμαρτυρηθέντος.

Ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐξετείνετο μόνον μέχρι 1000 βημάτων (passus) ἐκτὸς τῆς πόλεως, οὐδ' ἠδύναντο μίαν νύκτα ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀπεῖναι. Οὐδεὶς πατρίκιος, ἐκτὸς ἐὰν υἱοθετεῖτο ὑπό τινος δημοτικοῦ, καὶ οὐδεὶς, οὗ τινος ὁ πατὴρ μίαν τῶν μειζόνων ἢ κουρουλίων ἀρχῶν περιβεβλημένος ἔζη ἔτι, ἠδύνατο εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην αἱρεθῆναι. — Κατὰ τὴν διαφθορὰν τῶν ἠθῶν ἡ δημαρχικὴ διαμαρτυρία πολλάκις εἰς καταχρησιν περιέπιπτεν (ὡς π. χ. ὑπὸ *Βαιβίου* ἐν τῷ πρὸς Ἰουγούρθαν πολέμῳ. Salust. Iug. Cap. 34.]. Ὁ Σύλλας ἀφεῖλε τῆς δημαρχικῆς ἐξουσίας τὰ ἀξιολογώτερα δικαιώματα, τὸ *jus intercedendi* (τοῦ διαμαρτύρεσθαι) ἐναντίον τῶν πολιτικῶν ψηφισμάτων καὶ νόμων, οὐχὶ δ' ἐναντίον τῶν δικαστικῶν· διὸ οἱ δήμαρχοι ἀπετέλουν τι ἐφετεῖον, ἔχοντες οὕτω τὸ δικαίωμα τὸ ἐκφραζόμενον διὰ τῶν ὅρων *auxilii latio*. Πρὸς τούτοις ἀφεῖλε καὶ τὸ *jus cum populo agendi*, δηλ. τὸ δίκαιον τοῦ συγκαλεῖν ἐκκλησίας καὶ προτείνειν νόμους. Ἀλλ' οἱ περιορισμοὶ οὗτοι διήρκεσαν μέχρι τῆς Πομπηίου καὶ Κράσσου ὑπατείας (70 π. Χ.), ὅτε ἀποκατεστάθησαν ἅπαντα τὰ δίκαια τῶν δημάρχων. — Ὁ Αὔγουστος ἀνέλαβε τὴν δημαρχικὴν ἐξουσίαν (tribunitia potestas)· τῷ δὲ παραδείγματι αὐτοῦ ἠκολούθησαν καὶ οἱ μετέπειτα καίσαρες. Αὐτὴ δ' ἡ δημαρχία ὡς ἰδιαίτερον ἀξίωμα διήρκεσε μὲν ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας, ἀλλ' ἄνευ σημασίας.

(1) Ἡ μὲν πρώτη ἀπόστασις (secessio) ἐγένετο τῷ ἔτει τούτῳ, ἡ δὲ δευτέρα τῷ 449 π. Χ. ἐκ δυσαρεσκείας πρὸς τὴν δεκαρχίαν, ἡ δὲ τρίτη τέλος τῷ 286 ἕνεκα τῆς δυσφορήτου οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν δημοτικῶν.

(2) Leges sacratae ὠνομάζοντο οἱ νόμοι οἱ ὁριζοντες ὅπως ὁ παραβάτης αὐτῶν γένηται sacer καθωσιωμένος τοῖς θεοῖς). Τοιοῦτοι νόμοι ἦσαν ἰδίως οἱ ἐντελλόμενοι τὴν ἱερότητα τῶν δικαίων τοῦ δήμου· π. χ. ὅτι πρέπει οἱ δήμαρχοι νὰ ὦσι δημοτικοὶ (plebeji), ἢ ὅτι μόνον ἐν ταῖς λοχίτισιν ἐκκλησίαις ἔξεστι κρίναι περὶ τῆς κεφαλῆς (caput) ῥωμαίου πολίτου.

(3) Ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται, ὅτι κατ' ἀρχὰς οὐν συνέβαινε.

§ 12. *Κατώτεραι ἀρχαί.*

Εἰς τοὺς κατωτέρους ἢ ἐλάσσονας ἄρχοντας καταλέγονται 1) οἱ *triumviri capitales*, οἷς ἦν ἐπιτετραμμένη ἡ ἐκτέλεσις ἀστυνομικῶν διαταξέων, ἡ ἀνιχνευσις τῶν κακουργημάτων, κατασχέσεις, ἡ ἐπὶ τῶν δεσμωτηρίων καὶ τῶν θανατώσεων ἐποπτεία καὶ ἡ κόλασις τῶν δούλων καὶ τῶν εὐτελεστέρων πολιτῶν. 2) οἱ *triumviri monetales* ἢ III. *viri AAAFF.* τ. ἔ. *auro, argento*, aeri flando feriundo, ὧν ἔργον ἦν ἡ νομισματοκοπία, γινομένη συνήθως ἐν Ῥώμῃ. 3) οἱ *decemviri litibus judicandis*, δικασταί τινες ὄντες. 4) καὶ τελευταῖον οἱ *triumviri nocturni*, οἱ ἐπὶ τῆς νυκτοφυλακῆς καὶ τῶν περὶ τὰς πυρκαϊάς.

§ 13. *Ἔκτακτοι ἀρχαί. Dictator* (δικτάτωρ ἢ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ), *Interrex* (μεσοβασιλεύς), *Praefectus urbi* (ἔπαρχοι τῆς πόλεως).

Ἔκτακτοι ἀρχαί εἰσιν αἱ ἐκτάκτως καὶ κατὰ περιστάσεις τινὰς τὰ τῶν ἄλλων καθήκοντα ἀναλαμβάνουσαι.

Dictator ἢ *magister populi* λέγεται, ὅτι τὸ πρῶτον ἐξελέχθη ἐν ἔτει 501 π. Χρ. ἐν ἐπικινδύνῳ τινὶ πρὸς Λατίνους πολέμῳ· ὕστερον δ' ἐξελέγετο πολλάκις (*dictatorem dicere*) ἐπὶ κρισίμων ἐξωτερικῶν πολέμων ἢ ἐμφυλίων ταραχῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐξ ἥττονος λόγου ἀξίων αἰτιῶν, π. χ. πρὸς τὸ συγκαλεῖν τὰς ἐκκλησίας, καθιστάναι ἀγῶνας καὶ πρὸς ἐκλογὴν βουλευτῶν μετὰ τὴν ἐν Κάνναις μάχην (216 π. Χ.). Ἐξελέγοντο δ' οἱ δικτάτορες ἐκ τῶν ὑπατικῶν ἢ ὑπατευκότων (consulares), κατ' ἀρχὰς ἐν ταῖς φατρικαῖς ἐκκλησίαις (comitia curiata) κατὰ πρότασιν τῆς βουλῆς, καὶ μετὰ τὴν ἐκλογὴν κατὰ τοὺς οἰωνοὺς ἀνελάμβανον τὸ *imperium*· ὕστερον δὲ φαίνεται, ὅτι οἱ ὕπατοι, συνήθως κατὰ διαταγὴν τῆς βουλῆς, διώριζον τὸν δικτάτορα. Ὁ δὲ προσελάμβανεν ἢ προσηρεῖτο ἕνα *ἵππαρχον*, magister equitum (*magistrum equitum dicere, cooptare*) μετὰ στρατηγικῆς ἐξουσίας (*potestas praetoria*).

Ὁ δικτάτωρ κατ' ἀρχὰς εἶχεν ὅλην τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀνέκλητον μάλιστα, διὸ εἶχε παρ' ἑαυτῷ 24 ῥαβδούχους (lictores) μετὰ πελεκοφόρων δεσμίδων ῥάβδων (*fasces cum securibus*). Δικτάτορος παρόντος, πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ ἐπαύοντο, ἐκτὸς τῆς δημαρχίας. Διήρκει δ' ἡ δικτατορία μόνον ἓξ μῆνας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ καὶ μετὰ βραχύτατον χρόνον κατετίθετο, ἐκτελεσθέντων τῶν ἔργων, ἐφ' ἃ ἤρητο. Ἡ ἀρχὴ αὕτη κατ' ἀρχὰς ἦν πατρικία, ἀπὸ δὲ τοῦ 356 π. Χ. παρεχωρήθη καὶ ἐκ τῶν δημοτικῶν λαμβάνεσθαι. Ἡ δικτατορικὴ ἐξουσία περιωρίσθη ὕστερον· διότι οἱ δήμαρχοι ἠδύναντο πρὸς

τὰς καταχρήσεις αὐτῆς νὰ ἐναντιωθῶσι· πρὸς δὲ καὶ ἄλλας ἀνωτέρας ἀρχὰς εὑρίσκομεν διαρκούσας ἐπὶ τῆς δικτατορίας. Ἐπὶ τῶν τελευταίων 200 ἐτῶν τῆς δημοκρατίας οὐδεὶς πλέον δικτάτωρ ἠρέθη· ἀλλ' ὁ *Σύλλας καὶ ὁ Καῖσαρ* ὑπὸ τῷ ὀνόματι *διαρκοῦς δικτάτορος* ἐσφετερίσαντο τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν.

Βασιλέως ἀποθανόντος, ὡς λέγει ὁ *Λίβιος*, οἱ βουλευταὶ συνεκρότουν δεκάδας ἢ συλλόγους (decuriae), ἐχούσας ἑκάστην τὸν ἴδιον αὐτῆς ἀρχηγὸν (decurio). Οἱ δέκα οὗτοι ἐκυβέρνων, τοῦ ἑνὸς ἔχοντος τὰ παράσημα ἐναλλάξ. Ἀλλ' ἡ κυριαρχία πάσης δεκάδος διήρκει μόνον ἐπὶ πέντε ἡμέρας, καὶ αὕτη ἡ μεσοβασιλεία μέχρι τῆς νέας ἐκλογῆς. Ὁ ἑκάστοτε τὰ παράσημα φέρων τῶν δέκα *decurionum* ἐκαλεῖτο *interrex*. Ἐπὶ δὲ τῆς δημοκρατίας ἀνενεοῦτο τὸ ἔθος τοῦτο, μεσοβασιλεῖς αἱρεῖσθαι, ὅτε ἐκ περιστάσεως οὐδεὶς ἄρχων ὑπῆρχε, συγκαλέσων τὰς ἐκκλησίας, π. χ. ὅτε τῷ 444 π. Χρ. οἱ τρεῖς πρῶτοι *tribuni militum consulari potestate* δι' ἀπαισίους οἰωνοὺς ἀπέθεντο τὴν ἀρχήν των. Ἕκαστος τῶν μεσοβασιλέων ἦρχε μόνον πέντε ἡμέρας· ἦν δ' ἔθος ἐπὶ χηρεύσεως ἀρχῆς τινος οὐχ ὁ πρῶτος μεσοβασιλεὺς, ἀλλ' ὁ μετ' αὐτὸν ἑπόμενος νὰ τελέσῃ τὴν νέαν ἐκλογήν. Ὁ μεσοβασιλεὺς ἐξελέγετο ἐκ τῶν πατρικίων (interregem creare, prodere) καὶ ἡ θέσις αὕτη διετέλεσε πατρικιακὴ οὖσα. Μετὰ μικρὸν χρόνον περὶ τὰ τέλη τῆς δημοκρατίας εὑρίσκομεν πάλιν μεσοβασιλεῖς.

Ἤδη ἐπὶ τῆς βασιλείας ἀναφέρεταί τις *praefectus urbi* (ἔπαρχος τῆς πόλεως) ἢ *custos urbis* (φύλαξ τῆς πόλεως), ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ βασιλέως κυβερνῶν ἀντ' αὐτοῦ. Τοιοῦτός τις ἄρχων ἔμεινε καὶ ὕστερον ἐπὶ τῆς δημοκρατίας ὡς τοποτηρητὴς τοῦ ὑπάτου, ἀποδημήσαντος ἐπὶ τὰς Λατινικὰς ἑορτάς. Ἀλλὰ τοῦτο ἦν ἁπλοῦν ἔθος διατηρηθέν. Διότι τὰ ἔργα τοῦ ὑπάτου ἀπόντος ἐπετελοῦντο κυρίως ὑπὸ τοῦ πραίτορος. Ὁ *Αὔγουστος* ἐγκατέστησέ τινα συνώνυμον ἀστυνομικὴν ἀρχὴν, ἥτις κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῶν καισάρων ἀπέβη σπουδαία.

§. 14. *Ὑπάλληλοι.*

Πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν καθ' ἕκαστον καὶ ἐπιμέλειαν ὑποδεεστέρων ἔργων οἱ ἄρχοντες εἶχον ὑφ' ἑαυτοὺς ἱκανὸν πλῆθος ὑπαλλήλων. Τούτων οἱ ἀξιολογώτεροι ἦσαν οἱ *scribae* (γραμματεῖς), οἵτινες ἀπετέλουν τινὰ τάξιν (ordo), εἰς δεκάδας διῃρημένην καὶ ἐκ τοῦ ταμείου μισθουμένην. Αἱ δὲ θέσεις τῆς τάξεως ταύτης ἦσαν ὠνηταί. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὀλίγην μόνον ἀξίαν εἶχον, ὄντες τὸ πλεῖστον ἀπελεύθεροι (libertini), ὕστερον δ' ἀπέβησαν ἐπιφανῆς τάξις, καὶ διὰ τῆς περὶ τὰ ὑπουργήματα ἀσκήσεως καὶ ἐμπειρίας αὐτῶν ἐκτήσαντο πολλάκις ἀξιόλογον ἐπιρροὴν παρὰ τοῖς ἥττον ἐμπείροις ἄρχουσι. Διενέμοντο δὲ κατὰ κλῆρον τοῖς ἄρχουσι (scribae consulares, praetorii etc.).

Εὐτελέστεροι ὑπηρέται ἦσαν οἱ κήρυκες (praecones), οἱ ῥαβδοῦχοι (lictores), οἵτινες προὐπορεύοντο μετὰ δεσμίδων ῥάβδων (fasces) τῶν ἀνωτέρων ἀρχόντων, πλὴν τῶν τιμητῶν καὶ τῶν κουρουλίων ἀγορανόμων, ἵνα ἐπισημαίνωσι τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν καὶ ἐκτελῶσι τὰ προστάγματά των. Ἔπειτα ἦσαν οἱ *apparitores, accensi*, ὑπηρέται, θεράποντες, οἱονεὶ κλητῆρες, ἢ κλήτορες· οἱ *viatores*, ἄγγελοι, ἀγγελιαφόροι. Τέλος οἱ ἄρχοντες εἶχον καὶ δημοσίους δούλους (servi publici) πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν.

§. 15. *Ἐπιμεληταὶ (curatores.).*

Ἐν τοῖς εἰς πρόσκαιρον ἐπιμέλειαν τινῶν ἔργων ἐκτάκτοις ἐπιμεληταῖς ὀνομάζονται οἱ *praefecti annonae*, οἱονεὶ *σιτοφύλακες*, ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐγκατασταθέντες (4), ἵνα ἐπιμελῶνται τῶν σιτηρῶν ἐπὶ σιτοδείας ἢ ὑπερτιμήσεως, π. χ. ὁ *L. Minucius* ἐν ἔτει 440. — Ἐπιμεληταὶ ἦσαν καὶ οἱ *triumviri, quatuorviri, decemviri coloniis deducendis* (ἀρχηγοὶ τῶν ἀποικιῶν ἢ οἰκισταί)· *triumviri, quatuorviri etc. agris dividundis* (ἀγροδαῖται, ἢ ἀγρονόμοι)· *duumviri aedibus dedicandis* (οἱ ἐπὶ τῆς καθιερώσεως ἢ ἐγκαινιάσεως τῶν ναῶν) καὶ ἄλλοι πολλοί.

Κυβέρνησις ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων.

§. 16 *Ὁ Καῖσαρ ἢ ὁ αὐτοκράτωρ.*

Ἡ Ῥωμαϊκὴ πολιτεία, ἥτις ἤρξατο ἐξαιρέτως ἀπὸ τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου διαλυομένη κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτῆς, ἐδεῖτο ἀνωτέρου τινὸς κέντρου ἑνότητος, τοῦτο δ' εὗρεν ἐν τῷ μοναρχικῷ εἴδει, ὅπερ ἀπὸ τοῦ *Ἰουλίου Καίσαρος* ἀρξάμενον, ἀνεπτύχθη ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ μοναρχία αὕτη ἐμορφώθη διὰ σφετερισμοῦ καὶ ἄνευ σταθεροῦ καὶ ὡρισμένου δικαιολογικοῦ τύπου, ὥσπερ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς συντηρήσεως τῶν ἀρχαίων θεσμῶν. Αἱ αὐτοκρατορικαὶ ἐπωνυμίαι· *princeps, imperator, caesar* (κυρίως οἰκογενειακὸν ὄνομα, (nomen familiae), ἐν δὲ τοῖς ὑστέροις χρόνοις ἰδιαιτέρα ἐπωνυμία τοῦ συναυτοκράτορος καὶ τοῦ διαδόχου) καὶ *Augustus* κατάγονται ἀπὸ τοῦ *Ὀκταυϊανοῦ* (5). Ἡ δὲ καισαρικὴ ἐξουσία ἀπετελέσθη διὰ τῆς ἑνώσεως τῶν κατὰ μέρος ἀρχῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων, τῶν ἐπιτρεπομένων τῷ *Ὀκταυϊανῷ*, ὅστις κατ' ὀλίγον ἀπηλλάγη τῶν νόμων *(legibus solutus)*, κατέλαβε τὴν ὑπατικὴν, τιμητικὴν καὶ δημαρχικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐγένετο ἰσόβιος ἀνθύπατος *(proconsul)* καὶ ἄκρος ἀρχιερεὺς *(pontifex maximus)*. Θεῖαι δὲ τιμαὶ *(honores divini)* ἀπενεμήθησαν τῷ *Αὐγούστῳ* καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ἑξῆς καισάρων. Ἡ ἰδία διαδοχὴ ἂν ἐπὶ

(4) Ὁ Πομπήϊος ἐγένετο πάλιν praefectus annonae· ἐπὶ δὲ τῶν καισάρων ἡ ἐπιμέλεια αὕτη ἀποκατεστάθη ὡς σταθερὰ ἀρχή.

(5) Ὁ Ὀκταυϊανὸς princeps μὲν ἐπωνομάσθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἕκτης αὐτοῦ ὑπατείας (727 κ. Ρ.), augustus δὲ ἐν ἔτει 727 κ. Ρ. Ἐπωνομάσθη δὲ τέλος καὶ pater patriae ἐν ἔτει 752 κ. Ρ.

κληρονομίας ἐστηρίζετο ἢ ἐπ' ἐκλογῆς, δὲν ἦτο ῥητῶς ὡρισμένον· καὶ ἐν ᾧ ἑτέρωθεν ἀνεγνωρίζετο ἡ κληρονομία, ἤτοι τὸ δικαίωμα τοῦ καίσαρος, τὸν ἀληθῆ ἢ θετὸν υἱὸν διάδοχόν του καταστῆσαι, ἑτέρωθεν πάλιν ἡ ἐξουσία ἐθεωρεῖτο ὡς κατ' ἴδιον τῆς συγκλήτου βούλευμα τῷ καίσαρι ἐπιτετραμμένη, καὶ πολλάκις τῷ ὄντι περιεβάλλετο αὐτῷ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐθαιρέτως.

§ 17. *Κυβέρνησις ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτοκρατορικῶν χρόνων.*

Ἐν τῇ κυβερνήσει τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτοκρατορικῶν χρόνων μέχρι σχεδὸν τοῦ *Ἀδριανοῦ* εὑρίσκομεν ἀποσβεννυμένους δημοκρατικοὺς τύπους, ἔπειτα δὲ μεταβατικοὺς τύπους, μέχρις οὗ ὁ νέος διοργανισμὸς τοῦ πολιτεύματος ἐντελῶς ἀνεπτύχθη ἐπὶ *Διοκλητιανοῦ* καὶ *Κωνσταντίνου*. Ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις ὁ καῖσαρ ἐκυβέρνα διὰ τῆς βουλῆς καὶ τῶν δημοκρατικῶν ἀρχῶν· ἀλλὰ παρὰ ταύταις ἐμορφώθη καί τι ἐγγύτερον αὐτοκρατορικὸν συμβούλιον (consistorium principis) μετά τινος αὐλικοῦ καὶ κυβερνητικοῦ προσωπικοῦ ἐξ ὑποδεεστέρων προσώπων, καὶ ἰδίως τῶν τοῦ καίσαρος ἀπελευθέρων (*liberti caesaris*) (6)· διότι ἀντέβαινε τοῖς ἀρχαίοις ῥωμαϊκοῖς ἤθεσιν ἐλεύθεροι πολῖται νὰ εἰσέρχωνται εἰς προσωπικὴν ὑπηρεσίαν τινός. Ἐν δὲ τούτοις ἀνεφύησαν καὶ νέαι, πρὸς τὰς καιρικὰς ἀνάγκας ἀνάλογοι ἀρχαί, αἵτινες κατ' ὀλίγον παρηγκώνισαν τὰς δημοκρατικάς. Αἱ ἀξιολογώτατα τούτων ἦσαν· 1) ὁ *praefectus urbi*, ἀστυνόμος, ὃς ὕστερον προσέλαβε τὴν ἀνωτάτην ποινικὴν δικαιοδοσίαν· 2) ὁ *praefectus praetorio*, κατ' ἀρχὰς ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὑπὸ Ὀκταυϊανοῦ κατασταθείσης στατῆς σωματοφυλακῆς, ὕστερον δὲ κατ' ὀλίγον ἕνεκα τῆς πρὸς τοὺς καίσαρας σημασίας τῆς στρατιωτικῆς ἐξουσίας μεγάλην ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τὰ δημόσια πράγματα καὶ τὴν δικαιοδοσίαν προσκτησάμενος (7). Ἥττονος δὲ λόγου ἄξιαι ἀρχαὶ ἦσαν ὁ *praefectus annonae* (περὶ οὗ § 16.) καὶ ὁ *praefectus vigilum*, ὁ ἀρχηγὸς τῶν νυκτοφυλάκων ἢ περιπόλων.

§ 18. *Κυβέρνησις ἐπὶ τῶν ὑστέρων καισαρείων χρόνων.*

Ἀπὸ *Ἀδριανοῦ* ἐπὶ μᾶλλον ἐξηφανίζοντο τὰ ἴχνη τοῦ ἀρχαίου πολιτεύματος, ἕως οὗ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, καὶ μάλιστα ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἐπεγένετο μεγάλη μεταβολὴ εἴς τε τὸ ὅλον σύνταγμα τοῦ κράτους καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν. Ὁ Κωνσταντῖνος ἐσπούδαζεν, ὅπως τὴν μὲν μοναρχίαν δι' ἑνότητος παγιώσῃ, τὴν δ' ἀνωτάτην διοίκησιν πάσης ἐξουσίας περιποιήσῃ τῷ θρόνῳ, τῷ κέντρῳ τοῦ ὅλου. Τὸ κράτος διῃρέθη εἰς τέσσαρας νομοὺς (praefecturas) τρεισκαίδεκα διοικήσεις (dioceses) καὶ ἑκατὸν ἑπτακαίδεκα ἐπαρχίας (provinciae). Ὁ πρῶτος νομὸς (praefectura) τῆς *Ἀνατολῆς* (*Oriens*) περιεῖχε πέντε διοικήσεις· τὴν ἰδίως *Ἀνατολὴν, τὴν Αἴγυπτον, Ἀσίαν, τὸν Πόντον, καὶ τὴν Θρᾴκην*, αἵτινες σύμπασαι περιελάμβανον 48 ἐπαρχίας (*provinciae*). Ὁ δεύτερος νομὸς ἦν τὸ *Ἰλλυρικὸν* μετὰ τῶν δύο διοικήσεων *Μακεδονίας καὶ Δακίας*, ἐχουσῶν ἕνδεκα ἐπαρχίας, εἰς ἃς ἀνῆκον καὶ ἡ *Ἑλλὰς καὶ ἡ Κρήτη*. Ὁ τρίτος νομὸς, ἡ *Ἰταλία*, περιεῖχε τρεῖς διοικήσεις· τὴν ἰδίως *Ἰταλίαν, τὴν δυτικὴν Ἰλλυρίαν* μετὰ τῶν πρὸς νότον τοῦ Δουνάβεως χωρῶν, καὶ τὴν *Ἀφρικὴν* σὺν ταῖς νήσοις τῆς Μεσογείου, ἁπάσας εἰς 29 ἐπαρχίας διῃρημένας Ὁ τέταρτος νομὸς, ἡ *Γαλατία*, περιεῖχε τρεῖς διοικήσεις, τὴν ἰδίως *Γαλατίαν, Ἱσπανίαν καὶ Βρεταννίαν*, περιλαμβανούσας 28 ἐπαρχίας. Αἱ δὲ δύο πρωτεύουσαι τοῦ κράτους, ἡ *Κωνσταντινούπολις καὶ ἡ Ῥώμη*, εἰς οὐδένα νομὸν ἀνῆκον, ἀλλ' ἐκυβερνῶντο κατ' ἰδίαν ὑπὸ πολιταρχῶν ἢ ἐπάρχων πόλεως (praefectus urbi).

Καὶ τῶν μὲν νομῶν προΐσταντο οἱ *praefecti praetorio* μόνον μετὰ πολιτικῆς ἐξουσίας, οὐχὶ δὲ καὶ στρατιωτικῆς, τῶν δὲ διοικήσεων οἱ *vicarii*, τῶν δ' ἐπαρχιῶν τέλος διάφοροι ὑπὸ διαφόρους ὀνομασίας, *proconsules, consulares, correctores* καὶ *praesides*, ἅπαντες μετὰ πολιτικῆς ἐξουσίας. Ὁ χωρισμὸς οὗτος τῆς στρατιωτικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τῆς πολιτικῆς προὐκάλεσε τὴν δημιουργίαν νέων στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Ἡγεῖτο λοιπὸν τοῦ ὅλου στρατοῦ ὁ *magister utriusque militiae*, οἱονεὶ ὁ ἀρχιστράτηγος ἢ στρατάρχης. Ὑπὸ τοῦτον ἵσταντο ὁ *magister peditum*, ἤγουν ὁ στρατηγὸς τοῦ πεζικοῦ, καὶ ὁ *magister equitum*, τ. ἔ. ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ. Ὑπὸ δὲ τούτους πάλιν οἱ *comites* καὶ *duces*, οἱονεὶ ὑποστράτηγοι. (τὰ περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ ἀκριβέστερα δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα).

Τὴν αὐλήν του ὁ Κωνσταντῖνος διωργάνισε περσικῷ τῷ τρόπῳ (8), καὶ, ὡς ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ μεγάλου βασιλέως, οὕτω καὶ ἐν τῇ Νέᾳ Ῥώμῃ σμῆνος μέγα αὐλικῶν κατὰ διάφορον βαθμολογίαν περιεστοίχιζον τὸ ἱερὸν πρόσωπον τοῦ καίσαρος. Καὶ ἀνώτατοι μὲν πάντων ἦσαν οἱ ἑπτὰ ὑπουργοί, οἱ διέποντες τὴν ὅλην τοῦ κράτους κυβέρνησιν. 1) ὁ *comes sacri palatii*, οἱονεὶ αὐλάρχης, συνήθως εὐνοῦχός τις. 2) ὁ *magister officiorum*, οἱονεὶ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, κυρίως δὲ ὁ ἄρχων τῶν περὶ τὸν καίσαρα θεραπόντων, οἵτινες ὠνομάζοντο *officia*. Ὑπὸ τοῦτον εἰργάζοντο 148 γραμματεῖς ἐν τέσσαρσι γραφείοις (scrinia). 3) ὁ *quaestor*, οἱονεὶ ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης. 4) ὁ *comes sacrarum largitionmu*, ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν. 5) ὁ *comes rerum pri-*

(6) Οἷοι ἦσαν ἐπὶ Κλαυδίου Α'. ὁ Νάρκισσος, ὁ Κάλλιστος, ὁ Πάλλας καὶ ὁ Ποσείδης.

(7) Οἷος ἦν ὁ L. Aelius Sejanus ἐπὶ Τιβερίου, ὁ Tigellinus ἐπὶ Νέρωνος κ. ἄλλοι ἐπ' ἄλλων.

(8) Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν εἶχε περὶ αὐτὸν ἑπτὰ σκηπτούχους. Οὕτω καὶ ἐν τῷ Γερμανικῷ κράτει ὑπῆρχον ἐπὶ πολὺ ἑπτὰ αὐλικοὶ ἡγεμόνες ἢ μεγιστᾶνες κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ἐν Ἀποκαλύψει Ἰωάννου ἑπταφώτου λυχνίας.

vatarum principis, διευθυντὴς ἢ ταμίας τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου τοῦ καίσαρος. 6 καὶ 7) οἱ δύο *comites domestici*, ἀρχηγοὶ τῶν σωματοφυλάκων, οὓς ἀπετέλουν 3500 Ἀρμένιοι εἰς ἑπτὰ τάγματα ἢ σώματα (scholae) διῃρημένοι· τούτων τῶν σωμάτων τούτων ἐτέλουν τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ παλατίου.

Παρὰ τοὺς ἑπτὰ τούτους ὑπουργοὺς ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι διάφοροι ἄρχοντες· οἷος 1) ὁ *Praepositus sacri cubiculi*, ὑποδεεστέρους τοῦ ἔχων τὸν *Primicerium sacri cubiculi*, τοὺς *Decanos*, πάντας τοὺς *comites Palatii* καὶ *cubicularios*, ἤτοι θαλαμηπόλους ἐν τρισὶ σώμασι· 2) ὁ *Comis castrensis*· 3) *Primicerius mensarum*, ἀρχιτρίκλινος. 4) *Primicerius cellariorum*, ἀρχικελλάριος ἢ πρωτοκελλάριος. 5) *Primicerius lampadanorum*, οἱονεὶ ἀρχιλαμπαδάριος ἢ ἀρχιδαδοῦχος. 6) *Comes sacrae vestis*, πρωτοβεστιάριος. 7) *Silentiarii*. 8) *Comites domorum*, ἐπιστάται τῶν αὐτοκρατορικῶν κτημάτων. 9) *Chartularii sacri cubiculi, magistri memoriae, libellorum, epistolarum*, διάφοροι αὐλικοὶ γραμματεῖς καὶ γραφεῖς κ. ἄλλοι.

Ἅπαντες οὗτοι οἱ ἄρχοντες διεκρίνοντο ἀπ' ἀλλήλων διὰ ποικίλων προσηγοριῶν ἤτοι τίτλων, κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν ὕπατοι (consules), οἱ *praefecti* καὶ οἱ ἑπτὰ ὑπουργοὶ προσηγορεύοντο *illustres*· οἱ δ' ἀνθύπατοι (proconsules), *vicarii, comites*, καὶ *duces, spectabiles*· οἱ δ' ὑπατικοὶ (consulares), *correctores* καὶ *praesides, clarissimi*· κατόπιν ἤρχοντο οἱ *perfectissimi, egregii*· οἱ δὲ αὐτοκρατορικοὶ πρίγκιπες προσηγορεύοντο *nobilissimi*. Οἱ ὕπατοι διετέλουν ἀναγορευόμενοι ἐν Ῥώμῃ· ἀλλὰ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει καθίσταντο ἐνιαυσίως. Ὁ καῖσαρ διετήρησε καὶ τὴν τάξιν τῶν πατρικίων, ἵνα τοὺς εὐνοουμένους του ἀμείβῃ διὰ βίου τῷ ὑψηλῷ τούτῳ βαθμῷ. Σημειούσθω δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι τὸ πολυάριθμον τοῦτο προσωπικὸν ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις τῆς κυβερνήσεως κατεβίβρωσκε τὸν μυελὸν τῆς χώρας. Καὶ εἰς τὰ οἰκονομικὰ δ' ἐπήνεγκεν ὁ Κωνσταντῖνος πολλὰς μεταρρυθμίσεις, ἐπὶ τὸ καταβλιπτικώτερον· ἀλλ' ἡ περὶ τούτων ἔρευνα δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα.

Οὐδὲ τὰ τοῦ κυρίως βυζαντινοῦ κράτους δύνανται νὰ εὕρωσι χώραν ἐνταῦθα.

Δ. Ι. Μ.

ΠΑΣΚΕΒΙΤΣ.

(*Μετάφρασις ἐκ τοῦ Dictionnaire de la Conversation et de la lecture.*

(Ἔκδ. τοῦ 1837 ἔτους.)

—o—

Ὁ Ἰωάννης Θεοδωρίδης Πάσκεβιτς, κόμης τοῦ Ἐριβὰν, πρίγκηψ τῆς Βαρσοβίας, ἀνώτατος στραταρχὴς καὶ διοικητὴς τῆς Πολωνίας, ἐγεννήθη ἐν Πουλτάβᾳ τὴν 8 Μαΐου 1782, ἐξ εὐπατρίδων τῆς Μικρᾶς Ῥωσίας. Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐν Πετρουπόλει γενομένων σπουδῶν του, προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αὐτοκράτορος Παύλου· Τὸ δὲ 1800 ἔτος ὠνομάσθη ὑπολοχαγὸς εἰς τὸ σύνταγμα τῶν φρουρῶν τοῦ Πρεοβρασένσκι, καὶ ὑπασπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος, πρῶτον μὲν τοῦ Παύλου καὶ δεύτερον τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τὸ 1806 ἔτος, διεκρίθη τοσοῦτον ἐν Μολδαυίᾳ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μίχελσον, ὥστε ἐδωρήθη πρὸς αὐτὸν ξίφος. Μετὰ δὲ ταῦτα, παραγγελθεὶς νὰ ἐπιδώσῃ εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν τὸ *τελεσίγραφον* τοῦ Ῥωσικοῦ ὑπουργείου, μόλις φεύγων κατώρθωσε νὰ σωθῇ ἀπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κινδύνων. Προβιβασθεὶς λοχαγὸς, παρευρέθη τὸ 1809 ἔτος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἰβραΐλας, ἀνέβη κατὰ τὴν ἔφοδον εἰς τὰ τείχη, καὶ κατατραυματισθεὶς κατέπεσεν εἰς τοὺς χάνδακας· ἀλλ' ἐσώθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Τότε ὠνομάσθη συνταγματάρχης, καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ πρόοδός του ὑπῆρξε ταχίστη. Τὸ 1810 ἔτος προεβιβάσθη ὑποστράτηγος· τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1816 ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ πεζικοῦ συντάγματος *Ὀρέλ*, καὶ τὸν Ἰούνιον τοῦ πρώτου στρατιωτικοῦ σώματος τῆς 26 μοίρας τοῦ πεζικοῦ. Εἰς τὴν ἐν Σμολένσκῃ μάχην, διώκει τὸ κέντρον· εἰς δὲ τὴν ἐν Βορωδίνῳ, ἀνέκτησε τὸ πυροβολοστάσιον τὸ ὁποῖον εἶχον κυριεύσει οἱ Γάλλοι, καὶ ἠχμαλώτευσε στρατηγόν τινα. Μετὰ τὸ τέλος τῆς μάχης ταύτης, καθ' ἣν διεκρίθη διὰ μεγίστης ἀνδρείας, ἐδόθη πρὸς αὐτὸν ἡ διοίκησις μοίρας στρατευμάτων ἐλαφρῶν, καὶ μικρὸν ἔπειτα τακτικοῦ σώματος Κοζάκων. Εἰς τὴν ἐν Οὐϊάσμα μάχην ἠχμαλώτευσε τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἐπέκεινα, κατώρθωσε νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ κυρίου σώματος τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ στρατηγοῦ Μιλοράδοβιτς. Τὴν 15 Νοεμβρίου, προσέβαλε καὶ ἐνίκησε τὰ λείψανα τῆς Γαλλικῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, τὴν 16 κατέστρεψε τὸ ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Ἰταλίας διοικούμενον σῶμα, καὶ τὴν 18, τὴν ὀπισθοφυλακὴν τοῦ στρατηγοῦ Νέϋ. Μετὰ ταῦτα παρηκολούθησεν ἀμετατρέπτως τὰ λείψανα τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ ἐκεῖθεν τῆς Βερεζίνης μέχρι Οὐίλνης, ὅπου ὠνομάσθη διοικητὴς τοῦ ἑβδόμου σώματος. Ἐξεστράτευσεν εἰς Πλὸκ καὶ ἐπολιόρκησε τὸ Μοδλίν. Ὁ στρατὸς αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 4000 ἀνδρῶν, ἀνέβη, ἐν καιρῷ τῆς ἀνακωχῆς μέχρι τῶν 30,000. Μετὰ δὲ τὸ τέλος αὐτῆς, παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν στρατ. Δρκτορόφ, αὐτὸς δὲ διοικῶν τὴν 26 μοῖραν, διέσχισε τὴν Σιλεσίαν καὶ εἰσῆλθεν εἰς Βοεμίαν. Εἰς Κούλμ ὀνομασθεὶς ἀρχηγὸς τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, κατεδίωξε τὸ σῶμα τοῦ στρατάρχου Γουβιον-Σαιν-Σὺρ μέχρι Δρέσδης, καὶ μετασχὼν τῆς ἐν Λειψίᾳ μάχης, ἐξεπόρθησε τεσσαράκοντα καννόνια, καὶ ἠχμαλώτευσε 10,000 ἐχθρῶν. Τὴν ἐπαύριον προβιβάσθη εἰς βαθμὸν ἀντιστρατήγου, καὶ παρευρέθη εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ Μαγδεβούργου καὶ τοῦ Ἀμβούργου. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1814 ἔτους, διοικῶν τὴν δευτέραν μοῖραν τῶν *γρεναδιέρων* εἰσῆλθεν εἰς Γαλλίαν, ἐκυρίευσε τὴν Ἀρσις-συρ-ὄβ, καὶ ἐπολέμησεν ὑπὸ τὰ τείχη τῶν Παρισίων. Μετὰ δὲ τὴν εἰρήνην ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐπανελθόντος τοῦ Ναπολέοντος ἐκ τῆς Ἐλβας, ἐπανῆλθε καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς μοίρας του εἰς Γαλλίαν, καὶ εἰς ἀμοιβὴν τῶν κατὰ τὴν βραχυχρόνιον ταύτην ἐκστρατείαν ὑπηρεσιῶν του, ἐδόθη πρὸς αὐτὸν ἡ διοίκησις τοῦ σώματος τῶν *γρεναδιέρων*. Τὸ 1817 ἔτος, συνώδευσε τὸν μέγαν δοῦκα Μιχαὴλ εἰς τὰς ἐν Ῥωσίᾳ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς περιηγήσεις του. Ἀλλὰ νέα δόξα ἀνέμενεν αὐτὸν ἐν Περσίᾳ. Ὡς ἀρχιστράτηγος τοῦ κατὰ τὸν Καύκασον στρατοῦ, ἐνίκησε κατὰ κράτος τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1826 τὸν περσικὸν στρατὸν, ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ ἐδωρήσατο αὐτῷ ξίφος χρυσότευκτον καὶ ἀδαμαντοκόλλητον. Τὴν 13 Νοεμβρίου διέβη τὸν Ἀράξον· τὸ 1827 ἔτος κατέκτησεν ὅλην τὴν περσικὴν Ἀρμενίαν, καὶ τὴν 13 Ὀκτωβρίου, ἀφοῦ ἐξεπόρθησε πολλὰ φρούρια, καὶ ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου τὸ Ἐριβὰν, ἐπραγματεύθη εἰρήνην ἐπωφελεστάτην. Ἀντὶ δὲ τῶν ὑπηρεσιῶν του αὐτῶν ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ὠνόμασε κόμην Ἐριβὰν, ἐπιδαψιλεύσας συγχρόνως αὐτῷ καὶ ἓν ἑκατομμύριον ρουβλίων χαρτίνων. Μόλις ἐπέστρεψεν εἰς Τίφλιδα, καὶ ἐξεβράγη ὁ μετὰ τῆς Τουρκίας πόλεμος τοῦ 1828 ἔτους. Ὁ Πάσκεβιτς ἐξεστράτευσε τότε εἰς Κᾶρς,

Ἰωάννης Θεοδωρίδης Πάσκεβιτς.

κατὰ τὴν Ἀσίαν, ἀπεδίωξε τοὺς Τούρκους ἀπὸ τῶν θέσεών των, καὶ ἐκυρίευσε τὴν Κᾶρς αὐτὴν τὴν 7 Ἰουλίου· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἐδωρήσατο αὐτῷ δύο καννόνια. Τὴν 10 Αὐγούστου, ἐξεπόρθησεν ἐξ ἐφόδου τὴν Ἀχαλ-Κανίζ, καὶ διωρίσθη διοικητὴς τοῦ πεζικοῦ συντάγματος *Σίρβαν*, τοῦ μετ' ὀλίγον ἐπονομασθέντος *Πάσκεβιτς*. Κατανικήσας πολλὰς δυσχερείας, ἐκυρίευσε τὴν Ἀχαλζίκην κατὰ τὴν 27, καὶ μετὰ τὴν ἀξιόλογον ταύτην κατάκτησιν πολλαὶ ἄλλαι πόλεις καὶ φρούρια περιῆλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν του· τὸν δὲ Ὀκτώβριον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Τίφλιδα. Ἡ

κατὰ τῆς Τουρκίας μάχη τοῦ 1829 ἔτους, ἐδόξασεν ἔτι μᾶλλον αὐτόν. Ἡ μάχη αὕτη ὡς γνωστὸν ἐτελείωσε μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Ἐρζερούμ, ὑπογραφείσης τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκης. Ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ὠνόμασε τότε στρατάρχην, δωρησάμενος αὐτῷ πάσας τὰς ὑπ' αὐτοῦ κυριευθείσας ἐχθρικὰς σημαίας, ὡς ἔνδοξον μνημόσυνον τῶν θριάμβων του, μνημόσυνον ἄξιον νὰ ἀφεθῇ ὡς κληρονομία εἰς τοὺς ἀπογόνους του. Τὸ 1830 ἔτος, παρηγγέλθη νὰ καθυποτάξῃ τοὺς ἐπαναστατήσαντας λαοὺς τοῦ Καυκάσου, καὶ μετὰ τοὺς κατὰ τῶν Λέσγων θριάμβους του, καθυπέταξε τὸν Φεβρουάριον ὅλα τὰ κατὰ τὸν Καύκασον, καὶ τὴν Κουβάνην καὶ τὴν Ἀβασίαν στρατιωτικὰ σώματα, καθὼς καὶ τοὺς πρὸς ἄρκτον τῆς Δαγιστὰν μωαμεθανούς. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κόμητος Διέβιτς, ὠνομάσθη τὸ 1831 ἔτος διοικητὴς τοῦ κατὰ τὴν Πολωνίαν ρωσικοῦ στρατοῦ. Γνωσταὶ τοῖς πᾶσιν αἱ ἐκεῖσε ἐπιτυχίαι του. Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Βαρσοβίας, ἐδόθη πρὸς αὐτὸν ὁ τίτλος *πρίγκηπος Οὐαρσοβίας*, καὶ ἡ ἀνωτάτη διοίκησις τοῦ βασιλείου. Ἀναλαβὼν τὴν δύσκολον ταύτην θέσιν, ἐδάμασε τὰ πολιτικὰ πάθη, κατέστειλε τὴν ἐπανάστασιν, καὶ εἰρηνοποίησε τὸ ἔθνος, ἀξιωθεὶς καὶ αὖθις τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἡγεμόνος του. Τὴν 26 Φεβρουαρίου 1832, ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν τὸν *Ὀργανικὸν Κανονισμὸν*, τὸν ὁποῖον ὑποκατέστησεν ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὸ πολίτευμα τὸ ἐγγυηθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Βιέννῃ συνόδου, καὶ ὡς πρόεδρος τῆς διοικήσεως ἐφρόντισεν ἀγρύπνως περὶ τῆς ἐκτελέσεώς του. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του ἀνηγέρθη τὸ φρούριον τῆς Βαρσοβίας, ὁ διπλοῦς οὗτος προμαχὼν κατά τε ἐγχωρίων καὶ ξένων. Ἐὰν δὲ δὲν κατώρθωσε νὰ ἐξαλείψῃ πᾶσαν τὴν μεταξὺ Ῥώσων καὶ Πολωνῶν δυσπιστίαν, εἶναι βέβαιον ὅτι ἐστερέωσε τοὺς νόμους, καὶ πολλὰς πληγὰς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἐθεράπευσε. Τὸ 1835 ἔτος, ἀπενεμήθησαν πρὸς αὐτὸν καὶ νέαι τιμαὶ εἰς τὸ ἐν Καλὶτζ στρατόπεδον, ὅτε καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας ἐδωρήσατο αὐτῷ ξίφος ἀδαμαντοκόλλητον στατον δορυφόρον τῆς ἡμετέρας σφαίρας, νὰ ὑπόκεινται εἰς διαφθορὰν καὶ καταστροφήν.

(Howell.)

Η ΡΩΜΗ ΠΕΡΙ ΤΟ ΘΕΡΟΣ.

Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν περιηγήσεων τοῦ

H. W. Longefellow.

ὑπὸ

Χ. Α. Παρμενίδου.

—o—

Ἡ καταδαμάσασα τὸν κόσμον ἐφαίνετο ὅτι κατεδάμασεν ἑαυτὴν ἐπὶ τέλους, καὶ καταπεσοῦσα ὑπὸ τὸ ἑαυτῆς βάρος ἐγένετο λάφυρον τοῦ χρόνου, ὅστις μετὰ τοῦ σιδηροῦ ὀδόντος αὐτοῦ καταναλίσκει τὴν ὕλην, καὶ μετασχηματίζει τὰ πάντα οὕτως ὥστε ἐμψυχάτε καὶ ἄψυχα, διαθοῦντα ὑπὸ τὸν ἀ-

Τὰ προσωπεῖα καὶ οἱ μετημφιεσμένοι τῆς ἀποκρέω πρὸ καιροῦ παρῆλθον· αἱ πομπώδεις τελεταὶ τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος ἀπέθησαν τὸ θέμα τῶν παλαιῶν χρόνων, καὶ μόλις ὑπὸ τῶν ἀγοραίων ἀναφέρεται ἡ φωτοχυσία τοῦ Ἁγ. Πέτρου· τελευταῖον οἱ βάρβαροι τῆς Ἄρκτου ἀπεσύρθησαν ἐκ τῶν πυλῶν τῆς Ῥώμης καὶ ἐγκατέλιπον τὴν αἰωνίαν πόλιν σιωπηλὴν καὶ ἔρημον. Ὁ ὁδηγὸς (cicerone) ἵσταται εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν ἔχων τὰς χεῖρας εἰς τοὺς κόλπους, ὁ τεχνίτης ἐκλείσθη εἰς τὸ ἐργαστήριόν του ἐμβάζων περὶ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ ὁ ἀμελὴς ἀχθοφόρος περιφέρεται εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ παίζει περὶ τὴν πηγὴν τὸ παίγνιον μόρρα. (α) Ἡ ἀρχὴ τοῦ θέρους ἔφθασε, καὶ δύνασαι ἤδη νὰ ἐνοικιάσῃς ἀνάκτορον διὰ δαπάνης, ὅση πρό τινων ἑβδομάδων ἤθελε μόλις ἀρκέσει πρὸς πληρωμὴν διανυκτερεύσεως εἰς τὸ ὑπερῷον αὐτοῦ.

Περιφέρομαι ἐν τῇ Ῥώμῃ ὡς σπουδαστής, οὐχὶ ὡς τεχνίτης, κατοικῶ δὲ εἰς τὴν πλατεῖαν *Ναβόναν*, εἰς τὴν καρδίαν τῆς πόλεως, εἰς μίαν τῶν μεγαλοπρεπεστέρων πλατειῶν τῆς νεωτέρας Ῥώμης. Αὐτόθεν φαίνεται τὸ ἀρχαῖον ἀμφιθέατρον τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου, καὶ αἱ ἐκκλησίαι, τὰ παλάτια καὶ τὰ ἐργοστάσια, τὰ τὴν πλατεῖαν περικυκλοῦντα ταύτην, ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων θεμελίων τοῦ ἀμφιθεάτρου. Εἰς ἕκαστον τῶν περάτων τῆς πλατείας ὑπάρχουσι βρύσεις, ἡ μὲν ἐκχύνουσα κρυστάλλινον νᾶμα ἐξ ἁπλοῦ μαζουρίου, ἡ δὲ διὰ τρίτονος κρατοῦντος ἐκ τῆς οὐρᾶς δελφῖνα. Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας ὑψοῦται εὐγενέστερον ἔργον τέχνης, πηγὴ ἔχουσα δεξαμενὴν μαρμάρινον διακοσίων ποδῶν περιμέτρου. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς δεξαμενῆς ἀνυψοῦται ἀλάξευτος βράχος, πλήρης μικρῶν ἄντρων, ἐφ' οὗ κάθηται ἕρπων θαλάσσιος ἵππος καὶ κεκλιμένος λέων. Εἰς τὰς πλευρὰς τοῦ βράχου ὀρθοῦνται τέσσαρες κολοσσιαῖοι ἀνδριάντες, προσωποποιοῦντες τοὺς τέσσαρας πρωτίστους ποταμοὺς τοῦ κόσμου, καὶ ἐκ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, τέσσαρας πόδας κάτωθεν τῆς δεξαμενῆς, ἀνορθοῦται ὀβελίσκος ἐξ ἐρυθροῦ γρανίτου, κεκαλυμμένος ὑπὸ ἱερογλύφων, πεντήκοντα ποδῶν τὸ ὕψος, λείψανον τοῦ ἀμφιθεάτρου τοῦ Καρακάλλα.

Εἰς τὴν συνοικίαν ταύτην τῆς πόλεως κατοικήσας παρά τινι οἰκογενείᾳ, τὴν ἀγαθότητα τῆς ὁποίας θέλω ἀείποτε τερπνῶς διατηρεῖ εἰς τὴν μνήμην. Ἐξοδεύω τὰς ὥρας τῆς πρωΐας εἰς ἐπίσκεψιν τῶν μνημείων τῆς Ῥώμης, εἰς σπουδὴν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς παλαιᾶς καὶ νέας τέχνης, ἢ εἰς ἀνάγνωσιν ἐν ταῖς δημοσίοις βιβλιοθήκαις. Περὶ μεσημβρίαν προγευόμεθα, καὶ περὶ τὰς ὀκτὼ τῆς ἑσπέρας δειπνοῦμεν. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἔρχεται ἡ συνομιλία, ἣν διαποικίλλει ἡ μουσική, ἀκολουθοῦσι συναντήσεις ὁδοιπόρων, τεχνιτῶν καὶ λογίων ἀνδρῶν ἐξ ἁπάσης τῆς

(α) Τί ἐστι μόρρα, καὶ ὅτι ἀπὸ Ῥωμαίων καταγεται ἡ παίγνια αὕτη, ἔγραψεν ἡ Πανδώρα ἐν τῷ φυλλαδ. ΔΖ'.

γῆς. Περὶ τὸ μεσονύκτιον, διαλυομένου τοῦ ἄλλου ὁμίλου, ἀποσύρομαι εἰς τὸν θάλαμόν μου ἔνθα βυθίζομαι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν σοβαρῶν σελίδων τοῦ Δάντου, καὶ οὕτως ἐκτείνω τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν μου μέχρις οὗ ὁ ἑωθινὸς ἀστὴρ ἐπιτείλῃ εἰς τὸν ὁρίζοντα.

Τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας βλέπουσι πρὸς τὴν πλατεῖαν, ὅπερ μοὶ παρέχει παντοειδῆ ἀναψυχὴν καὶ διασκέδασιν. Κατ' ὄψιν τοῦ οἴκου ἀνυψοῦται μετὰ τῶν φανταστικῶν κωδωνοστασίων ἡ ἐκκλησία τῆς Ἁγ. Ἄννης. Καθήμενος εἰς τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον περιφέρω τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς κάτω πολυθορύβου σκηνῆς, ἀναπνέων τὸν δροσερὸν ἀέρα τῆς πρωΐας καὶ τῆς ἑσπέρας, καὶ αἰσθανόμενος καὶ τὴν δρόσον αὐτὴν τῆς πηγῆς, ἐνῷ ἀναβρύουσι καὶ καταπίπτουσι τὰ ὕδατα αὐτῆς ἓν εἴδει μικρῶν καταρρακτῶν ἀπὸ τῶν πλευρῶν τοῦ βράχου.

—o—

Ἡ Πλατεῖα Ναβόνα εἶναι ἡ κυριωτέρα ἀγορὰ τῆς Ῥώμης· κατὰ τὰς ἐμπορικὰς ἡμέρας πληροῦται ὑπὸ τοῦ θορυβώδους ὄχλου τῦ ῥωμαϊκοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὑπὸ τῶν χωρικῶν τῶν γειτόνων χωρίων Ἀλβάνου καὶ Φρασκάτι. Εἰς τοιαύτας δὲ ἡμέρας ἡ πλατεῖα παριστᾷ ζωηρὰν καὶ περίεργον σκηνήν. Τὰ φαιδρῶς κοσμούμενα ἐργαστήρια, αἱ στιβάδες τῶν καρπῶν καὶ τῶν χόρτων, αἱ πυραμίδες τῶν ἀνθέων, οἱ ποικίλοι ἱματισμοὶ τῶν χωρικῶν, ἡ ἀδιάκοπος κίνησις τοῦ πλήθους καὶ αἱ ἀπειρόκαλοι κραυγαί, ἀνυψούμεναι βαρύτεραι καὶ τῶν βοῶν τοῦ ὠκεανοῦ, ὅλα ταῦτα παρέχουσιν εἰς ἐμὲ πλείστην διασκέδασιν, καὶ μάλιστα ὅταν δὲν ἔχω πρόχειρόν τινα ἄλλην.

Μετὰ μεσημβρίαν ἑκάστου Σαββάτου, τὸν μῆνα Αὔγουστον, ἡ εὐρύχωρος αὕτη πλατεῖα μετασχηματίζεται εἰς λίμνην, καθότι σταματοῦνται οἱ ὀχετοὶ καὶ ἐξ αὐτῶν ἐρρεῖ τὸ ὕδωρ τῶν βρύσεων. Ἅμαξαι διαφόρου σχήματος διαπερῶσι τὴν πλαστὴν λίμνην, πυκνὸν πλῆθος συρρέων περὶ τὰς ὄχθας της καὶ χιλια παίγνια τέρπουσι τοὺς συσσωρευομένους ἀμελεῖς καὶ ἀέργους. Ἐνταῦθα χυδαῖός τις βαδίζει μετὰ βακτηρίας ἐντὸς τῶν ὑδάτων πρὸς σύλληψιν τοῦ ῥιφθέντος πίλου του, ἐκεῖ ἕτερος καταδιώκει ἐν τῷ ὕδατι πανοῦργον κύνα, ὅστις κολυμβᾷ φέρων εἰς τοὺς ὀδόντας τὸ ὑπόδημα τοῦ κυρίου του, ἑνῷ ἀφ' ἑτέρου ἐκ γείτονος ἐξώστου θορυβώδους μουσικὴς στρατιωτικῆς ἦχος ταράττει τὸν ἀέρα καὶ χορηγεῖ ἔκτακτον διασκέδασιν εἰς τὸν λαόν. Αὕτη εἶναι μία τῶν δημωδῶν διασκεδάσεων τῆς Ῥώμης περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους καὶ ἡ εὐθυμοτάτη πασῶν. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἄνευ προσωπείων ἀποκρέω, πολλοὶ ποιηταὶ τοῦ λαοῦ (poeta di dozzina) ἐπικαλοῦνται τὴν ἀτημέλητον μοῦσαν τῆς ἀγορᾶς ψάλλοντες μεγαλοφώνως ὁμοιοτέλευτα ἄσματα.

Ἔχω λοιπὸν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑψηλήν τινα διάχυσιν ἣν ἀποτελεῖ ἡ πλατεῖα μετὰ τοῦ πλήθους, τῶν ἁμαξῶν, τῆς λίμνης, τῆς βρύσεως, ἀνεγερθείσης ὑπὸ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Βερνίνη, τοῦ λέοντος, τοῦ θαλασσίου ἵππου καὶ τοῦ τρίτονος ἁρπάζοντος τὴν οὐρὰν τοῦ δελφῖνος. « Τὸ ἥμισυ τῆς μεγάλης πλατείας, οὕτω ψάλλει ὁ ποιητής, ἔνθα ἡ Ῥώμη » εὑρίσκει ἄφθονα τρόφιμα μετεβλήθη εἰς λίμνην. πε- » ρὶ τὰς ἄκρας τῆς ὁποίας ἵσταται ὁ ῥωμαϊκὸς λαὸς » τερπόμενος καὶ ἑορτάζων, ὡς πτηνὰ περιπετόμενα » ἐπὶ τῶν ὀχθῶν καλοῦ ῥύακος· ἄνω καὶ κάτω πε- » ριφέρονται ἅμαξαι, καὶ αἱ γυναῖκες τρέμουσι φο- » βούμεναι τὸ βαθὺ κῦμα, ἂν καὶ αἱ νέαι φαίνονται » εὔθυμοι, καὶ, ὡς εὐστόχως φαντάζομαι, ἂν ἐφέ- » ροντο μακρὰν εἰς ἀγνώστους παραλίας ἀπὸ τὸν ταῦ- » ρον, ὅστις ἥρπασε τὴν Εὐρώπην, δὲν ἤθελον οὔτε » κλαύσει οὔτε κραυγάσει. »

—o—

Πρὸς τὸν ἀνατολικὸν κατήφορον, τοῦ Ἰανίκλου, ἤδη ὀνομαζομένου, διὰ τὸ πράσινον τῶν ἄμπων του, *Μοντόριον*, ἡ τὸ χρυσοῦν Ὄρος, ἵσταται ἡ Παυλινὴ πηγὴ (Acqua Paola), ἡ μεγίστη καὶ πλουσιωτάτη τῶν ἐν Ῥώμῃ. Τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶναι μικρὸς Ἰωνικὸς ναός, ἐξ στήλας ἔχων ἐκ γρανίτου κατὰ μέτωπον, εὐρύχωρον αἴθουσαν καὶ δώματα ἐντός, καὶ κῆπον περιστόλιστον εἰς τὰ ὄπισθεν. Ὑπὸ τὸ ἔδαφος, χειμαῤῥοῦς ὕδατος ἐξερχόμενος τοῦ ἀρχαίου ὑδραγωγείου τοῦ Τραϊανοῦ, καὶ ἐκ τῶν λιμνῶν Bracciano καὶ Martignano καταπίπτει εἰς τρεῖς ὡραίους καταῤῥάκτας, καὶ ἐκ τῆς ὑπερχειλιζούσης δεξαμενῆς καταῤῥέει ἐκ τοῦ λόφου καὶ δίδει κίνησιν καὶ στροφὴν εἰς τοὺς τροχοὺς δωδεκάδος μύλων.

Ἡ κλεὶς τῆς μικρᾶς ταύτης μαγευτικῆς τοποθεσίας εἶναι εἰς χεῖρας ἡμῶν, καὶ ἅπαξ ἢ δίς τῆς ἑβδομάδος διατρίβομεν αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἐν μέσῳ τῆς εὐωδίας τῶν ἀνθέων, τοῦ θορύβου τοῦ ῥείθρου καὶ τῆς γοητείας τῆς ποιήσεως καὶ μουσικῆς. Πόσον εὐχαρίστως περιέχονται αἱ ὧραι τῆς θερινῆς ἡμέρας! Δροσερὸς ἔρχεται ὁ ἄνεμος ἐκ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τιβέρεως. Ἄνωθεν οὐρανὸς ἀνέφελος, καὶ κάτω τὸ μεγαλοπρεπὲς πανόραμα τῆς Ῥώμης καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς πεδιάδος, ὁριζομένης ὑπὸ τῶν Ἀβρουζιανῶν ὀρέων καὶ τῆς θαλάσσης. Τρισένδοξος σκηνή! ἓν βλέμμα ἐπὶ σοῦ συγκινεῖ καὶ τὴν νωθροτέραν τῶν ψυχῶν, ἓν βλέμμα δακρυβρέχον τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ζωγράφου καὶ τοῦ ποιητοῦ!

Εἰς τὴν γείτονα τῆς πηγῆς χώραν ὑπάρχουσι πολλὰ ἀντικείμενα, τῆς περιεργείας τοῦ ξένου ἄξια. Εἰς πυροβόλου βολὴν κάτω τοῦ λόφου, πρὸς τὴν πόλιν, ἐγείρεται τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγ. Πέτρου, καὶ παρὰ τὴν μονὴν ταύτην ὑπάρχει μικρὸς κυκλοειδὴς δωρικὸς ναός, ὅστις ἐνετείθη ἐπὶ τῆς θέσεως, ἔνθα παράδοσις παλαιὰ θέτει τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἁγ. Πέτρου. Εἰς τὴν ἀπέναντι διεύθυνσιν ἡ ὁδὸς ἄγει ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ λόφου, καὶ ἐκεῖθεν, διὰ τῆς πύλης τῆς πόλεως, πέραν εἰς κήπους καὶ ἐπαύλεις. Διαβάντα ὑψηλήν τινα ἀψῖδα τοῦ ὑδραγωγείου τοῦ Τραϊανοῦ, πυλὼν περιστόλιστος πρὸς ἀριστερὰν σε ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Παμφίλου-Δωρίου, κειμένην ἐπὶ τῆς δυτικῆς τοῦ λόφου πλευρᾶς. Ἡ ἔπαυλις αὕτη εἶναι ἡ μεγίστη καὶ ἡ μεγαλοπρεπεστάτη τῶν περὶ τὴν Ῥώμην ὑπαρχουσῶν. Οἱ εὑρεῖς αὐτῆς

διάδρομοι, τὰ ἐκ μαρμάρου ἀγάλματα, τὰ ἄλση καὶ αἱ δενδροστιχίαι, ἡ λίμνη, καὶ τὰ πίπτοντα ὕδατα καὶ αἱ βρύσεις ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὴν βασιλικὴν λαμπρότητα καὶ ἀγροτικὴν ὡραιότητα, καὶ πραγματοποιοῦσι τὸ ἰδανικὸν ὡραῖον τῆς ἐν προαστείῳ ἐπαύλεως.

Ἐνταῦθα εἶναι τὸ καταφύγιον ἡμῶν, ἀφοῦ διήλθομεν τὴν ἡμέραν εἰς τὴν πηγήν, καὶ ὅτε αἱ μετὰ μεσημβρίαν σκιαὶ ἐξαπλοῦνται. Καθήμενοι ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων κλιμάκων τῶν διόδων, πλανῶμεν τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ποικίλου τοπείου στρέφοντος πρὸς τὴν σκιερὰν θάλασσαν, ἢ κρυπτομένου ὑπὸ τὸν φυλλοσκέπαστον θόλον τῶν δασῶν περὶ τὰ κράσπεδα τῆς λίμνης.

Ὦ! εἴθε νὰ ἐγνωρίζομεν ὅταν εἴμεθα εὐτυχεῖς! εἴθε ἡ θερμὴ καὶ ἀ ήσυχος ἡμῶν καρδία νὰ δύναται νὰ ἡσυχάσῃ, τοὐλάχιστον ἐπὶ μίαν στιγμὴν, καὶ νὰ ὑποτάσσηται, χωρὶς ν' ἀσθμαίνῃ πρὸς τὸ ἄπον, εἰς τὴν ἐνεστῶσαν ἐντρύφησίν της! Τότε ἠσθανόμην ἐμαυτὸν εὐτυχῆ; ναί, ἤμην εὐτυχὴς τῳόντι! ἀλλ' ὄχι, τὸ ταραχῶδες, τὸ ἄστατον καὶ τὸ δέσμιον πνεῦμα κτυπᾷ τοὺς σιδηροῦς φραγμοὺς τῆς εἱρκτῆς αὐτοῦ, καταφρονοῦν τὰ μετάξινα δεσμά του, καὶ δὲν θέλει ποτὲ κλείσει τὸ ὄμμα οὐδὲ καθησυχάσει τὴν πτέρυγά του· καὶ ὡσανεὶ ὁ χρόνος νὰ μὴ ἐπέτα ἀρκετά, τὸ ταχύτερον τοῦ πνεύματος πέτασμα ἐξαπερῶν τὸν χρόνον, πετᾷ πρὸς τὰ πρόσω, πρὸς τὰ πρόσω, πρὸς τ' ἀπέχοντα ὄρη, πρὸς τὰ ἄστατα *τοῦ μέλλοντος* σύννεφα. Ἠξεύρω δὲ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου κεκμηκὼς, καὶ ἀπαυδήσαν καθ' ὁδὸν καὶ περίλυπον θέλει ἐπανέλθει ἵνα ἐμφωλεύσῃ εἰς τοὺς κόλπους *τοῦ παρελθόντος*.

Τὴν αὐτὴν ὁμοίως ἡμέραν ἐπέρασα εἰς τὰ *Παυλινὰ ὕδατα*. Ἐκ τοῦ κήπου ἐθεώρησα τὸν ἥλιον δύοντα, καὶ περιβεβλημένον ἀτμὸν χρύσινον. Φίλος τις καὶ ὁμόπατρις μὲ συνώδευε, καὶ ἅμα περὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἔπεσε λόγος, ὑγρόν τι ἄστρον ἐφάνη τρέμον ὡς δάκρυ ἐπὶ τῶν κλειόντων βλεφάρων τῆς ἡμέρας.

« Λαμπρὲ ἀστήρ! τὴν ἱλαρὰν ἀκτῖνα τοῦ ὁποίου
» Εἰς κλίματα ψυχρότερα, εἰς οὐρανὸν νεφώδη
» Συχνάκις ἀνεκάλυπτον, ὁ εἶσκος τοῦ ἡλίου
» Ὅτ' ἔδυε κ' ἐχρύσιζε τὰ νέφη τὰ ἀτμώδη.
» Ὦ! πέραν τοῦ ὠκεανοῦ τὴν νύκτ' αὐτὴν τυχαίως
» Ἴσως τὸ βλέμμα ἀνυψοῖ πρὸς σὲ φίλος ἀρχαῖος,
» Κ' ἐν μέσῳ τῶν σιωπηλῶν ἀναπολήσεών του
» Εἰς τὸν πλανήτην μ' ἀπαντᾷ καὶ φίλον λογισμόν του! »

—o—

Torquati Tasso ossa Hic jacent. « *Ἐνταῦθα κεῖνται τὰ ὀστᾶ τοῦ Τορκουάτου Τάσσου,* » εἶναι ἡ ἁπλῆ ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ποιητοῦ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγ. Ὀνουφρίου. Πολλοὶ προσκυνηταὶ ἐστάθησαν πρὸ τοῦ τάφου τούτου. Πολλοὶ ποιηταὶ ἐξ ἀποκέντρων χωρῶν ἔρχονται πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ναοῦ, καὶ ἅμα περάσωσι τὸ μοναστήριον, ἔνθα ὁ ποιητὴς ἐτελεύτησε, καὶ ἔνθα ἡ κόνις αὐτοῦ ἀναπαύεται, ὀνειροπολοῦσι τὰς θλιβερὰς τῆς ζωῆς του περιπετείας, καὶ δέονται ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ὁ Τάσσος κοιμᾶται τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου ἐν μέσῳ τῆς πατρίδος του Σορρέντου καὶ τοῦ δεσμωτηρίου αὐτοῦ ἐν Φερράρᾳ.

Τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγ. Ὀνουφρίου ἵσταται ἐπὶ τοῦ λόφου Ἰανίκλου, ἀφ' οὗ ἐξαπλοῦται ἡ θέα τοῦ Τιβέρεως καὶ τῆς πόλεως Ῥώμης. Μακρόθεν ἀνυψοῦνται οἱ πύργοι τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Καπιτωλίου, ὅπου, μετὰ μακροὺς ἐνιαυτοὺς νόσων, ἀνιῶν, θλίψεων καὶ εἱρκτῶν ὁ στέφανος τῆς δάφνης ἡτοιμάσθη διὰ τὸν μέγαν ἐπικὸν ποιητὴν τῆς Ἰταλίας. Ὁ θάλαμος, ἐν ᾧ ἀπέθανεν ὁ Τάσσος δεικνύεται μέχρι τοῦδε εἰς τὸν περίεργον ὁδοιπόρον, ὡς καὶ τὸ ἐν τῷ κήπῳ δένδρον, εἰς τὴν σκιὰν τοῦ ὁποίου ἠγάπα νὰ κάθηται. Τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀποθνήσκοντος ἀνθρώπου, ὅτε εἰς τὴν μοναξίαν ἐκείνην ἡσύχαζε, δὲν εἶναι ποιητικῆς ἀδείας εὕρημα. Ὁ αὐτὸς Τάσσος ποιεῖται μνείαν αὐτῶν ἐν ἐπιστολῇ, ἣν ἔγραψε πρὸς τὸν φίλον του Ἀντώνιον Κωνσταντῖνον, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου. Ἰδοὺ οἱ μελαγχολικοὶ λόγοι τοῦ θνήσκοντος ποιητοῦ.

« Τί θέλει εἰπεῖ ὁ φίλος Ἀντώνιος, ἀκούων τὸν θάνατον τοῦ Τάσσου. Ἐντὸς ὀλίγου, νομίζω, θέλει ἀκούσει τὴν εἴδησιν ταύτην, διότι αἰσθάνομαι ὅτι τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου πλησιάζει. Μὴ δυνηθεὶς νὰ εὕρω φάρμακον τῆς ἀνιάτου ἀσθενείας, προστεθείσης εἰς τὰς συνήθεις κακουχίας τοῦ σώματός μου, ἀπόλλυμαι ὡς ἐὶς βίαιον χείμαρρον, ἄνευ χειρὸς σωτηρίου. Δὲν εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ὁμιλῶ περὶ τῆς κακοτρόπου εἱμαρμένης μου, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ λαλῶ περὶ τῆς ἀχαριστίας τοῦ κόσμου, ὅστις ἐπόθησε καὶ αὐτὴν τὴν νίκην τοῦ νὰ μὲ σύρῃ ἐπαίτην μέχρι τοῦ τάφου, ἐνῷ ἐστοχαζόμην, ὅτι ἡ δόξα, ἥτις, ἀπέναντι τῶν φθονερῶν, θέλει διαλυθῇ ἐπὶ τοῦ αἰῶνος διὰ τῶν συγγραμμάτων μου, ἡ δόξα δὲν ἤθελε μ' ἐγκαταλείψει οὕτως ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνταμοιβῆς. Ἦλθον εἰς τὸ μοναστήριον τοῦτο τοῦ Ἁγ. Ὀνουφρίου, ὄχι μόνον διότι ὁ ἀὴρ θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὡς ὑγιέστερος παντὸς ἄλλου τῆς Ῥώμης μέρους, ἀλλὰ διότι δύναμαι, ὡς τῳόντι συμβαίνει, ν' ἀρχίσω ἐπ' αὐτῆς τῆς ὑψηλῆς τοποθεσίας καὶ εἰς τὴν συνομιλίαν τῶν πατέρων τῆς μονῆς, τὸν ἐν οὐρανῷ διάλογόν μου. Δέου τὸν Θεὸν ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ ἔσο βέβαιος, ὅτι ὡς σὲ ἠγάπησα καὶ σ' ἐτίμησα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, οὕτω θέλω εἰς τὴν μέλλουσαν καὶ ἀληθεστέραν ζωὴν πράττει ὑπὲρ σοῦ πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὴν ἀληθῆ καὶ ἀψευδῆ χάριν. Εἰς τὴν θείαν χάριν ἀφιερῶ ἀμφοτέρους σὲ καὶ ἐμαυτόν. »

—o—

Οἱ σημερινοὶ Ῥωμαῖοι εἶναι λαὸς ὑπερευλαβής. Ἡ πριγκήπισσα Δωρία πλύνει τῶν προσκυνητῶν τοὺς πόδας κατὰ τὴν Μεγάλην ἑβδομάδα. Ἑκάστην ἑσπέραν ὡραίαν ἢ μὴ, καθ' ὅλον τὸ ἔτος τελεῖται ψαλμῳδία ἐνώπιον εἰκόνος τῆς Παρθένου, ἀπέναντι τοῦ παραθύρου μου, καὶ αἱ νεάνιδες γράφουσιν ἐπιστολὰς εἰς τὸν Ἅγ. Λοδοβῖκον Γονζάγαν, ὅστις εἰς πάσας τὰς εἰκόνας καὶ εἰς τ' ἀγάλματα παρίσταται ὡς νέος ἀγγελικῆς ὡραιότητος. Εἶδον παχύτατον φάκελλον ἐπιστολῶν τοιούτων, πρό τινων ἑβδομάδων, εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγ. Γονζάγα, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγ. Ἰγνατίου. Ἔκειντο ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ βωμοῦ, καλῶς γεγραμμέναι ἐπὶ κομψοῦ χάρτου καὶ προσδεδεμέναι διὰ ταινιῶν μεταξίνων διαφόρων χρωμάτων. Στηριχθεὶς ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων κιγκλίδων ἀνέγνωσα τὴν ἐφεξῆς ἐπιγραφὴν ἐπὶ μιᾶς αὐτῶν· « All Angelico giovine S. Luigi Gonzaga. Paradiso. » « Πρὸς τὸν ἀγγελικὸν νέον Ἅγ. Λοδοβῖκον Γονζάγαν. Εἰς Παράδεισον. » Στρατιώτης ἔνοπλος ἐφύλαττε τὸν θησαυρὸν τοῦτον, καὶ ἐγὼ ἔλαβον τὴν τόλμην νὰ τὸν ἐρωτήσω κατὰ ποίαν ὥραν τὸ ταχυδρομεῖον ἐκεῖνο ἀνεχώρει διὰ τὴν διεύθυνσιν, εἰς ἣν ἐστέλλοντο τὰ γράμματα· ὁ στρατιώτης ἀκούσας τὴν εἰρωνικὴν ἐρώτησίν μου ἔστριψε τὸν μύστακά του θυμωδῶς καὶ ἀγρίως ἀτενίζων με, ὡς ἂν μ' ἔλεγε « δεῖξέ με τὴν ῥάχιν σου... διότι... »

Οἱ κάτοικοι τῆς Ῥώμης εἶναι ἀρκετὰ δεδομένοι εἰς παντοειδῆ διασκεδάσεις. « Panem et circenses, » λέγει ὁ Λατῖνος σατυρικὸς, ὅταν ἐπιτιμᾷ τὰ παρεκκλίνοντα ἤθη τῶν συμπολιτῶν του. « Panem et circenses, » εἶναι εὐχαριστημένοι ἔχοντες ψεῦμα ἄρτον καὶ ἀναψυχὴν τὸν ἱππόδρομον. Τὰ αὐτὰ δύνανται νὰ λεχθῶσι καὶ περὶ τῶν σημερινῶν Ῥωμαίων, καθότι, καὶ διαρκοῦντος τοῦ θέρους, ὅταν τὰ ἐργαστήρια κλείωνται τὸ μεσημέριον, καὶ οἱ παχεῖς μυχαχοὶ περιφέρονται εἰς τὰς ὁδοὺς κρατοῦντες ῥιπίδια εἰς τὰς χεῖρας ὁ λαὸς συρρέει εἰς τὸ Μουσωλεῖον τοῦ Αὐγούστου ἵνα θεωρήσῃ τὰ καπνώδη πυροτεχνήματα καὶ ἴδῃ δυσμόρφους νάνους ῥιπτομένους εἰς τὸν βόρβορον ἀπὸ τὰ κέρατα προσωπιδοφόρων βοῶν. Ἰδοὺ αἱ εὑρεῖαι διασκεδάσεις τῶν κατοίκων τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ ἱερᾶς Ῥώμης!

—o—

Πανταχοῦ ἐπαῖται! ἡ πρωτεύουσα τοῦ Παππικοῦ κράτους εἶναι πλήρης ἐπαιτῶν, οἵτινες σὲ περικυκλοῦσιν εἰς ἑκάστην γωνίαν καὶ σὲ ζητοῦσιν ἐλεημοσύνην ἐν ὀνόματι ὅλων τῶν ἐφορευόντων τὰς ὁδοὺς ἁγίων. Ἡ διαφυγὴ ἀπὸ τοὺς ἀνθρωπίνους τούτους φραγμοὺς ἀποβαίνει συχνάκις δυσχερής. Ἐκτείνοντες τὴν χεῖρα σὲ προφέρουσιν καὶ μικρὸν κατανυκτικὸν λογίδριον, ὅπερ διάζεσαι ν' ἀκροασθῇς. Ἀπήντησα χθὲς γραίαν, ἥτις μὲ ὀξεῖαν φωνὴν ἐπρόφερε τὰ ἑξῆς· « Ὦ ἀγαθέ μου κύριε, δός με μικρὰν βοήθειαν, ἐν ὀνόματι τῆς χάριτος ὅλων τῶν ἁγίων δός με κἄτι καὶ θὰ εἴπω τὴν τύχην σου. Νὰ . . . βλέπεις ἐκεῖ, εἰς ἐκείνην τὴν ὑψηλὴν οἰκίαν; ἐκεῖ κατοικεῖ ὡραία κυρία καὶ νέα ἥτις σὲ ἀγαπᾷ. Διὰ τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Χριστοῦ, Κύριε, βοήθησέ με! » Τίς ἠδύνατο ν' ἀνθέξῃ ἀκούων τοιούτους κολακευτικοὺς λόγους;

Γελοία τις ἀπάτη μὲ συνέβη σήμερον δίδοντά τι εἰς ἐπαίτην. Ἄνθρωπός τις ἵστατο εἰς σκιώδη γωνίαν ὁδοῦ, ἣν διέβαινον, εἶχε τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς εἰς τὴν χεῖρα, μ' ἔρριψε βλέμμα οἰκτοῦ, χωρὶς νὰ μὲ εἴπῃ τίποτε. Τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου ἐξέφραζε τόσην θλῖψιν, καὶ ἦν τοσοῦτον ῥακένδυτος, ὥστ' εὐθὺς τὸν ἐξέλαβον ὡς ὄντα ἐκ τῶν ἐπαιτῶν ἐκείνων, οἵτινες τιτλοφοροῦνται « *poveri vergognosi,* » δειλότατοι ἐπαῖται, ἄνθρωποι τὰ πάντα στερούμενοι, ἀναγκαζόμενοι νὰ ζητῶσιν ἐλεημοσύνην, ἀλλ' ὑπερηφανευόμενοι νὰ ζητῶσι. Συγκινηθεὶς ἔρριψα νόμισμά τι εἰς τὸν πῖλόν του, καὶ ἰδοὺ, ἀντὶ νὰ μ' εὐχαριστήσῃ διὰ συνήθους εὐχῆς, ὁ ῥακενδύτης ἐπαίτης μοὶ ἀπεύθυνεν, εἰς τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν, βροντώδεις κατάρας, καὶ κενόων τὸ ῥυπαρὸν κάλυμμά του ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὸ ἐφόρεσε μὲ τὰς δύω αὐτοῦ χεῖρας, καὶ ἔλαβε τὸν δρόμον μεθ' ὅλης τῆς ἀξιοπρεπείας γερουσιαστοῦ Ῥωμαίου τῆς λαμπροτέρας ἐποχῆς τῆς Δημοκρατίας, πρὸς μεγίστην διασκέδασιν λαχανοπώλου τινος, ὅστις ἐκάγχαζεν ἱστάμενος εἰς τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου του καὶ θεωρῶν τὴν σκηνήν. Δὲν εἶχον καιρὸν νὰ ζητήσω διασαφήσεις περὶ τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἀπεφάσισα νὰ γίνω τοῦ λοιποῦ διακριτικώτερος εἰς τὰς ἐλεημοσύνας μου, χωρὶς νὰ ἐκλαμβάνω ὡς ἐπαίτην ἕκαστον πτωχὸν κύριον, ὅστις ἵσταται εἰς τὴν σκιὰν μὲ τὸν πῖλον εἰς τὰς χεῖρας, ἐν μέσῳ τοῦ καύσωνος τῆς ἡμέρας.

—o—

Ἀπήντησα γέροντα, ὅστις πωλεῖ εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ῥώμης εὐσεβῆ διηγήματα, παραδόσεις μοναχῶν καὶ βίους ἁγίων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Ἔχει φωνὴν τραχεῖαν καὶ τεθλασμένην, ἄνευ τόνου καὶ ἀναπαύλης. Ἤκουσα τὸν πωλητὴν τοῦτον κραυγάζοντα ἀπνευστί· « Ἀγοράσατε τὸν βίον τοῦ Ἁγ. Ἰωσὴφ, τοῦ πιστοῦ θεράποντος τοῦ ἁγίου καὶ θαυματουργοῦ Θεοῦ· πέντε λεπτά. » — Ἰδοὺ τρόπος τις τοῦ λαοῦ τούτου· πωλήσεις ἁγίων, πωλήσεις εἰκόνων, τρέχουσαι τιμαὶ βίων ἁγίων· τὰ πάντα ἐνταῦθα ἐμπορεύσιμα.

—o—

Ἡμέρα βροχερὴ σήμερον· σκοτεινὴ ἡμέρα ποτὲ δὲν ἤκουσα, ὡς σήμερον, τοὺς ἤχους τῶν κωδώνων τῶν ἐκκλησιῶν τόσον μελαγχολικούς. Μετὰ μεσημβρίαν ἐγενόμην θεατὴς πενθίμου σκηνῆς, θορυβούσης καὶ ἤδη τὴν φαντασίαν μου. Διέβαινε κηδεία μοναχοῦ. Ὁ σοβαρὸς ψαλμὸς μ' ἔτυρεν εἰς τὸ παράθυρον, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ νεκρικὴ συνοδία ἐξήρχετο ἐκ γειτονος ὁδοῦ καὶ ἐπέρα ἐν μέσῳ τῆς πλατείας. Κατὰ πρῶτον ἐθεώρησα μικρὰν σειρὰν ἱερέων μελανειμονούντων, οἵτινες ἐκράτουν ἀνὰ χεῖρας ὀγκώδεις λαμπάδας· αἱ φλόγες ἐταλεύοντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, καὶ τινες ἐσβένυντο ὑπὸ τῆς βροχῆς. Ἠκολούθει ὁ νεκροκράββατος, βασταζόμενος ὑπὸ τῶν ὤμων τεσσάρων γυμνοποδῶν Καρμηλιτῶν. Ἐπὶ τοῦ κραββάτου, ἔκειτο ὁ νεκρὸς τοῦ μοναχοῦ, αὐστηρᾶς καὶ τρομερᾶς θέας, ἐνδεδυμένος μακρὸν χιτῶνα, καὶ περιεζωσμένος σχοινίον. Οὐδὲν νεκρικὸν σάββανον τὸν ἐκάλυπτεν· εἶχε τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ καὶ τοὺς πόδας γυμνοὺς, τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας εἰς τὸ στῆθος, παλάμην ἐπὶ τῆς παλάμης, καὶ θέσιν προσευχομένου· τὸ πρόσωπον τοῦ νεκροῦ ἦτο κάτισχνον καὶ πελιδνὸν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνοικτοὶ, καὶ εἰς ἑκάστην τοῦ φερέτρου κίνησιν, ἡ κε-

φαλὴ ἐκλονίζετο ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ τὸ θέαμα ἐνεποίει φρικίασιν. Ὄπισθεν τοῦ φερέτρου ἠκολούθει σειρὰ μοναχῶν, εἰς ὧν τὸ τάγμα ἀνῆκεν ὁ νεκρὸς, σειρὰ μελαγχολικὴ καὶ πένθιμος· κεκαλυμμένοι ὑπὸ τῶν μακρῶν ἐπιβλημάτων αὐτοῦ, ἐβάδιζον γυμνόποδες καὶ ἔχοντες τὰ βλέμματα προσηλωμένα κατὰ γῆς. Τὴν νεκρώσιμον ταύτην πομπὴν ἠκολούθει ἀνήρ τις, φέρων εἰς τοὺς ὤμους ἀχρωμάτιστον καὶ ἀνεπιτήδευτον φέρετρον. Ἡ κηδεία ἔληγεν οὕτω.

—o—

Μολλοὶ τῶν ἱερέων, μοναχῶν ἐπισκόπων καὶ καρδιναλίων τοῦ ῥωμαϊκοῦ κλήρου εἰσὶν ἄνθρωποι λίαν ἀμφιβόλου διαγωγῆς καὶ ὑπολήψεως φαύλης, ἀνεξαρτήτως τῶν κυκλοφορούντων διηγήσεων ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτῶν. Εἰς ἐνίους τούτων δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ὁμοιοτέλευτον λατινικὸν στιχούργημα, γεγραμμένον διὰ τοὺς ἀρχαίους καλογήρους·

« O Monachi,
Vestri stomachi,
Sunt amphora Bacchi;
Vos estis,
Deus est testis,
Turpissima pestis. »

Ἡ γραφικὴ περιγραφὴ τοῦ ποιητοῦ Θώμσονος ἐν τῷ ποιήματι αὐτοῦ « Τὸ Ἀνάκτορον τῆς ῥαθυμίας, » δύναται προσφυῶς νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ μεγάλης μερίδος τοῦ παπικοῦ κλήρου . . . . .

—o—

Πέραν τῆς πλατείας βλέπω ἐνίοτε περιφερόμενον. ἄνδρα καυχώμενον ἐπὶ τῇ ἀρχαίᾳ ῥωμαϊκῇ αὐτοῦ εὐγενείᾳ. Ὁ πατρίκιος οὗτος, ἐκ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως, ἔχει ὄψιν ἡλιοκαῆ καὶ βῆμα αὐτοκρατορικόν. φορεῖ μεγαλόγυρον πῖλον, ἐπενδύτην ἐκ κυανοῦ ἐπικρόκου, καὶ εὐμεγέθεις πόρπας ἐπὶ τῶν ὑποδημάτων. Βαδίζων κατὰ μῆκος τῆς πλατείας, ὑποτονθορύζει τὸ ἑξῆς ἐν τῇ κοινῇ αὐτοῦ διαλέκτῳ:

« Uno, due, e tre,
E lo papa non è Re.»

Ἤδη ἵσταται προσομιλῶν ῥυπαρὰν πωλήτριαν πλακουντίων. Ὁποία χειρονομία βίαιος, καὶ θέσις ἐκφραστική! Κεφαλὴ, χεῖρες, γόνατα, πόδες, τὰ πάντα κινοῦνται, οὐδὲ εἷς μῦς μένει ἀκίνητος! Ὁ διάλογος φαίνεται στρεφόμενος ἐπὶ σπουδαίου ἀντικειμένου, ἄλλως πόθεν ἡ τόση τῆς χειρονομίας ἐνέργεια; — Οὐχί· ἡ γυνὴ τῷ δίδει πυρεῖον καὶ ὁ γεννάδας ἀνάπτει τὸ σιγάρον του.

—o—

Ἐσήμανεν ἡ ὥρα τοῦ μεσονυκτίου. Ἡ πανσέληνος λάμπει εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς Ῥώμης, καὶ αἱ σκιαὶ εἶναι τοσοῦτον μαῦραι καὶ ὀγκώδεις εἰς τὰς ὁδοὺς, ὥστε φαίνονται μερίδες τῶν τειχῶν, ἅτινα τὰς ἐπιχύνουσι. Ἐπιστρέφω ἐκ τοῦ Κολοσσαίου, τὰ ἐρείπια τοῦ ὁποίου ἔχουσιν ἀξιοθαύμαστον ὡραιότητα εἰς τὸ φῶς τῆς πανσελήνου. Οὐδεὶς ξένος ὁδοιπόρος ἐν Ῥώμῃ λησμονεῖ τὴν μεσονύκτιον ταύτην ἐπίσκεψιν. Ἂν καὶ ἡ ἀπομίμησις τοῦ θαυμασμοῦ τῶν ἄλλων ἔχει τι ἐπίπλαστον, καὶ ἡ ἐπανάληψις προτέρων ποιητικῶν περιγραφῶν ἀποβαίνει πεζὴ, τὸ θέλγητρον ὅμως εἶναι πάντοτε μέγα, πάντοτε ἰσχυρὸν, ἡ σκηνὴ καταπληκτικῆς ὡραιότητος καὶ ὑψηλὴ, ἡ ὥρα, ἡ σιωπὴ καὶ τὸ κολοσσιαῖον ἐρείπιον κατακυριεύουσι τοσοῦτον τὴν ψυχὴν, ὥστε αἰσθάνεσαι σεαυτὸν ἐξησθενημένον τρόπον τινὰ, καίτοι πλήρη ἐξάψεως. Ὁ ἐνθουσιασμὸς ἀνάπτει ἐντὸς τῆς φαντασίας, ἐνθουσιασμὸς, ὁποῖον ἀπεφάσισες σιωπηλῶς ἴσως νὰ καταστείλῃς.

Πορευόμενος εἰς τὸ Κολοσσαῖον, ἐπέρασα τὸν Καπιτωλῖνον λόφον, καὶ κατέβην εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἀγορὰν διὰ τῆς μεγάλης κλίμακος, ἀγούσης εἰς τὸ θριαμβευτικὸν τόξον τοῦ Σεπτίμου Σεβήρου. Πρὸς τὰ δεξιὰ ἵστανται αἱ τρεῖς ἐναπολειφθεῖσαι στῆλαι τοῦ ναοῦ τοῦ Κεραυνοφόρου Διὸς, καὶ ἡ ὡραία ἰωνικὴ στοὰ τοῦ ναοῦ τῆς Ὁμονοίας· αἱ βάσεις τῶν ἐρειπίων τούτων ἐχάνοντο εἰς τὴν σκιὰν, καὶ τὸ λαμπρὸν τῆς σελήνης σέλας ἐφωταγώγει τὰ ἐπιστύλια. Ἐνώπιόν μου ὑψοῦτο ἡ φωτιστικὴ στήλη, μεμονωμένη, καὶ ὁμοία ἐλαφροῦ ἀτμοῦ κρεμαμένη εἰς τὸν ἀέρα καὶ μόλις ὁρατή· μακρὰν δὲ πρὸς ἀριστερὰν τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Φαυστίνης, καὶ αἱ τρεῖς ὑπερμεγέθεις ἁψῖδες τοῦ ναοῦ τῆς Εἰρήνης, σκιεραὶ, καὶ ἀόρατοι σχεδὸν, ὡς νὰ ἐχάνοντο διαλυόμεναι εἰς τοὺς ἀτμοὺς τῆς ἀτμοσφαίρας. Διαβὰς τὴν ἀγορὰν πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ παλατίνου λόφου, καὶ ἀναβὰς τὴν Ἱερὰν ὁδὸν ἐπέρασα ὑπὸ τὸ θριαμβευτικὸν τόξον τοῦ Τίτου. Αὐτόθεν, ἐθεώρησα ἐνώπιον ἐμοῦ τὴν γιγαντιαίαν πρόσοψιν τοῦ Κολοσαίου, ὁμοίαν νέφους ἠρεμοῦντος ἐπὶ τῆς γῆς. Καθ᾽ ὅσον κατέβαινα τὴν πλευρὰν τοῦ λόφου, ἡ σκιὰ ἐμεγεθύνετο, καὶ ὑψοῦτο,καὶ ἐμορφοῦτο, αἱ διαστάσεις ἐξετείνοντο μέχρις οὗ, ἐκ τῆς κοιλάδος ἐν ᾗ ἵσταται περικυκλούμενον ἀπὸ τριῶν ἐκ τῶν ἑπτὰ τῆς Ῥώμης λόφων, τοῦ Παλατίνου, τοῦ Καιλίου καὶ τοῦ Ἠσκυλίνου, τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐρείπιον ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ ἐρημικῇ μεγαλειότητι *ἐξωγκοῦτο πρὸς τὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ*.

Εἷς μόνος κουστωδὸς τοῦ ἐρειπίου ἐβημάτιζεν ὑπὸ τὸν ἁψιδωτὸν πυλῶνα τὸν ἄγοντα πρὸς τὰ ἔσω, καὶ τὰ εὐάριθμα βήματά του ἦσαν ὁ μόνος ἦχος, ὅστις διέκοπτε τὴν ἀθόρυβητον σιωπὴν τῆς νυκτός. Ὁποία ἀντίθεσις πρὸς τὴν σκηνὴν, ἣν ἡ αὐτὴ μεσονυκτία ὥρα παρίστα, ὅταν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Δομητιανοῦ ὁ ὄχλος τῆς Ῥώμης ἤρχιζε νὰ συσσωρεύηται περὶ τοὺς πυλῶνας, ἀνυπομόνως περιμένων τὰ θεάματα τῆς ἐπιούσης πρωΐας! Ἀλλ᾽ οὐδὲν ἧττον καταπληκτικὴ ἡ παράθεσις τῆς παρούσης σκηνῆς, σιωπὴ, καὶ αἱ ἤρεμοι τῆς σελήνης ἀκτῖνος πίπτουσαι ἐπὶ τῶν μεγάλων, σκιερῶν καὶ ἠρημωμένων τοίχων. Ποῦ ἦσαν οἱ γερουσιασταὶ τῆς Ῥώμης, αἱ μεγαλοπρεπεῖς δέσποιναι, καὶ αἱ νεάνιδες αὐτῆς; Ποῦ ὁ ἄγριος ἐκεῖνος ὄχλος, ὁ διασχίζων διὰ κραυγῶν τὸν ἀέρα, ὅτε εἰς τὰς ἑκατὸν ἑορτὰς, αἵτινες ἦσαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τούτου σφαγείου

πεντακισχίλια θηρία τῶν ἀφρικανῶν ἐρήμων καὶ τῶν δασῶν τῆς Ἀσίας μετεμόρφωνον τὴν κόνιν τοῦ θεάτρου εἰς βόρβορον αἵματος; Ποῦ ἦσαν οἱ μάρτυρες τοῦ χριστιανισμοῦ, οἵτινες ἀπέθνησκον προσφέροντες προσευχὰς καὶ ἀκούοντες τοὺς καγχασμοὺς καὶ τὰς κατάρας τοῦ περιεστῶτος πλήθους; Τί ἀπέγειναν οἱ ἄγριοι μονομάχοι, προσαγόμενοι εἰς τὸ αἱματηρὸν συμπόσιον ὅπως ἀλληλοσφαγούμενοι διασκεδάσωσι τὸν λαὸν τῆς παντοκράτορος Ῥώμης; ἡ σιωπὴ τῶν τάφων ἀπεκρίνετο· « εἰσὶν ἐμοί ! » ἡ πρὸ τῶν ποδῶν μου κόνις ἀπεκρίνετο· « εἰσὶν ἐμοί ! »

Μετέβην εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν τοῦ ἀμφιθεάτρου. Λυχνία τις ἔκαιεν ἐντὸς μικροῦ παρεκκλησίου, ἄλλοτε καταγωγίου τῶν ἀγρίων θηρίων τῶν ῥωμαϊκῶν ἑορτῶν. Εἰς τὸ πρόθυρον τοῦ ναΐσκου ἐκάθητο ὁ μόνος φύλαξ τοῦ Κολοσσαίου, ὅστις ὁδηγεῖ τὸν νυκτερινὸν περιηγητὴν ἀνὰ μέσον τῶν μακρῶν στοῶν τοῦ ἀπεριμέτρου ἐρειπίου· ἀκολουθήσας τὸν γηραιὸν κάτοικον τῶν σκιῶν ἀνέβην στενήν τινα ξυλίνην κλίμακα καὶ εἰσῆλθον εἰς μακρὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ πρόδομον, ὅστις τὸ πάλαι περιεκύκλου ὁλόκληρον τὸ ἀμφιθέατρον. Παχεῖαι στῆλαι, γιγαντείου ἐργασίας, βαστάζουσι τὰς παχείας ἁψῖδας· καίτοι δὲ οἱ σιδηροῖ δεσμοὶ ἐφθάρησαν, συναρμόζοντες ἄλλοτε τοὺς λαξευτοὺς λίθους, αἱ στῆλαι ὅμως ἵστανται ἀδιάσειστοι καὶ ἀκλόνητοι, ὡς νὰ κατεφρόνουν *τὸν σιδηροῦν ὀδόντα τοῦ χρόνου*. Διὰ μέσου δὲ τῶν πρὸς δεξιὰν ἁψίδων, ἠδυνάμην δυσκόλως νὰ διακρίνω τὰ ἐρείπια τῶν λουτρῶν τοῦ Τίτου καὶ τοῦ Ἠσκυλίνου· καὶ πρὸς ἀριστερὰν δὲ ἑκάστης σχισμάδος τοῦ τοίχου εἰσέδυον αἱ λαμπραὶ τῆς σελήνης ἀκτῖνες ῥίπτουσαι γιγαντιαίας σκιὰς πέριξ ἐμοῦ, καὶ διαχέουσαι ἁπαλόν τι καὶ ἀργυροειδὲς λυκόφως ἐν τῷ μέσῳ τῶν μακρῶν ἁψίδων. Ἐπὶ τέλους ἔφθασα εἰς ἀνοικτὴν ἔκτασιν, ἔνθα αἱ ἁψῖδες ὑπερκυρτωθεῖσαι καὶ καταπεσοῦσαι ἀφῆκαν τὸ ἄστεγον ἔδαφος ἀνοικτὸν εἰς τοὺς ἀνέμους. Ἐντεῦθεν ἐθεώρησα τὸ ὅλον ἐσωτερικὸν τοῦ ἀμφιθεάτρου, ἐκτεινόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας μου, ἐνταῦθα κατάσκιον, ἐκεῖ φωτεινὸν, μετὰ τοσαύτης μαλακῆς καὶ ἀπροσδιορίστου διαγραφῆς, ὥστε ὡμοίαζε μᾶλλον ἀντανάκλασιν ἐπὶ τοῦ στήθους λίμνης, ἢ γηΐνην πραγματικότητα. Πρὸς τὰ κάτω αἱ μορφαὶ ἀνθρώπων τινων μόλις διεκρίνοντο κινούμεναι εἰς τὰς σκιὰς, καὶ ἡ φωνὴ αὐτῶν ἀνήρχετο εἰς τὸ οὖς μου ὡς ψιθυρισμὸς, ὁ δὲ σταυρὸς ὁ ἱστάμενος εἰς τὸ κέντρον τῆς κονίστρας ὡμοίαζε ῥομφαίαν ἐμπεπηγμένην εἰς τὴν ἄμμον. Δὲν ἐξώρκισα τὸ παρελθὸν, διότι τὸ παρελθὸν συνεχωνεύθη μετὰ τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ ἵστατο ἐνώπιόν μου ἐν τῇ ὁρατῇ αὐτοῦ καὶ μεγαλοπρεπῆ μορφῇ. Αἱ αὐθαίρετοι διακρίσεις τοῦ χρόνου, τῶν ἐτῶν, τῶν γενεῶν, τῶν αἰώνων ἐμηδενίσθησαν. Ἤμην πολίτης ῥωμαῖος! Τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἀμφιθέατρον τοῦ Φλαβίου Οὐσπασιανοῦ!

Μέγα τὸ πνεῦμα τοῦ παρελθόντος ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπείων τῆς Αἰωνίου Πόλεως !

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—ooo—

Ἐν τῷ φυλλαδίῳ ΙΒ΄ τῆς *Πανδώρας* ἐδημοσιεύσαμεν ἀξιόλογον διατριβὴν τοῦ ἐν Κερκύρᾳ φιλομούσου καὶ ἐμπειροτάτου νομισματολόγου Κ. Παύλου Λάμπρου, *περὶ ἓξ χρυσῶν ἀνεκδότων νομισμάτων τῶν Φιλίππων*. Τῆς διατριβῆς ταύτης τὴν μετάφρασιν δημοσιεύσαν τὸ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενον *Γαλλικὸν Ἀθήναιον* κατὰ τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον, προστίθεται ὅτι πολλοὶ τῶν ἐκεῖ σοφῶν, καὶ ὀνομαστὶ οἱ ΚΚ. Longpérier καὶ Witte, ἐπεδοκίμασαν αὐτήν. Προστίθησι δὲ καὶ τοῦτο ὅτι τοιαῦτα χρυσᾶ νομίσματα δὲν εὑρίσκονται ἐν τῷ μουσείῳ τῶν νομισμάτων, καὶ ὅτι ἓν μόνον ὑπάρχει μεταξὺ τῆς συλλογῆς τοῦ δουκὸς Luynes.

Ὡς καὶ ἄλλοτε εἴπομεν, πολλὰ τῶν διὰ τῆς *Πανδώρας* ἐκδιδομένων ἔργων ἔτυχον ἐν Εὐρώπῃ εὐμενοῦς συγκαταβάσεως.

— Λαβόντες ἐπὶ τέλους καὶ τὸν Β΄ τόμον τῆς *Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως* ὑπὸ τοῦ Κ. Σ. Τρικούπη, προτιθέμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς τὴν κρίσιν τῆς *Πανδώρας*. Οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ἐνθυμοῦνται, (ὅρα φυλλάδ. ΠΣΓ΄.) ὁποίαν ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν ἡ ἱστορία αὕτη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ. Ἐν Παρισίοις ὁ γνωστότατος Κ. Σαιν - Μάρκος Γιραρδῖνος τὴν ἐθεώρησε σπουδαιοτάτην, καὶ ὑπεσχέθη νὰ γράψῃ περὶ αὐτῆς· τὸ δὲ ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδόμενον *Ἀθήναιον* διὰ μακρῶν ἄρθρων δημοσιευθέντων τὸν παρελθόντα Νοέμβριον, καταδεικνύει τὴν ἀξιολογότητα τοῦ συγγράμματος τούτου, τὸ ὁποῖον *διὰ τὸ ἀμερόληπτον καὶ ἀξιοπρεπὲς αὐτοῦ, τὴν σαφήνειαν τῆς ἀφηγήσεως, τὴν κλασικὴν καθαρότητα τοῦ ὕφους, καὶ τὴν ἐν γένει ὀρθότητα τῶν κρίσεων*, παρομοιάζει πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ Θουκυδίδου.

— Αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας ἀπονέμει τις εἰς τὴν πατρίδα ὡς δημόσιος λειτουργὸς δὲν εἶναι πάντοτε αἱ ὠφελιμώτεραι. Ἡ διδασκαλία, ἡ συγγραφὴ, ἡ δημηγορία ὑπὲρ τῶν καλῶν καὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων ἀποφέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γενναιοτέρους καὶ ἐπωφελεστέρους καρπούς. Μεταξὺ τῶν ὑπηρετούντων τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς συγγραφῆς, κατατάττομεν σήμερον καὶ τὸν *Κ. Μαρῖνον Βρετὸν*, υἱὸν τοῦ παρ᾽ ἡμῖν γνωστοῦ Κ. Παπαδοπούλου Βρετοῦ τοῦ καὶ ἐσχάτως εὐεργετήσαντος τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν διὰ τοῦ *Καταλόγου* του. Ὁ Κ. Μαρῖνος Βρετὸς ἀγωνίζεται μετὰ πολλοῦ ζήλου νὰ καταστήσῃ γνωστὸν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸν πρὸς τὴν παιδείαν ἔρωτα τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, τὰς προόδους τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, καὶ τὰ ἀξιολογώτερα προϊόντα τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς φιλολογίας. Πολλάκις ἀνέγνωμεν ἄρθρα αὐτοῦ ἔν τε τῇ *ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων*, καὶ τῇ *τῆς δημοσίας παιδείας*, καὶ ἐν τῷ *Ἀθηναίῳ*, καὶ ἐν τῇ **Illustration** καὶ ἐν ἄλλαις, τιμῶντα ἀληθῶς τὸν νέον τοῦτον θιασώτην τῶν Ἑλληνικῶν Μουσῶν.

— Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν δύο νεωστὶ ἐκδοθέντα βιβλία, τὸ μὲν πρωτότυπον, τὸ δὲ μεταπεφρασμένον. Καὶ τὸ μὲν ἓν ἐπιγράφεται « *Στοιχειώδης Γραμματικὴ τῆς ἁπλοελληνικῆς γλώσσης μετὰ τῶν παραλληλισμῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς εἰς χρῆσιν τῶν ἀργαρίων ὑπὸ Ε. Ι. Βέγια*· (Ἐν Κεφαλληνίᾳ 1851) τὸ δὲ ἄλλο, *Ἐπιτομὴ τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Βασιλείου τῶν Φράγκων ἐν Γαλατίᾳ μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων. μετὰ προτομῶν τῶν Γάλλων βασιλέων κτλ.* (Ἀθῆναι 1855). Ἡ Γραμματικὴ, εἰ καὶ συγκειμένη ἐκ σελ. 122, διαιρεῖται εἰς τεχνολογικὸν καὶ συντακτικὸν μέρος, καὶ πραγματεύεται συνοπτικῶς μεν ἀλλ' εὐμεθόδως αὐτά. Ὁ συγγραφεὺς φαίνεται ἐξωκειωμένος μετὰ τῆς ἀρχαίας. Ἡ μικρὰ αὕτη γραμματικὴ εἶναι βεβαίως ἀξία συστάσεως.

Ὁποία δὲ ἡ *ἱστορία* φαίνεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ τίτλου της ἡ μετάφρασις, γενομένη ὑπὸ νέου δεκαεξαετοῦς σπουδάζοντος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, τοῦ *Κ. Ἀλεξάνδρου Κωστῆ*, εἶναι εὔληπτος καὶ ἔχει ὕφος ἀνθηρόν. Ὅτι δὲ καὶ ὠφέλιμον τὸ σύγγραμμα ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι *ἐκρίθη καὶ ἐστέφθη ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Γαλλίᾳ.*

— « Ὁ ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδόμενος *Χρόνος*, λέγει Γερμανική τις ἐφημερὶς, ἀποδεικνύει πόσην ἰσχὺν ἔχει ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ σταθερότης ἡνωμέναι μετὰ τῆς ἐπιτηδειότητος τοῦ ὠφελεῖσθαι ἀπὸ τῶν περιστάσεων. Ὁ *Χρόνος*, οὗτινος τὸ μέγεθος εἶναι σήμερον γιγαντιαῖον, εἶχε *σχῆμα κατ' ἀρχὰς ἴσον τῆς φραγκοφορτείου ἐφημερίδος*. (τῆς *Βελτιώσεως* τῆς Τριπόλεως, ἢ τοῦ *Ἑρμοῦ* τῆς Σύρου.) Ὠνομάσθη δὲ *Χρόνος* ἔτη τινὰ μετὰ τὴν σύστασίν του· ὁ πρῶτός του τίτλος ἦτο Universal Register. Ὁ τυπογράφος Θυάλτερ ἦτο τότε καὶ ἐκδότης καὶ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ· σήμερον δὲ ἰδιοκτήτης εἶναι ὁ ἔγγονός του.

» Μ' ἐδόθη ἡ ἄδεια νὰ ἐρευνήσω τὴν βιβλιοθήκην τοῦ γραφείου τοῦ *Χρόνου*, καὶ νὰ συλλολογήσω τὰ πρῶτα κατάστιχά του· ὁμολογῶ δὲ ὅτι ποτὲ δὲν ἰδον εἰκόνα ζωηροτέραν τῆς θαυμασίας ἀναπτύξεως τῶν σχέσεων τῶν λαῶν, εἰμὴ ἐπεξεργόμενος τὰ ἀπηρχαιωμένα φύλλα των. Εἰδήσεις σταλεῖσα ἐκ Βραν δεβούργης τὴν 16 Ἀπριλίου, ἐδημοσιεύθη τὴν 30 διὰ τοῦ *Χρόνου*· ἄλλη σταλεῖσα ἐκ Βαρσοβίας τὴν 19 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, κατεχωρίσθη εἰς τὸ φύλλον τῆς 4 Μαΐου· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ φύλλῳ, περιείχοντο εἰδήσεις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τῆς 22 Μαρτίου. Ὥστε αἱ ἀνταποκρίσεις αὗται ἐκοινοποιοῦντο μετὰ ἑξ ἑβδομάδων διάστημα δι' ἐφημερίδος παραπονεθείσης ἐσχάτως ὅτι αἱ ἐκ Ταυρίδος εἰδήσεις ἔφθαναν μετὰ ἓξ ἡμέρας εἰς Λονδῖνον.

» Πολλοὶ πολλάκις περιέγραψαν τὸ ἐργαστήριον ὅθεν ἐξέρχεται κατὰ πᾶσαν ἡμέραν ἡ μεγαλητέρα ἐφημερὶς τῆς οἰκουμένης· ὑποθέτω ὅμως ὅτι καὶ αἱ ἀκριβέστεραι περιγραφαὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν στοιχειοθετῶν, τῶν τυπογράφων, τῶν ἀτμοκινήτων μηχανῶν κλ. τοῦ καταστήματος τούτου, δὲν δίδουσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἰδέαν ἀκριβῆ τῆς τεραστείας τωόντι ἀναπτύξεώς του, ὅσον αἱ πληροφορίαι τὰς ὁποίας ἐπορίσθην ἐν αὐτοῖς τοῖς γραφείοις τοῦ *Χρόνου*.

» Πρὸς *μόνην* τὴν χρῆσιν τοῦ *Χρόνου* ἐργάζονται ἀδιακόπως δύο χαρτοποιεῖα, πληρόνοντα κατ' ἔτος εἰς τὸ δημόσιον διὰ φόρον χαρτίου καὶ σημάντρων 95 χιλιάδας λιρῶν στερλινῶν, (ἤτοι δύο ἑκατομμύρια καὶ ἑξακοσίας ἑβδομηκονταμίαν χιλιάδας δραχμῶν!). Αἱ ἀτμοκίνητοι μηχαναί του καταναλίσκουσι καθ' ἑκάστην εἴκοσι καντάρια γαιανθράκων. Ἀναγκάζεται ν' ἀγοράζῃ, (κατὰ πόσον διάστημα χρόνου δὲν λέγει ἡ ἐφημερίς.) ἑκατὸν εἴκοσι καντάρια νέων χαρακτήρων, καὶ 116 ἐργάται καταγίνονται ἀδιακόπως εἰς τὴν στοιχειοθεσίαν τῆς ἐφημερίδος. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἂς συμπεράνωμεν πόσοι ἄλλοι ἀσχολοῦνται εἰς τὰ τῆς ὑλικῆς κατασκευῆς αὐτῆς. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀναβαίνει εἰς χιλίους καὶ ἐπέκεινα. Ὅταν καθήμενοι ἐν ἀναπαύσει ἐπεξεργώμεθα τὰς ἀπεράντους στήλας τοῦ *Χρόνου*, δὲν ἐνθυμούμεθα πόσοι εἰργάσθησαν νυχθημερὸν, καὶ εἰς τὰς ἀπωτάτας αὐτὰς γωνίας τοῦ κόσμου, διὰ νὰ δώσωσι τὰς ἐν αὐτῷ περιεχομένας εἰδήσεις. Ἀπὸ τοῦ ῥακοσυλλέκτου ὅστις συνάγει εἰς τὰς ῥυπαρωτέρας ὁδοὺς τὴν πρώτην ὕλην τοῦ χάρτου, μέχρι τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς τοῦ γράφοντος τὸ κύριον ἄρθρον, πόσοι βαθμοί, καὶ ποία ἐνέργεια!

» Ἐφημερὶς ὡς ὁ *Χρόνος*, εἰς μόνην τὴν Ἀγγλίαν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, διότι αὐτῆς ἡ ἐπιρροὴ ἐξασκεῖται καθ' ὅλον τὸν κόσμον· διότι ἐκεῖ ἐπικρατεῖ ἐντελὴς ἐλευθεροτυπία, καὶ πᾶσαι αἱ ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις θεμελιοῦνται συνήθως ἐπὶ κολοσσιαίων βάσεων. Ὁ *Χρόνος* ἀναγγέλλει μὲν εἰς τοὺς ἀναγνώστας του καὶ τῶν ἀπωτάτων μερῶν τὰ συμβάντα, ἀλλὰ καὶ ἀναγινώσκεται καὶ εἰς τὰ ἀπώτατα ταῦτα μέρη.

» Παντοῦ ὅπου κυμαίνεται ἡ Ἀγγλικὴ σημαία, δηλαδὴ καὶ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου, ὁ *Χρόνος* ἔχει καὶ συνδρομητὰς καὶ συνεργάτας· καὶ εἰς Μαδρὰς καὶ εἰς Σύδνεῦ, καὶ εἰς Χογκ-Κόγκ, καὶ εἰς Ἀγίαν Ἑλένην, καὶ εἰς Γιβραλτὰρ, καὶ εἰς Μελίτην Καταχωρίζει δὲ εἰς τὰς στήλας του καὶ τὰ ἐπουσιωδέστερα γεγονότα. Ὁ ἐν Βομβάῃ ἢ ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ τῆς Καλῆς Ἐλπίδος Ἄγγλος, λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸν *Χρόνον* μανθάνει ὅτι ἔσις συνέβη εἰς τὸ κατὰ τὴν ὁδὸν Γόσουελ καπηλεῖον, ὅτι Ἰωάννης τις ἐφονεύθη ἀπὸ ἅμαξαν εἰς Βίρμιγγαν, καὶ ὅτι ἡ Κ. Βέτζυ Σμίθ ἐνυμφεύθη τὸν Τούρνερ. Οὕτω πως καὶ μακρὰν τῆς πατρίδος του εὑρισκόμενος ὁ Ἄγγλος νομίζει ὅτι διαμένει ἐν αὐτῇ.

» Εἰ καὶ οὐδεμία ἐφημερὶς κοινοποιεῖ τόσας ἀγγελίας ὅσας ὁ *Χρόνος*, εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι δὲν εἶναι λίαν ἀξιοζήλωτα τὰ κέρδη του. Ναὶ μὲν εἰσπράττει πολλὰ, ἀλλὰ πολλὰ ἐπίσης καὶ δαπανᾷ· διότι προθύμως ὑποβάλλεται εἰς πᾶσαν θυσίαν διὰ νὰ καταστρέψῃ τὸν διαγωνισμὸν, καὶ νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν περιωπήν του. Εἰς διακεκριμένον μηχανικὸν ἐχρεώγησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη μισθὸν ὡρισμένον, διὰ νὰ ἐφεύρῃ μηχανικά τινα πιεστήρια. Ἡ μηχανὴ αὐτὴ κατεσκευάσθη ἐπὶ τέλους μετὰ πολλὰ ἔτη, καὶ κατεσκευάσθη τοσούτῳ ταχεῖα, ὥστε ἐδόθη λαμπρὰ ἀμοιβὴ εἰς τὸν ἐφευρέτην. Ἀδύνατον νὰ ἴδῃ τις τοὺς ἀναστιθῆτους τροχοὺς καὶ κυλίνδρους αὐτῆς καὶ νὰ μὴ μείνῃ ἐκστατικὸς, τόσῳ πολύπλοκος φαίνεται, ὁσάκις μάλιστα ἐνεργεῖ, καὶ διασκορπίζει πανταχόθεν καὶ ἀδιακόπως τὰ κολοσσιαῖα φύλλα τοῦ *Χρόνου*.

» Οἱ συντάκται τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς λαμβάνουσι ἀξιολογωτάτους μισθούς Καὶ πρὸς μὲν τοὺς τακτικοὺς δίδεται μισθὸς σταθερὸς πεντακοσίων λιρῶν, (15 περίπου χιλιάδων δρ.) καὶ σύνταξις μετὰ δεκαετῆ ὑπηρεσίαν. Ἴδον εἰς τὰ γραφεῖα αὐτῆς νέον τινὰ ἀπολαύοντα τῆς συντάξεώς του πρό τινων ἐτῶν· ἀλλὰ μὴ ἔχοντα ὄρεξιν νὰ τὴν ἐξαντλῇ ἀπρακτῶν· ὅθεν ἐργάζεται εἰς τὰ γραφεῖα καὶ μισθοδοτεῖται. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι συντάκται λαμβάνουσιν ἀνὰ 150 λίρας (δρ. 4500 περίπου) χωρὶς διόλου νὰ ἐργάζωνται. Θεωροῦνται δὲ ὡς βοηθοὶ καὶ ὑπεράριθμοι, περιμένοντες νὰ κενωθῇ τις θέσις Ὀφείλουσιν ὅμως νὰ παρευρίσκωνται καθ' ἑκάστην εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ *Χρόνου*, διὰ νὰ γίνωνται ἐν ἀνάγκῃ χρήσιμοι Πολλάκις τὴν νύκτα διατάττονται νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀμέσως εἴς τινα πόλιν, ὅπου εἶναι ἀνάγκη ἀνταποκριτοῦ. Αἱ ἀποστολαὶ αὗται ἀνταμείβονται πάντοτε πλουσιοπαρόχως. Ἡ ἐκλογὴ τούτων εἰς τὰς τάξεις τῶν συντακτῶν γίνεται κατ' ἀρχαιότητα· πρέπει δὲ νὰ τηρῶσι μεγίστην ἐχεμυθίαν. Οὐδεὶς ξένος εἰσέρχεται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς συντάξεως.

» Οὐδεὶς ἐπίσης γνωρίζει τοὺς συντάκτας τῶν κυρίων ἄρθρων· γνωστὸν μόνον ὅτι κατέχουσιν ἀνωτάτας θέσεις, καὶ ὅτι ἀμείβονται δαψιλῶς. Καὶ πολλὰ μὲν ἄρθρα ἀποδίδονται εἰς τὸν Θακεραῖ, ἄλλα δὲ εἰς τὸν Μακώλαι, κλ. »

ΑΓΓΕΛΙΑ

ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

—o—

Ἀποφασίσαντες νὰ ἐξακολουθήσωμεν καὶ κατὰ τὸ ἕκτον τοῦτο ἔτος τὴν ἔκδοσιν τῆς Πανδώρας, δὲν συστελλόμεθα νὰ διαθηλώσωμεν ἐκ προοιμίων ὅτι θυσιάζομεν τὰ ἴδια συμφέροντα εἰς τὸ κοινὸν ὄφελος· διότι, κατὰ τὸ τέταρτον καὶ πέμπτον ἔτος, οὐχὶ μόνον εἰς τὰς πρώτας δαπάνας δὲν ἤρκεσαν αἱ εἰσπραχθεῖσαι συνδρομαί, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων, γλίσχρων ὄντων καὶ μικρῶν, ἠναγκάσθημεν νὰ προκαταβάλωμεν. Ἀνεφέραμεν μόνον τὰς εἰσπραχθείσας συνδρομάς, διότι πολλοὶ μὲν οἱ προθύμως καὶ οἴκοθεν γινόμενοι συνδρομηταί, εὐάριθμοι δὲ οἱ ἀγαπῶντες νὰ ἀποτίωσι τὸ ὄφλημα αὐτῶν, εἰ καὶ προτρεπόμενοι, καὶ παρακαλούμενοι, καὶ ἀποτόμως ἐνίοτε, τὸ ὁμολογοῦμεν, λαμβάνοντες παρ' ἡμῶν τὴν ἐπενθύμισιν, ὅτι ὀφείλουσιν εἰς τὴν ἰδιαν αὐτῶν τιμὴν νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς ὑποχρεώσεις των. Ἡ δὲ ἀθέτησις τῶν ὑποχρεώσεων τούτων εἶναι τριπλῶς κατακριτέα· διότι καὶ ἑαυτοὺς ἀδικοῦσι γεννῶντες τὴν ὑποψίαν ὅτι οἱ περὶ τὰ μικρὰ εὐκόλως οὕτω καὶ οἰκειοθελῶς ἁμαρτάνοντες, εὐκολώτερον καὶ ἀσμενέστερον ἐξολισθαίνουσι περὶ τὰ μεγάλα, καὶ ἡμᾶς ζημιοῦσι σφετεριζόμενοι τοὺς ἱδρῶτας καὶ τὴν ἰδιοκτησιαν ἡμῶν, καὶ τὸ κοινὸν βλάπτουσι, ἀφαιροῦντες τοὺς πόρους, δι' ὧν ἠθέλομεν καταστήσει κοινωφελέστερον τὸ σύγγραμμα, βελτιοῦντες καὶ πλουτίζοντες τὴν ὕλην αὐτοῦ.

Εἰπόντες ἀδιστάκτως μετὰ πενταετῆ πεῖραν ὅτι ἡ Πανδώρα εἶναι κοινωφελὴς, δὲν διστάζομεν καὶ νὰ προσθέσωμεν ὅτι οὔτε ἀσυντελὴς ὑπάρχει εἰς μόρφωσιν ἀγαθῆς δόξης περὶ Ἑλλάδος· πολλάκις ἐφημερίδες εὐρωπαϊκαί, καὶ ἰδίως ἡ τῶν Συζητήσεων, ἡ τοῦ Γαλλικοῦ Ἀθηναίου, ἡ Ἐφημερὶς τῆς ἐν Γαλλίᾳ δημοσίας παιδείας ἡ Γαλλικὴ Illustration, τὸ ἀγγλικὸν Ἀθήναιον καὶ ἄλλαι, μετέφρασαν ἄρθρα τῆς Πανδώρας, ἢ καὶ μετ' ἐγκωμίων ἐμνημόνευσαν αὐτῆς. Ἡ δὲ τιμὴ αὕτη δὲν περιέρχεται εἰς τοὺς συντάκτας τῶν ἄρθρων τούτων, ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα αὐτήν. Οὕτω πως ἡ Πανδώρα τὸ εἰρηνικὸν καὶ ἀτάραχον, ἀλλ' ἀχάριστον τῶν γραμμάτων διατρέχουσα στάδιον, δικαιοῦται νὰ καυχηθῇ ὅτι ἀποδίδει τὸν κατὰ δύναμιν φόρον εἰς τὴν πατρίδα.

Ἐκφράζομεν δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς πάντας τοὺς διὰ τῆς προθύμου ἀποτίσεως τῆς συνδρομῆς αὐτῶν ὑποστηρίζοντας τὴν Πανδώραν, καὶ ἰδίως πρὸς δύω τῶν ἐν Λονδίνῳ καὶ Μαγκεστρίᾳ φιλομούσων ὁμογενῶν, οἵτινες καὶ δι' ἐκτάκτων συνεισφορῶν εὐηργέτησαν κατὰ τὸ λῆγον ἔτος αὐτήν.

Ἐκφράζομεν ἐπίσης δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς τοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου ΚΚ. Κ. Κοντογόνην πρύτανιν, Π. Καλλιγᾶν, Ἰ. Σοῦτσον καὶ Κ. Φρεαρίτην, καὶ πρὸς τοὺς ΚΚ. Γ. Παπαδόπουλον, διευθυντὴν τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐκπαιδευτηρίου, Ἰ. Δε-Κιγάλλαν, Θ. Καροῦσον ἐκ Κεφαλληνίας, Π. Λάμπρον ἐν Κερκύρᾳ, Χ. Παρμενίδην ἐν Μαγκεστρίᾳ, καὶ πολλοὺς ἄλλους λογίους, προθύμως καὶ ἀριλοκερδῶς παρασχόντας τὴν διανοητικὴν αὐτῶν συνδρομὴν εἰς τὴν Πανδώραν.

Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ τοὺς πρώτους καὶ

τοὺς δευτέρους, νὰ ἐξακολουθήσωσιν εὐεργετοῦντες αὐτὴν, πεποίθησιν ἔχοντες ὅτι εὐεργετοῦσι τὴν ἰδίαν πατρίδα.

Ἐν Ἀθήναις,
τὴν 15 Μαρτίου, 1855.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. ΡΙΕ'.)

—o—

CIII.

Χάλασες τὴν φωλοῦλά μου μοῦ τρῶς καὶ τὰ πουλιά μου'
Σὲ καταριοῦμαι θλιβερὰ καὶ προκοπὴ δὲν κάνεις.
Ἐγώ 'μαι κεῖνο τὸ πουλὶ τὸ παραπονεμένο,
Τό 'που εὕρω ἴσκιο κάθομαι κλαράκι καὶ κοιμοῦμαι
Καὶ ὅθ' εἶν' λημέρι κλεφτικο 'πάω καὶ λημεριάζω.
Σηκόνομαι ἀπὸ ταχὺ τοῦ λέω ἕνα τραγούδι.
Ποῦ εἶσθε, μωρὲ κλεφτόπουλα μικρὰ καὶ παιδεμένα,
Ποῦ τρέμουν χώραις καὶ χωρὰ χώραις καὶ βιλαέτια,
Ποῦ τρέμει κ' ἕνας ἄρχοντας ἀπὸ τὴ Μακρινίτσα,
Ποῦ ἐπῆρτε σκλάβους τὰ παιδιὰ καὶ σκλάβους ταῖς νυφάδες,
Καὶ τοῦ σκοτώστε ἕνα παιδὶ καὶ ἄλλο παιδὶ δὲν ἔχει,
Καὶ τοῦ ζητᾶτε ξαγορὰ 'κατὸ χιλιάδες γρόσια,
Καὶ αὐτὸς δὲν ἔχει ὁ ἔρημος νὰ ρθῇ νὰ τὰ ξαγοράσῃ
Μὸν περπατεῖ μὲς τὸ ντουνιὰ καὶ περπατεῖ καὶ κλαίει;
Παιδιὰ δὲν κάμετε καλὰ σ' αὐτὸ τὸ μέγα σπήτι
Σᾶς ἐξεδοκιμάζει ὁ Θεὸς καὶ προκοπὴ δὲν κάντε
Θὰ περπατεῖτε τὰ βουνὰ καὶ ὅλα τὰ ἀγριοθούνια.

CIV.

Μὲς τὴν καρυὰ 'στὸν Ἔλατο κάθεται ὁ Καλτσοδῆμος,
Μὲ τὴν Κρουστάλο 'στὸ πλευρὸ τὴν κοτσαμπασοπούλα.
Ὁ Διάκος ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ καὶ ὁ Γούλας ἀπ' τὴν ἄλλη.
Κέρνα, Κρουστάλο, κέρνα μας μ' ἓν ἀσημένιο τάσι'
Ὅσο νὰ σκάσῃ ὁ αὐγερινὸς νὰ πάῃ ἡ πούλια γεῦμα
Νὰ 'πᾶν τ' ἀηδόνια σταῖς φωλιαῖς κ ἡ ὥμορφαις νὰ πλύνουν.
Ἐγὼ κερνάω, Διάκο μου, καὶ 'γὼ σᾶς τραγουδάω.
Ἔχει τὰ μάτια παρδαλὰ, τὰ φρύδια της γραμμένα,
Τὸ στόμα τριαντάφυλλο, τὸ πρόσωπό της μῆλο
Καὶ τὸ λιγνό της τὸ κορμὶ μέσα σὲ περιβόλι.
Διάκο, σοῦ κάνω ἕνα ρὶτζὰ, Διάκο, σὲ προσκυνάω,
Νὰ φκιάσῃς σὺ ἕνα χαρτὶ πικρὸ, φαρμακευμένο,
Νὰ στείλῃς τοῦ πατέρα μου ν' ἀρθῇ νὰ μὲ ξαγοράσῃ.
Χίλια φλωριὰ τὴν ξαγορὰ καὶ ὀκτὼ χιλιάδες γρόσα,
Καὶ σύρε μὲς τὴ Μπέϊδες καὶ 'στοῦ Δι6άνι ἐφέντη
Νὰ πάῃ στὸ Βελιπασᾶ νὰ πάῃ στὸ Βεζύρι,
Γιὰ νὰ μᾶς στείλῃ μπουγιουρτὶ νὰ γείνω καπετάνιος,
Νὰ περπατήσω ἁρματωλὸς νὰ περπατῶ καὶ κλέφτης'
Θέλω μέσ' ἀπ τὸ Κράββαρι καὶ ὅλο τὸ Δοιδορίκι
Καὶ ἂν δὲν θὰ κάψω τὰ χωριὰ σόλο τὸ βιλαέτι
Θὰ κάμω μάνες δίχως γιοὺς γυναῖκες δίχως ἄνδρες
Θὰ κάμω καὶ μιὰν παπαδιὰ ἀπὸ τὴν Ναρκοτίνα
Νὰ περπατῇ νὰ κλαίγεται, νὰ περπατῇ νὰ κλαίῃ.
Ὁ Δῆμος πάει τὸ Ζυγὸ καὶ ὁ Διάκος τὸ ποτάμι
Κ' ἐπῆγαν κ' ἀνταμώθησαν 'στὴν ῥάχη 'στὰ μπαρδούσια.
Ποῦ 'ναι τὰ κρύα τὰ νερὰ καὶ τὰ παχυὰ κριθάρια
Ἔχουν μὲ τοὺς κλέφταις μάζωξῃ καὶ 'πὰ ν' ἀνταμωθοῦνε
Τὸν Ἀλεξώτη τὸν περίφανον τὸν Ἀργυροκασέλιτη
Καὶ μὲ τὸν Γούλα τὸν καλὸ τὸ ἄξιο παλληκάρη.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

— o —

Ὅσοι τῶν Κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀνανεώσωσι τὰς συνδρομάς των, παρακαλοῦνται νὰ στείλωσι τὰ νόματά των εἴτε πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις γραφεῖον τῆς Πανδώρας, εἴτε πρὸς τοὺς ἀνταποκριτὰς αὐτῆς πρὸ τῆς 1 τοῦ προσεχοῦς Ἀπριλίου, διὰ νὰ μὴ διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Παρακαλοῦνται δὲ καὶ οἱ ἀνταποκριταὶ καὶ οἱ ταχυδρομικοὶ ἐπιστάται νὰ διαβιβάσωσιν ἐγκαίρως τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν εἰς ἡμᾶς.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ.

—o—

— Ἐν σελίδι 557, στήλῃ ἀριστερᾷ, στίχοις 6, 7 καὶ 8, ἄνωθεν, ἀντὶ « τελευταῖον, κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, εἰς τὴν βορειοανατολικὴν Ἀμερικὴν » ἀνάγνωθι· « τελευταῖον, κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, εἰς τὴν βορειοδυτικὴν Εὐρώπην καὶ τὴν βορειοανατολικὴν Ἀμερικήν. »

— Ἐν σελίδι 560, στήλῃ δεξιᾷ, στίχ. 33—34 ἄνωθεν, ἀντὶ « θανατηφόρον ἀντίδρασιν » ἀνάγνωθι « θανατηφόρον ἐπίδρασιν. »

—o—

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Ε'. ΤΟΜΟΥ.